

POLITIDIREKTORATET

Kapasitetsundersøkelse av politioperativt område

Forord

Politiet har siden 2015 stått i tidenes største politireform, hvor målet er trygge lokalsamfunn gjennom å sikre tilstedeværelse av et kompetent og effektivt politi der befolkningen bor og som er til stede der kriminaliteten skjer. Gjennom reformen er det innført nye arbeidsmetoder som blant annet skal gi økt kvalitet på politiets arbeid. Kvalitetsreformen er en tydelig bestilling fra Stortinget, og formålet er *"å utvikle et kunnskapsbasert og effektivt politi med evne til kontinuerlig forbedring og utvikling"*. Utvikling av det politioperative virksomhetsområdet er en viktig del av kvalitetsarbeidet.

Politipatruljen og politiets operasjonssentral er blant de prioriterte funksjonene i politiet, og skal være tilgjengelige for innbyggerne døgnet rundt. Politipatruljen utgjør grunnberedskapen lokalt og skal håndtere store og små hendelser som oppstår, og jobbe forebyggende mot kriminalitet. Operasjonssentralen tar i mot nødannonser og henvendelser fra befolkningen, og leder og koordinerer politiets operative ressurser både i daglig drift og ved ekstraordinære hendelser.

Det er i perioden medio 2019 til primo 2020 gjennomført en omfattende nasjonal undersøkelse av hvor mange ressurser i form av årsverk som er tilgjengelig på det politioperative virksomhetsområdet. Det er videre estimert hvordan disse ressursene fordeler tiden mellom ulike arbeidsoppgaver i perioden undersøkelsen foregikk. Det er i undersøkelsen også estimert hvordan mulige endringer i antall oppdrag og nødsamtaler og endringer i oppgaveløsning kan påvirke politiets ressursdisponering i fremtiden. Undersøkelsen har tatt utgangspunkt i samme metodikk som kapasitetsundersøkelsen på etterforskningsområdet som ble ferdigstilt i februar 2019. Til sammen bidrar disse undersøkelsene til å gi et øyeblikksbilde av hvor godt politiet er rustet til å ivareta sine primæroppgaver. Samtidig utgjør de et bredere kunnskapsgrunnlag som bidrar til at etaten får et godt utgangspunkt for å vurdere hvilke problemstillinger som bør følges opp videre, både nasjonalt, og i det enkelte politidistrikt for å nå virksomhetenes målsettinger. Undersøkelsene bidrar også til at politidistriktene kan utøve en helhetlig styring, gjøre gode prioriteringer og ta riktige beslutninger.

Et synlig og tilgjengelig politi er viktig for samfunnet og bidrar til å opprettholde befolkningens tillit til politiet. For å skape et best mulig grunnlag for kunnskapsbasert styring på det politioperative virksomhetsområdet er det nødvendig med videre oppfølging, utvikling og vedlikehold av kunnskapsgrunnlaget slik at politiet er best mulig rustet til å løse samfunnsoppdraget og møte endrede utfordringer som følge av samfunnsutviklingen.

Tone E. Vangen

Beredskapsdirektør i Politidirektoratet

Begrepsavklaringer

Begrep	Forklaring	Detaljert forklaring
Beredskap	Tiltak for å forebygge, begrense og håndtere daglige uønskede hendelser, så vel som ekstraordinære hendelser og kriser. Det innebærer at samfunnet er forberedt på at slike hendelser og kriser kan inntreffe, og at det finnes planer og tiltak for å avverge dem eller begrense konsekvensene.	Politiet har en døgnkontinuerlig beredskap for å håndtere ordinære politioppdrag. Politiberedskapen omfatter i tillegg beredskap i form av planverk, tiltak, kompetanse og organisering som gjør politiet i stand til å forebygge, begrense, avverge, stanse, etterforske og håndtere ekstraordinære hendelser og kriser. ¹
Hasteoppdrag	Oppdrag gitt prioritet 1 eller Alarm i PO – som betyr umiddelbar respons.	Ekstraordinære hendelser, hendelser der liv er direkte truet eller andre hendelser der det er behov for politiets umiddelbare innsats.
ICCS	Terminal som styrer telefon- og sambandstrafikk på operasjonssentral	Integrated Communication and Control System (Nødetatens kontrollromstilknytning for telefoni og radiosamband)
IP	Innsatspersonell	Det er 4 IP-kategorier IP1, IP2, IP3, IP4
IP-kategori 1 (IP1)	Tjenestepersoner i Beredskapstroppen	
IP-kategori 2 (IP2)	Tjenestepersoner i livvaktstjeneste	
IP-kategori 3 (IP3)	Tjenestepersoner i utrykningsenhet	103 årlige obligatoriske treningstimer
IP-kategori 4 (IP4)	Andre tjenestepersoner med våpengodkjenning	48 årlige obligatoriske treningstimer

¹ Politiets beredskapssystem del 1 2020 (PBS1)

Begrep	Forklaring	Detaljert forklaring
Kapasitet (i denne sammenheng)	Tilgjengelige årsverk	
Kombinert rolle	Polititjenestestillinger som ikke er organisatorisk innplassert til ett virksomhetsområde, men jobber på tvers av politiets virksomhetsområder.	Kombinert rolle er som oftest innplassert direkte i et lensmannsdistrikt, men kan også være innplassert i politiseksjoner i politistasjonsdistrikter
Obligatorisk Årlig Opplæring (OÅO)	Trening for etterforskere	50 timer årlig obligatorisk opplæring
Oppdrag (i denne sammenheng)	Oppdrag med ressurs loggført i PO	Dette prosjektet har gjort et skille mellom begrepene hendelse og oppdrag, hvor oppdrag er loggførte hendelser i PO hvor det er tildelt en ressurs på oppdraget.
PO	Politioperativt system – politiets kontrollromløsning	Politioperativt system (PO) støtter politiet direkte under planlegging og gjennomføring av operative arbeidsoppgaver, og indirekte med uthenting av strukturert informasjon om personer, kjøretøy, hendelser, oppdrag og ressurser til bruk i etterretning og forebyggende arbeid.
Polititjenestestilling	Krever politiutdanning	
PPS	Politiarbeid på stedet	Arbeidsmetode implementert over tid mellom 2015 og 2017 som innebærer at politipatruljen ferdigstiller flere etterforskningskritt på stedet etter en hendelse.
Reservetjeneste	Beredskapsvakt utenfor arbeidsstedet	Kompenseres med arbeidstid når en tjenesteperson har beredskapsvakt
Ressurs	Menneskelig arbeidskraft	Arbeidskraft tilgjengelig for politiet, målt i årsverk, uavhengig av rolle.

Begrep	Forklaring	Detaljert forklaring
Samtalelisten	Oversikt over telefontrafikk	Samtalelisten er en applikasjon som viser telefontrafikk til/fra ICCS avhengig av rollen til innlogget bruker, samt utløste TETRA sikkerhetsalarmer til den operasjonssentralklienten brukeren er innlogget på
Sivil stilling	Krever ikke politiutdannelse	
Støttefunksjon	Årsverk som støtter og legger til rette for politiarbeid	Årsverk som er innplassert i Felles enhet for operativ tjeneste (FOT) med ansvar for støttende oppgaver som instruksjon, tjenesteplanlegging og beredskapsplanlegging
TTA	Turnusoversikt – skift legges inn i dette systemet	
UEH	Politiets utrykningsenhet	Er IP3-godkjent
UP	Utrykningspolitiet	

Sammendrag

Denne rapporten oppsummerer funnene fra kapasitetsundersøkelsen av politioperativt virksomhetsområde, som ble gjennomført som et prosjekt i regi av politioperativ seksjon i Politidirektoratet i perioden september 2019 til august 2020.

METODE OG DATAGRUNNLAG

Kapasitetsundersøkelsen har hatt som mandat å besvare følgende problemstilling: *Hvilken kapasitet har politiet innenfor politioperativt område og beredskap i dag, og hva brukes kapasiteten til?*

Kapasitet er i denne undersøkelsen definert som tilgjengelige årsverk fratrukket permisjoner. Politioperativt område er avgrenset med utgangspunkt i politiets virksomhetsmodell².

Som et forprosjekt til kapasitetsundersøkelsen av politioperativt virksomhetsområde ble det estimert hvordan politidistriktene prosentvis fordeler tilgjengelig kapasitet på tvers av alle politiets virksomhetsområder basert på politiets virksomhetsmodell slik organisasjonen så ut per 1. september 2019. Etter ferdigstilt forprosjekt er tilgjengelig tid per rolle, omfang av oppgaver og tilhørende tidsbruk på å løse oppgavene, kun estimert for politioperativt virksomhetsområde.

Metoden som er benyttet er utviklet av konsulentselskapet Accenture. Metoden beskriver et overordnet behov for kartlegging og datainnsamling innen tre informasjonsområder. Innen det første informasjonsområdet kartlegges det hvor mange årsverk som er tilgjengelige til det aktuelle virksomhetsområdet fordelt på ulike roller i det tidsrommet dataene samles inn. Samtidig estimeres hvor mange timer som i gjennomsnitt er tilgjengelig til politioperativt arbeid per årsverk, for hver rolle. Det andre informasjonsområdet kartlegger volum av oppgaver som politiet må håndtere innen politioperativt virksomhetsområdet i løpet av perioden undersøkelsen innhenter informasjon. Det siste informasjonsområdet estimerer tidsbruken årsverkene bruker på å løse de politioperative oppgavene i løpet av et år. Metodeverket er det samme som ble brukt i kapasitetsundersøkelsen på etterforskningsområdet gjennomført høsten 2018.

I forprosjektet er det kartlagt antall årsverk som er tilgjengelige til fire definerte politioperative roller; patruljemannskap, operasjonssentral, UP/trafikkorps og støttefunksjon politioperativt. Det er videre i prosjektet estimert hvor mange timer hver av rollene har til politioperativt arbeid.

Volumet av oppgaver som politiet håndterer innen politioperativt virksomhetsområdet i løpet av et år er kartlagt gjennom antall hendelser politiet har registrert, samt alle 112- og

---

² Politiets virksomhetsmodell består av virksomhetsområdene etterretning, forebygging, politioperativt, etterforskning/straffesaksbehandling, forvaltning og sivil rettspleie, samt støtteoppgavene virksomhetsstyring og støttefunksjoner.

02800-anrop til operasjonssentralen. Dataene er innhentet for perioden 1. september 2018 til 31. august 2019.

Tidsbruken på politioperative oppgaver er kartlagt gjennom tidsregistreringer i politiets operative systemer, og gjennom arbeidsmøter i de 12 politidistriktene. Tiden tjenestepersonene bruker på politioperative oppdrag, samtaler på telefonen og sambandstrafikk i operasjonssentralen, er innhentet fra tidsregistreringer i de politioperative systemene PolitiOperativt system (PO), Samtalelisten og ICCS for perioden 1. september 2018 til 31. august 2019. Resterende politioperativ tidsbruk, fordelt på 64 aktiviteter på tvers av de politioperative rollene, er estimert i arbeidsmøter i politidistriktene høsten 2019. Resultatet av kartleggingen gir en oversikt over estimert politioperativ tidsbruk på det tidspunktet dataene ble registrert i systemene, eller tidspunktet det ble estimert av tjenestepersoner gjennom arbeidsmøter.

Det er flere begrensninger knyttet til datagrunnlaget i undersøkelsen³. For det første er det knyttet usikkerhet til dataene som er hentet fra PolitiOperativt system (PO). Dette henger blant annet sammen med at PO først og fremst er ment som et arbeidsverktøy for operasjonssentralen, mye av det som er registrert er basert på vurderinger til operatøren som har lagt det inn og det kan være at hendelsen viser seg å være noe annet enn de første opplysningene tilsa. Dataene er dermed ikke objektive. Videre er analysene basert på data samlet fra workshops med deltakere fra de ulike politidistriktene, der disse i møtene er bedt om å estimere tidsbruk i praksis. Estimer basert på dette materialet er et uttrykk for deltakernes erfaringer, bakgrunn, og det kan utfordre dataenes validitet, representativitet og generaliserbarhet.

---

³ Jf. kapittel 2.3

Funn

TILGJENGELIG POLITIOPERATIV KAPASITET

Det er estimert at politiet har 3.596 årsverk innen politioperativt virksomhetsområde, hvorav 3.344 årsverk utfører politioperative oppgaver, og 252 årsverk benyttes til ledelse av politioperative ressurser⁴. Det presiseres at dette ikke sier noe om antall ansatte målt i stillinger, men antall hele årsverk som kan benyttes til å utføre politioperativt arbeid i politiet.

Av de 3.344 tilgjengelige årsverkene til politioperativt arbeid har 2.187 årsverk rollen *patruljemannskap*, 608 årsverk til rollen *operasjonssentral*, 310 årsverk til rollen *støttefunksjon politioperativt* og 239 årsverk til rollen *UP/trafikkorps*⁵.

Av de totalt 3.344 årsverkene er det estimert hvor mange timer per årsverk de ulike rollene har tilgjengelig til politioperativt arbeid⁶. For å finne ut av hvor mye tid som medgår til rene politioperative oppgaver, er det estimert hvor mye tid som brukes til andre aktiviteter som for eksempel trening, opplæring og administrasjon. I tillegg er såkalte HR-fratrekk trukket fra⁷. Basert på denne tilnærmingen er det estimert at av 1.582 timer i et helt årsverk etter fratrekk for ferie og lunsj, benytter patruljemannskap 1.068 timer per årsverk til politioperativt arbeid. Operasjonssentral benytter 1.104 timer til politioperativt arbeid per årsverk, mens UP/trafikkorps benytter 1.195 timer per årsverk og støttefunksjon politioperativt benytter 1.151 timer per årsverk til rene politioperative oppgaver.

Når det tas utgangspunkt i total tilgjengelig tid etter å ha trukket bort tid til ferier, lunsj og HR-fratrekk for de 3.344 årsverkene innen politioperativt virksomhetsområde, er det estimert at 40,5 % av tiden benyttes til klargjøring og støtte til politioperativ tjeneste. I klargjøring og støtte til politioperativ tjeneste er opplæring, administrative fratrekk, støttefunksjoner politioperativt, og politioperativt forarbeid⁸ inkludert. Resterende tid er tilgjengelig til politioperative oppgaver, fordelt på rollene patruljemannskap, UP/trafikkorps og operasjonssentral.

---

⁴ Jf. kapittel 3.2.1

⁵ Tabell 1 i kapittel 2.1.1 gir en definisjon av disse rollene. I oppsummeringen av antall tilgjengelige årsverk til politioperativt område er medarbeidere som bidrar fra andre virksomhetsområder enn politioperativt gitt rollen patruljemannskap, ettersom disse bidrar med å gå patruljeskift.

⁶ Jf. kapittel 3.2.3

⁷ Jf. kapittel 2.1.1 er sykefravær, tidskompensasjon skiftarbeid og reservetjeneste og overtid som ikke er avspasert inkludert i HR-fratrekk.

⁸ Politioperativt forarbeid er av prosjektet definert som en politioperativ aktivitet og er derfor inkludert i de 1.068 timene tilgjengelig i et årsverk for patruljemannskap, men er definert som klargjøring av politioperativt arbeid i dette oppsettet. Forarbeid inkluderer å delta på parole, sette seg inn i politioperativ informasjon, planlegge gjennomføring av oppdrag, samt klargjøre og vedlikeholde bil, IKT-utstyr og annet utstyr

Tidsbruk for patruljemannskaper

For rollen patruljemannskap er det estimert basert på data fra PO, at av 1.068 timer per årsverk som er medgått til politioperative oppgaver, er i gjennomsnitt 49 % brukt på patruljering, 28 % på å håndtere oppdrag som er loggført i PO, 17 % på politioperativt forarbeid og i gjennomsnitt 6 % av tiden brukt på politioperative stasjonsoppdrag⁹.

Det er undersøkt hvor stor andel av patruljemannskapenes totale tid, det vil si 1.068 timer per årsverk, som benyttes til oppgaver som defineres som oppgaver av forebyggende karakter¹⁰. Estimert viser at patruljemannskapene er involvert i arbeidsoppgaver av forebyggende karakter i gjennomsnitt 53 % av tiden, det vil si 566 timer per årsverk,

I forprosjektet til denne undersøkelsen er det estimert hvor store bidrag patruljemannskapene har til andre virksomhetsområder¹¹. Rollen patruljemannskap kan deles i de to delrollene patrulje og kombinert rolle. Undersøkelsen viser at patruljen i gjennomsnitt bruker 23 % av tiden tilgjengelig til politioppgaver, på å gjennomføre etterforskningsoppgaver, mens tilsvarende tall for tjenestepersoner med kombinert rolle er 43 %. Av patruljens tid brukt på etterforskningsoppgaver er det estimert at 4 % av tiden brukes på "politiarbeid på stedet" (PPS), mens 11 % brukes på rapportskrivning relatert til PPS.

Analyse av beredskap i lys av bemanning

Det er gjennomført ulike analyser av bemanning for patruljemannskap og operasjonssentral ved å beregne bemanning i løpet av en gjennomsnittlig uke, basert på alle gjennomførte skift per ansattnummer i løpet av et år i TTA¹². Dette er analysert opp mot hendelser og oppdrag dokumentert i PO, samt antall 112- og 02800-anrop til operasjonssentralen fra Samtalelisten på ulike tidspunkt på døgnet i løpet av en gjennomsnittlig uke. Data fra TTA, PO og Samtalelisten er sammenstilt for en gjennomsnittlig uke basert på data for perioden 1. september 2018 til 31. august 2019. Analysen viser at for patruljemannskap er det mindre bemanning på ettermiddag i ukedagene enn på dagtid, mens oppdragsmengden ikke avtar tilsvarende¹³. Det samme mønsteret finner vi kvelder og netter i helgene, da antall tjenestepersoner reduseres ut over kvelden når antallet hendelser og oppdrag øker. Dette innebærer at det relativt sett blir flere hendelser og oppdrag i timen per patruljemannskap på ettermiddagen i ukedagene, og kveld/natt i helgene. Relativt sett er det også flere hasteoppdrag i samme tidsrom, men dataene viser ingen økning i gjennomsnittlig responstid i samme tidsrom.

For operasjonssentralen ser vi tilsvarende bilde med lavere bemanning på ettermiddag i ukedagene og på kveld/natt i helg, samtidig som antall hendelser og registrerte oppdrag

---

⁹ Politioperative stasjonsoppdrag inkluderer å utføre mindre politioperative oppdrag gitt fra stasjonen som ikke logges i PO, å tjenestegjøre i kriminalvakt og publikumsvakt, samt tid brukt i arrest som ikke logges i PO.

¹⁰ Jf. kapittel 3.4.1

¹¹ Jf. kapittel 3.5

¹² TTA er et verktøy for ressursstyring og bemanningsplanlegging i politiet.

¹³ Jf. kapittel 4.1.1

øker. Det blir relativt sett flere hendelser, oppdrag og anrop (02800- og 112-anrop) per tjenesteperson på ettermiddag i ukedagene, og på kveldene/nettene i helgene. Det er også flest ubesvarte anrop på disse tidspunktene, hovedsakelig på 02800, men også noen på 112. Resultatene på måling av aksestid på 112-anrop er innenfor kravet og det betyr at de ansatte ved operasjonssentralen får besvart de aller fleste nødsamtaler, selv om bemanning er lavere på gitte tidspunkt.¹⁴

Ytterligere analyser basert på datagrunnlaget

Basert på estimatene i undersøkelsen, er det sett nærmere på noen mer overordnede problemstillinger som er løftet frem i media. Der er det stilt spørsmål om politiet nedprioriterer å rykke ut på oppdrag i de minste tettstedene sammenlignet med oppdrag i de mer befolkede områdene, som en konsekvens av nedleggelse av lensmannskontorer i forbindelse med reformen. Denne undersøkelsen viser at politiet bruker relativt sett like mye tid på oppdrag i de ulike tettstedskategoriene og det kan indikere at prioriteringen av oppdrag i de ulike tettstedskategoriene er relativt lik¹⁵.

Det er videre stilt spørsmål om "mindre viktige" hendelser ikke blir prioritert. Undersøkelsen går imidlertid i retning av at politiet også bistår innbyggerne i hendelser med lavere alvorlighetsgrad og hastegrad¹⁶. Opp mot halvparten av tiden brukt i politioperative oppdrag er i oppdrag som av politiet er gitt lav prioritet¹⁷.

Nærpolitireformen har blitt utfordret på om antall årsverk til det politioperative området er redusert sammenliknet med tiden før reformen. Resultatene fra undersøkelsen indikerer at politiet i 2019 har samme patruljeårsverk som i 2015¹⁸.

På bakgrunn av funnene gis det anbefalinger til tiltak som politiet kan gå videre med. Anbefalingene relaterer seg til prioritering av ressurser i beredskap, effektivisering av rapportskrivning, samt vurdering av tidsbruk på sentral og lokal trening¹⁹.

---

¹⁴ Jf. kapittel 4.1.2

¹⁵ Jf. kapittel 3.4.1

¹⁶ Jf. kapittel 3.4.1

¹⁷ Hastegrad defineres av politiets prioritetsmatrise.

¹⁸ Jf. kapittel 4.2

¹⁹ Jf. kapittel 5.0

INNHold

Forord	1
Begrepsavklaringer	2
Sammendrag	5
Metode og datagrunnlag	5
Funn	7
Tilgjengelig politioperativ kapasitet	7
1. Innledning	12
1.1 Bakgrunn for undersøkelsen	12
1.2 Hovedproblemstilling	12
1.3 Avgrensninger	13
2. Metode og datagrunnlag	15
2.1 Fremgangsmåte	15
2.1.1 Tilgjengelige årsverk per rolle og virksomhetsområde	16
2.1.2 Hendelser og oppdrag	23
2.1.3 Samtaler og sambandstrafikk	25
2.1.4 Tidsbruk for patruljemannskap og UP/trafikkorps	25
2.1.5 Tidsbruk i operasjonssentral	28
2.2 Datavalidering	29
2.2.1 Politioperative aktiviteter	29
2.2.2 Aktiviteter utover politioperativt arbeid	29
2.3 Utfordringer i datagrunnlag	30
2.3.1 Faktisk tidsbruk utover oppdrag i PO	30
2.3.2 Registrering av data i PO	31
2.3.3 Estimerer i workshops	31
3. Resultater	33
3.1 Fordeling av kapasitet per virksomhetsområde	33
3.2 Tilgjengelige årsverk til politioperativt arbeid	35
3.2.1 Antall tilgjengelige årsverk	36
3.2.2 Beredskap i lys av bemanningssituasjonen	41

3.2.3	Tidsbruk utenom politioperative aktiviteter.....	43
3.2.4	Oppsummert fordeling av politioperativ kapasitet.....	47
3.3	Antall hendelser og anrop	48
3.4	Tidsbruk politioperativt arbeid	50
3.4.1	Tidsbruk patruljemannskap	50
3.4.2	Tidsbruk UP/trafikkorps	56
3.4.3	Tidsbruk operasjonssentral.....	57
3.5	Patruljemansks bidrag på tvers av virksomhetsområder	59
4.	Analyser	63
4.1	Analyse av beredskap i lys av bemanning	63
4.1.1	Bemanning for patruljemannskap.....	63
4.1.2	Bemanning i operasjonssentral	70
4.2	Historisk analyse av tilgjengelige årsverk.....	76
4.3	Responstidsanalyse	77
4.4	Scenarioanalyse.....	83
4.4.1	Endring i volum – økt antall hendelser og oppdrag	84
4.4.2	Endringer i tilgjengelig tid og effektivisering av oppgaveløsningen.....	86
5.	Anbefalinger	88
5.1	Prioritering av ressurser i beredskap	88
5.2	Effektivisering av rapportskrivning	89
5.3	Vurdering av tidsbruk på sentral og lokal trening	90

1. Innledning

1.1 BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Kriminaliteten som utføres i samfunnet er i stadig endring, og således samfunnsoppdraget politiet skal løse. For å kunne utføre sitt samfunnsoppdrag må politiet følge med i utviklingen, og med nye oppgaver og arbeidsmetoder kan politiets ressursbehov endre seg. Etaten har de senere år fått tilført flere årsverk, og det er behov for bedre kunnskap om hva årsverkene benyttes til. Gjennom å vite noe om hvordan antall årsverk fordeles mellom ulike arbeidsoppgaver er det mulig å utvikle kunnskapsbaserte beslutningsgrunnlag om fordeling av årsverk som er til rådighet. Dette kan igjen bygge opp under at kvalitets- og resultatkrav innfris og at tilliten til politiet i befolkningen opprettholdes.

Politidirektoratet besluttet høsten 2018 å gjennomføre en kapasitetsundersøkelse på etterforskningsområdet med formål om å øke kunnskapen om ressursbruk innenfor dette virksomhetsområdet. Funnene i undersøkelsen legger til rette for at politiet kan utføre grep som kan forbedre kapasiteten på etterforskningsfeltet. Tilsvarende undersøkelse på øvrige virksomhetsområder vil kunne gi et mer utfyllende informasjonsgrunnlag om kapasitet- og ressursbehov når det gjelder bemanning.

I juni 2019 ble det i politiets ledergruppe besluttet at det skulle gjennomføres en kapasitetsundersøkelse for politioperativt område fra høsten 2019. Denne rapporten er et resultat av prosjektet som er gjennomført for å kartlegge kapasitet i form av antall årsverk i et gitt tidsrom innenfor dette området av politiets virksomhet, og svarer på hovedproblemstillingen som presentert i kapittel 1.2.

Det er viktig å understreke at det er usikkerhet ved dataene som legges til grunn i undersøkelsen. Flere av resultatene i undersøkelsen er estimater som gir et øyeblikksbilde av situasjonen på det tidspunktet dataene ble samlet inn. Det vil si at dataene og resultatene som presenteres bør benyttes som et utgangspunkt for å vurdere hvilke problemstillinger som kan være aktuelle og følge opp for etaten og det enkelte politidistrikt framover.

1.2 HOVEDPROBLEMSTILLING

Politioperativt område avgrenses i denne undersøkelsen med utgangspunkt i politiets virksomhetsmodell. Politiets virksomhetsmodell består av virksomhetsområdene etterretning, forebygging, politioperativt, etterforskning/straffesaksbehandling, forvaltning og sivil rettspleie, samt støtteoppgavene virksomhetsstyring og støttefunksjoner. Politioperativt område er i virksomhetsmodellen definert til å inkludere håndtering av hendelser, gjennomføring av oppdrag, vakt og beredskap, samt operativ styring.

Det eksisterer ingen fullstendig oversikt over tilgjengelig kapasitet til politioperativt område i politiet per i dag, og det har heller ikke tidligere vært gjort beregninger av tidsbruk knyttet til de ulike politioperative oppgavene som utføres. For å kunne gjøre gode

ressursprioriteringer må politiet først kjenne til hvilken kapasitet som er tilgjengelige innenfor politioperativt område, og hvordan denne kapasiteten utnyttes slik politiet jobber i dag. Formålet med denne undersøkelsen er å bidra til økt kunnskap om dagens situasjon.

Den overordnede problemstillingen som ligger til grunn for kapasitetsundersøkelsen er:

Hvilken politioperativ kapasitet har politiet i dag, og hva brukes kapasiteten til?

Som et forprosjekt til undersøkelsen ble det estimert hvordan politidistriktene prosentvis fordeler tilgjengelig kapasitet på tvers av alle politiets virksomhetsområder basert på politiets virksomhetsmodell slik organisasjonen så ut per 1. september 2019. Resultatene fra forprosjektet er inkludert i denne rapporten. Denne delen av undersøkelsen innebar en kartlegging av tilgjengelig kapasitet til hvert virksomhetsområde for alle roller. Detaljert tidsbruk beregnes kun innenfor politioperativt område.

Resultatene fra denne undersøkelsen kan danne grunnlag for videre analyser og beregninger av estimat for fremtidig ressursbehov ved endringer i kriminalitet og/eller endring i prosess- og kvalitetskrav, og for å identifisere mulige ressursbesparende tiltak.

I tillegg til hovedspørsmålet er det i prosjektets mandat skissert seks spørsmål prosjektet ønsker å estimere:

- Hva slags type oppdrag utgjør hoveddelen av politiets tidsbruk?
- Hvordan fordeler patruljen tiden sin mellom oppdrag, patruljering og andre aktiviteter? Hvor mye tid bruker patruljen innenfor andre virksomhetsområder?
- Når på døgnet og på hvilke dager oppstår hendelser, og hvordan er politiets bemanning på disse tidspunktene?
- For oppdrag som ikke innfrir responstidskrav, hvilke faser av oppdraget bruker politiet mest tid på?
- Er det endringer i tilgjengelig politioperativ kapasitet før og etter politireformen?
- Hva vil en eventuell fremtidig endring i antall oppdrag, nødsamtaler, hvilke oppdrag det settes ressurs på etc. kunne medføre av fremtidige ressursbehov?

Estimater for problemstilling 1-2 presenteres som en del av resultatene i kapittel 3, mens spørsmål 3-6 belyses i kapittel 4 gjennom ulike analyser.

1.3 AVGRENSNINGER

Det har vært nødvendig å gjøre noen avgrensninger for å sikre gjennomførbarhet og rett nivå på analysene. Den viktigste avgrensningen er at prosjektet har estimert ressursbruk kun for roller innenfor politioperativt område. Som beskrevet i kapittel 1.2 kartlegger denne undersøkelsen antall årsverk til hvert virksomhetsområde for alle roller i organisasjonen,

men ikke hva kapasiteten innenfor de øvrige virksomhetsområdene utenom politioperativt område faktisk benyttes til. Oppgaver som utføres av patruljen i straffesakskjeden ble detaljert kartlagt som en del av kapasitetsundersøkelsen på etterforskningsområdet hvor patruljens bidrag i straffesakskjeden ble kartlagt under rollen etterforsker, og denne kartleggingen er ikke inkludert i denne undersøkelsen. Disse oppgavene inkluderer politiarbeid på stedet (PPS), inkludert sikring av åsted og åstedsundersøkelser, rapportskrivning inkludert opprette anmeldelser, dokumentere etterforskningskritt, politirapporter og PPS, bistå med etterforskningsoppgaver som pågripelser, ransakinger, forkynnelser og stevninger, rundspøringer, oppfølging av tips etc., vitne i retten, samt alle straffesaksoppgaver som utføres dersom patrulje lånes ut til etterforskning, for eksempel i større saker eller dersom patruljen har eget saksansvar. Det er kun synliggjort noen overordnede estimater på patruljens bidrag til etterforskning i kapittel 3.5 i denne rapporten.

Nasjonale bistandsressurser i Oslo politidistrikt er holdt utenfor undersøkelsen. Oppgavene disse ressursene har kan være skjermingsverdig informasjon og er derfor ikke medregnet som politioperativ kapasitet eller kartlagt i undersøkelsen. Tilsvarende ble ansatte som jobber med skjulte metoder holdt utenfor i kapasitetsundersøkelsen på etterforskningsområdet.

Videre er kapasiteten til politiets særorganer samt PSTs distriktsenheter ikke tatt med. Undersøkelsen ser kun på distriktenes ressursbruk til politioperativt område. Dette inkluderer imidlertid stillinger som er beordret til UP, men som organisatorisk er en del av distriktenes enheter.

Resultatene som presenteres i denne rapporten er ikke en beregning av hvilken tid og ressurser politiet bør bruke på de ulike aktivitetene. Estimaten viser hvilken kapasitet i form av årsverk politiet hadde i det tidsrommet dataene ble samet til til å utøve politioperative oppgaver og hvilke arbeidsoppgaver årsverkene ble benyttet til, gitt mengden av hendelser, oppdrag og nødsamtaler i tidsperioden. Disse estimatene kan legges til grunn for å predikere hvordan en eventuell endring i omfang av politioperative oppgaver kan påvirke ressursbruken, gitt samme oppgaveløsning som i dag.

2. Metode og datagrunnlag

I gjennomføringen av undersøkelsen har det vært viktig å basere seg på tilgjengelige kvantitative data fra politiets datasystemer i størst mulig grad. Politiet registrerer hendelser, oppdrag, samtaletid, arbeidstimer, timer til trening og opplæring, fravær etc. i ulike datasystemer. Å benytte slike data kan bidra til å sikre valide resultater. Samtidig er det viktig å understreke at det er usikkerhet knyttet til flere av variablene i datasystemene (se kapittel 2.3 om utfordringer i datagrunnlaget).

Metodeverket *Capacity Planning for Police (CPP)*, med tilhørende verktøy, er benyttet som rammeverk i undersøkelsen. Metoden og kapasitetsstyringsverktøyet er utviklet av konsultentselskapet Accenture, og er blitt benyttet til kapasitetsundersøkelser av politistyrker i England, Canada og Australia. Samme metode ble benyttet i kapasitetsundersøkelsen av etterforskningsområdet som ble gjennomført høsten 2018.

Verktøyet er et strategisk ressursstyringsverktøy som gjør det mulig å beregne kapasitet per politidistrikt samt gjennomføre ulike scenarioanalyser²⁰. Målet er å estimere tilgjengelige årsverk og hvor mye tid som anvendes på ulike arbeidsoppgaver gitt antall årsverk på politioperativt område da datane ble samlet inn. Disse estimatene kan danne utgangspunkt for å predikere fremtidig ressursallokering.

I de tilfellene hvor det ikke finnes aktuelle registrerte data/datagrunnlag er det identifisert og innhentet data og informasjon gjennom arbeidsgrupper, heretter kalt *workshops* i samarbeid med fagpersoner fra politioperativ seksjon i Politidirektoratet og i politidistriktene. Et sentralt premiss for undersøkelsen er at all data, inkludert estimater, er innhentet og systematisert på distriktsnivå, og deretter aggregert til nasjonalt nivå.

Dette kapitlet beskriver metoden og datagrunnlaget i mer detalj.

2.1 FREMGANGSMÅTE

Tilnærmingen til undersøkelsen har overordnet vært å besvare følgende tre spørsmål gitt tidspunktet for datainnsamlingen:

- Hvor mange årsverk er tilgjengelig til politioperativt område, og hvor mange timer har hver rolle tilgjengelig til å utføre politioperativt arbeid?
- Hvor mange hendelser har vært håndtert av patruljemannskap, hvor mange 112- og 02800-anrop er mottatt i operasjonssentralen, og hvilke andre politioperative oppgaver er utført?
- Hvordan er tidsbruken fordelt mellom alle oppgaver innenfor politioperativt område?

---

²⁰ Scenarioanalyser brukes i denne sammenhengen for å kunne angi estimater for fremtidige ressursbehov som følge av mulige endringer i for eksempel volum av hendelser og anrop, eller politiets oppgaveløsning innenfor politioperativt område.

Disse spørsmålene representerer behov for kartlegging og datainnsamling av tre områder, som vist i figur 1.

Figur 1 Fremgangsmåte for kapasitetsundersøkelsen

Informasjonsbehovene kan oppsummeres i følgende punkter:

- Kartlegge hvor mange årsverk som er tilgjengelige til politioperativt arbeid fordelt på ulike roller. Roller innenfor det politioperative området arbeider på tvers av virksomhetsområder, samtidig som roller fra andre virksomhetsområder bidrar inn mot det politioperative. Dette punktet skal også kartlegge hvor mange timer som i gjennomsnitt er tilgjengelig til politioperativt arbeid per årsverk for hver rolle.
- Kartlegge antall hendelser, oppdrag, innkommende og utgående samtaler i operasjonssentralen, sambandstrafikk, samt øvrige politioperative oppgaver.
- Koble tilgjengelige arbeidstimer og omfang av politioperative oppgaver for å beregne fordeling av tidsbruk.

I avsnittene som følger er det redegjort for fremgangsmåte og datagrunnlag som er brukt for å svare ut de tre informasjonsbehovene.

2.1.1 TILGJENGELIGE ÅRSVERK PER ROLLE OG VIRKSOMHETSOMRÅDE

For å beregne antall tilgjengelige årsverk per rolle og virksomhetsområde er det innhentet en oversikt over alle ansatte i politiet per 1. september 2019 fra politiets HR-system, SAP. Tidspunktet for uttrekket er valgt for å få et så oppdatert bilde på antall medarbeidere som mulig. Tilgjengelige årsverk per rolle og virksomhetsområde er kartlagt for alle politiets virksomhetsområder.

Uttrekket fra SAP inneholder blant annet informasjon om ansattnummer, organisatorisk innplassering, stillingskode, stillingsbrøk og om den ansatte er i permisjon. Uttrekket er videre bearbejdet og sammenstilt til å inneholde en oversikt over alle organisatoriske enheter, med navn på enhet, organisatorisk innplassering og antall årsverk ansatt i enheten. Den sammenstilte versjonen er aggregert per organisasjonsenhet, hvor minste organisasjonsenhet er et avsnitt, og inneholder dermed ingen persondata.

Hvert avsnitt, og seksjoner som ikke har underliggende avsnitt, er tildelt en rolle for å reflektere det arbeidet som utføres i det respektive avsnittet. Vakante stillinger er ikke medregnet. Det er tatt hensyn til medarbeidere i deltidstillinger, og personer i permisjoner er ikke inkludert i sammenstillingene. Antallet tilgjengelige ressurser er telt opp per politidistrikt og summert per rolle.

For alle organisatoriske enheter er det fra politidistriktene estimert hvor mye av deres tilgjengelige tid som benyttes til hvert virksomhetsområde. Leder for felles enhet for operative tjenester i hvert av politidistriktene har vært ansvarlig for å koordinere innhenting av informasjon om fordelingen av kapasitet ned på hver enkelt organisasjonsenhet. Estimatenes per organisasjonsenhet er gitt av politidistriktene og kvalitetssikret og validert i prosjektet.

Innenfor det politioperative området er det gjort et skille på hvor mange årsverk som avgis til å gå patruljeskift og hvor mye kapasitet som brukes til "øvrig politioperativt arbeid", som inkluderer tid tilgjengelig til operasjonssentral og støttefunksjoner innenfor det politioperative området.

Tid brukt på ledelse er skilt ut fra tilgjengelig kapasitet til hvert virksomhetsområde, basert på en metodisk justering i henhold til ledernivå og lederspenn.

Kapasitet dedikert til virksomhetsområdet etterforskning var allerede kartlagt i kapasitetsundersøkelsen på etterforskningsområdet fra høsten 2018. Dette inkluderte kapasitet avgitt fra roller innenfor det politioperative området til ulike oppgaver i straffesakskjeden. Estimatenes på etterforskningsområdet er blitt gjennomgått på nytt, kvalitetssikret og i flere tilfeller justert som en del av denne undersøkelsen. Den totale kapasiteten avgitt nasjonalt til etterforskning fra patruljemannskap er den samme etter disse justeringene. Justeringene har gitt mindre utslag mellom distriktene enn ved kapasitetsundersøkelsen på etterforskningsområdet.

Tilgjengelig kapasitet per rolle

Ulike roller er involvert i å utføre politioperativt arbeid i politiet. Dette gjelder polititjenestestillinger i patruljeseksjoner og -avsnitt, polititjenestestillinger i kombinert tjeneste i de geografiske driftsenhetene, ansatte i operasjonssentral, støttefunksjoner i felles enhet for operative tjenester og i de geografiske driftsenhetene, og ansatte som er beordret til UP eller ansatt i trafikkorps. I tillegg bidrar roller fra andre virksomhetsområder, for eksempel etterforskere og forebyggere, i patruljeskift.

Formålet med undersøkelsen er å kartlegge kapasitet og tidsbruk innenfor politioperativt virksomhetsområde, og i gjennomføringen av undersøkelsen er det delt inn i fire politioperative roller: *patruljemannskap*, *operasjonssentral*, *støttefunksjon politioperativt og UP/trafikkorps*. Rollene er definert med tanke på å skille mellom ulikt ansvar og ulike oppgaver innenfor politioperativt arbeid. Det er i denne undersøkelsen kartlagt detaljert tidsbruk for patruljemannskap, UP/trafikkorps og operasjonssentral, mens tidsbruk for rollen støttefunksjon politioperativt ikke er kartlagt utover en inndeling av rollen i underkategorier.

Det henvises til de fire rollene gjennomgående i denne rapporten, og en definisjon av rollene er presentert i tabell 1 under.

Tabell 1 Definisjoner av rollene innenfor politioperativt område

Rolle	Definisjon
Patroljemannskap	Ansatte i patruljeseksjon eller -avsnitt, innsatsledere, hundeførere og rytterkorps, ansatte i kombinert tjeneste og polititjenestestillinger i arrest- og fremstillingsavsnitt.
Operasjonssentral	Ansatte ved operasjonssentralene i hvert distrikt, bestående av operasjonsledere, oppdragsledere og operatører.
Støttefunksjon politioperativt	Ansatte med ansvar som tjenestepanleggere, fagforvaltere, beredskapsplanleggere og instruktører, innplassert i Felles enhet for operativ tjeneste, geografiske driftsenheter og i operasjonssentral.
UP / trafikkorps	Ansatte beordret til UP eller ansatt i trafikkorps.

Rollen patroljemannskap er den mest sammensatte, og det er i presentasjonen av resultatene i kapittel 3 i denne rapporten gjort en ytterligere inndeling av denne rollen i seks underkategorier: *patrulje uten saksansvar*, *patrulje med saksansvar*, *kombinert rolle*, *innsatsleder*, *hundefører og rytterkorps* og *arrestforvarer/fremstilling*. Disse er beskrevet nærmere i det aktuelle kapitlet.

Patroljemannskap inkluderer både de som er innplassert i rene patruljeseksjoner og -avsnitt, polititjenestestillinger som jobber i kombinert tjeneste, innsatsleder, hundeførere og rytterkorps, og polititjenestestillinger i arrestforvarings- og fremstillingsfunksjoner. I tillegg går enkelte ansatte med polititjenestestillinger i operasjonssentralen og støttefunksjoner, samt roller innenfor andre virksomhetsområder tidvis også patroljeskift. Samtidig avgir patroljemannskap kapasitet til andre virksomhetsområder, og summen av årsverk dedikert til patroljeskift vil derfor kunne avvike fra summen av årsverk i rollen patroljemannskap.

For hver av disse rollene er det beregnet hvor mye kapasitet som avgis til andre virksomhetsområder og hvor mye kapasitet som er tilgjengelig til politioperativt område, som illustrert metodisk i figur 2.

Figur 2 Illustrasjon av fordeling av tid til virksomhetsområder for politioperative roller

Rolle	Etterforskning	Patroljeskift	Øvrig politioperativt	Etterretning	Forebygging	Forvaltning	Sivil rettspleie	Støttefunksjon / administrasjon	Sum rolle
Etterforsker									
Påtalejurist									
Sivil straffesaksstøtte									
Kombinert rolle									
Patrolje									
UP / trafikkorps									
Operasjonssentral									
Støttefunksjon politioperativt									
Etterretter									
Forebygger									
Utlending og grense									
Forvalter									
Sivil rettspleier									
Støttefunksjon/ administrasjon									
Sum virksomhetsområde									

I tillegg er det beregnet hvor mye tid som trekkes fra på bakgrunn av ulike faktorer som påvirker tilgjengelig arbeidstid.

Tilgjengelig kapasitet per virksomhetsområde

For alle organisasjonsheter er det gjort en fordeling av tilgjengelig kapasitet basert på hvilke arbeidsoppgaver enhetene utfører og hvilket virksomhetsområde disse oppgavene tilhører. For enheter og roller som utfører oppgaver innenfor andre virksomhetsområder i tillegg til det politioperative, er det estimert hvor stor andel av tiden som benyttes til politioperativt arbeid og hvordan øvrig kapasitet fordeler seg mellom de ulike virksomhetsområdene. Innenfor politioperativt virksomhetsområde er det gjort et skille på hvor mye av kapasiteten som avgis til å gå patroljeskift og hvor mye kapasitet som brukes til "øvrig politioperativt arbeid", som inkluderer kapasitet til operasjonssentral og støttefunksjoner innenfor det politioperative området.

I tillegg til de politioperative rollene bidrar også roller innenfor andre virksomhetsområder med kapasitet til politioperativt område. Den totale kapasiteten innenfor det politioperative området finnes derfor ved å summere kapasitet fra alle roller som bidrar inn mot patroljeskift og øvrig politioperativt arbeid, som illustrert i figur 3.

Figur 3 Illustrasjon av fordeling til politioperativt virksomhetsområde fra alle roller

Rolle	Etterforskning	Patroljeskift	Øvrig politioperativt	Etterretning	Forebygging	Forvaltning	Sivil rettspleie	Støttefunksjon / administrasjon	Sum rolle
Etterforsker									
Påtalejurist									
Sivil straffesaksstøtte									
Kombinert rolle									
Patrolje									
UP / trafikkorps									
Operasjonssentral									
Støttefunksjon politioperativt									
Etterretter									
Forebygger									
Utlending og grense									
Forvalter									
Sivil rettspleier									
Støttefunksjon/ administrasjon									
Sum virksomhetsområde									

Beredskap og tilgjengelig ressurser

Politiets beredskapssystem 1 (PBS 1 kapittel 2.1) definerer beredskap på følgende måte:

Med beredskap forstås tiltak for å forebygge, begrense eller håndtere daglige uønskede hendelser, så vel som ekstraordinære hendelser og kriser. Det innebærer at samfunnet er forberedt på at slike hendelser og kriser kan inntreffe, og at det finnes planer og tiltak for å avverge dem eller begrense konsekvensene.

Politiet har derfor en døgkontinuerlig beredskap for å håndtere ordinære politioppgaver. Politiberedskapen omfatter i tillegg beredskap i form av planverk, tiltak, kompetanse og organisering som gjør politiet i stand til å forebygge, begrense, avverge, stanse, etterforske og håndtere ekstraordinære hendelser og kriser.

I et beredskapsperspektiv er det relevant å se på antall politioperative ressurser som er tilgjengelig for å bistå ved de mest ekstreme hendelsene, uavhengig av hvor mye kapasitet disse ressursene i den daglige tjenesten avgir til politioperativt område. Prosjektet har definert og skilt mellom første-, andre- og tredjelinjeberedskap for å synliggjøre ulike grader av gripbarhet.

Skiftdata fra TTA er benyttet til å analysere politiets bemanning på gitte tidspunkt i løpet av en gjennomsnittlig uke. Uttrekket fra TTA favner alle vakter som er gjennomført i hvert politidistrikt i tidsrommet 1. september 2018 til 31. august 2019, og basert på hele dette året er det beregnet en gjennomsnittlig uke.

For å beregne de ulike gradene av beredskap har prosjektet innhentet data på antall IP3 og IP4-godkjente tjenestepersoner²¹ per organisasjonshenhet per distrikt, og alle skift som er gått i TTA av disse tjenestepersonene er identifisert gjennom ansattnummer.

Førstelinjeberedskap

Patroljemannskap og UP/trafikkorps som har gått skift registrert i TTA i den aktuelle perioden og er IP-godkjente presenteres som førstelinjeberedskap og dermed de mest gripbare ressursene. Disse tjenestepersonene er mest gripbare i den grad de er tilgjengelige for å løse politioperative oppgaver, og ikke når de er opptatt med kurs eller øvelser. Kapasitetsundersøkelsen har ikke kartlagt når på døgnet tjenestepersonene utfører slike aktiviteter, men stort sett er fagdager, trening, øving etc. på dagtid i ukedagene og i veldig liten grad i helg. Førstelinjeberedskap håndterer den daglige operative tjenesten.

Andrelinjeberedskap

Politioperative roller som har gått reservetjeneste, samt alle tjenestepersoner som ikke har rollen patroljemannskap eller UP/trafikkorps, men med IP-godkjenning som har gått skift, er definert som andrelinjeberedskap. Disse er ikke nødvendigvis gripbare i den daglige operative tjenesten, men hypotesen er at disse vil kunne omdisponeres ved behov for bistand i en alvorlig hendelse ettersom de er godkjent som innsatspersonell. Eksempelvis vil en etterforsker med IP-godkjenning kunne representere kapasitet i form av beredskap når de er på jobb, selv når de ikke går patroljeskift. I løpet av en gjennomsnittlig uke kan dessuten disse tjenestepersonene med IP-godkjenning ha gått patroljeskift, og dermed vært en del av førstelinjeberedskapen.

Tredjelinjeberedskap

Dette omfatter alle som innehar polititjenestestillinger som har vært på jobb i perioden, og som ikke har IP godkjenning. Det er logisk å anta at det kun er ved de mest ekstreme hendelsene at polititjenestestillinger som ikke har IP-godkjenning vil bli benyttet.

Tilgjengelig tid til politiooperativt arbeid per rolle

Hvert årsverk vil ha et gitt antall timer tilgjengelig til politiooperativt arbeid, og dette vil variere fra rolle til rolle. Ut fra totalt antall timer i et brutto årsverk er det først nødvendig å trekke fra et antall timer relatert til ferie, helligdager, lunsj, sykefravær, skiftarbeid og reservetjeneste, som samlet sett er beskrevet som HR-fratrekk i denne rapporten. For de politioperative rollene er det innhentet data om skiftarbeid, reservetjeneste, sykefravær, overtid og andre faktorer som påvirker den tilgjengelige arbeidstiden, for å beregne hvor stor del av et årsverk som benyttes til rent politiooperativt arbeid.

Tid til fratrekk som følge av ferie, helligdager og lunsj er beregnet nasjonalt, da dette er likt for alle politidistriktene fordelt på polititjenestestillinger og sivile stillinger. Det er lagt til

---

²¹ Prosjektet har kartlagt IP3 og IP4-godkjente tjenestepersoner i politidistriktene, hvor IP3 er tjenestepersoner i distriktenes utrykningsenheter og IP4 er øvrige tjenestepersoner som utfører operativ tjeneste.

grunn 25 feriedager og ni bevegelige helligdager, samt en halv time lunsj per arbeidsdag. Dette utgjør totalt 113 timer i fratrekke per årsverk.

Prosjektet har videre innhentet oversikt over sykefravær og overtid for hvert politidistrikt. Overtidstimer som ikke er tatt ut som avspasering er lagt til det totale antallet tilgjengelige timer for de ulike rollene. HR-fratrekkene varierer mellom de ulike politidistriktene, og det er de nasjonale gjennomsnittene som er presentert i kapittel 3 i denne rapporten.

Skiftarbeid påvirker antallet tilgjengelige arbeidstimer ved at arbeidsukens lengde reduseres for å kompensere for natt-, kvelds- og helgearbeid. Prosjektet har derfor kartlagt ulike skiftoppsett i politiet, hentet og analysert data fra TTA for å kunne beregne aktuelle fratrekke per rolle. Uttrekket fra TTA favner alle vakter som er gjennomført i hvert politidistrikt i tidsrommet 1. september 2018 til 31. august 2019. Prosjektet har, basert på hvert unike ansattnummer, analysert data på alle politioperative ressurser som har ført timer i denne perioden og beregnet gjennomsnittlig antall timer skiftarbeid og reservetjeneste hver rolle har i hvert politidistrikt.

Videre vil de ulike politioperative rollene bruke tid på aktiviteter utover det rent politioperative arbeidet. Slik tidsbruk reduserer den tilgjengelige tiden til å utføre politioperative aktiviteter og må trekkes fra den tilgjengelige tiden. Prosjektet har kartlagt hvilke oppgaver det hovedsakelig brukes tid på utover politioperativt arbeid og hvor mye tid som brukes på disse oppgavene. En oversikt er vist i tabell 2. Oppgavene er definert på bakgrunn av tilsvarende kartlegging i kapasitetsundersøkelsen på etterforskningsområdet, og tilpasset denne undersøkelsen i samråd med fagressurser i Politioperativ seksjon i Politidirektoratet.

Det eksisterer i utgangspunktet ikke enhetlige rutiner eller felles systemer for registrering av tid brukt på disse aktivitetene. Det har dermed vært noe utfordrende å innhente data av god kvalitet. For patruljemannskap og UP/trafikkorps er data samlet inn som en del av workshops i hvert av distriktene, basert på input fra tjenestekontor samt fag- og opplæringsansvarlige i workshopen. For operasjonssentral ble det avholdt to egne workshops med deltakere fra ni av distriktene. Estimat på tid brukt på lokale og sentrale kurs, møter og samlinger etc. ble i hovedsak oppgitt i antall dager, og det er noe uklart hvor mye reisetid som er inkludert i disse estimatene.

Data på IP-trening ble samlet inn fra distriktene basert på hvor mange IP3- og IP4-godkjente de hadde i 2019. Beregning av tidsbruk er gjort med utgangspunkt i kravet til antall timer trening for hver av kategoriene, 48 timer for IP4 og 103 timer for IP3. Det er lagt til grunn at selve treningen gjennomføres som en 6-timers dag, slik at for eksempel for IP4 tar godkjenningen 8 arbeidsdager inkludert reisetid.

I etterkant av workshopene ble det gjort kvalitetssikring og innhenting av ytterligere data på tid brukt på møter, lokale kurs og øvelser fra distriktene, samt innhentet noe data fra TTA hvor dette har eksistert.

Data på fratrekk for rollen støttefunksjon politioperativt er ikke innhentet spesifikt, men beregnet som et vektet snitt av de tre øvrige rollene, da det ikke har blitt beregnet tidsbruk på aktivitetene støttefunksjon politioperativt utfører i workshopene.

Tabell 2 Definisjon av andre oppgaver utenom politioperativt arbeid

Opgave	Definisjon
Sentrale kurs og øvelser	Tid brukt på deltakelse på kurs, konferanser og/eller videreutdanning i regi av blant annet Politihøgskolen.
Lokale kurs og øvelser	Tid bruk på deltakelse på kurs, fagdager etc. i regi av det enkelte politidistrikt. Omfatter blant annet IP-trening, lokal taktisk opplæring, fysisk trening, hundetrening, eventuell deltakelse i OÅO, kurs innenfor andre virksomhetsområder og lokale øvelser.
Avgivelse til instruksjon	Tid avgitt til instruksjon i lokale og sentrale kurs for tjenestepersoner som ikke innehar rollen støttefunksjon politioperativt.
Kollegial bistand	Tid brukt på tjenestested til uformell opplæring av andre. Veiledning og støtte til nyansatte og PHS-studenter utover patruljering og oppdrag.
Administrative oppgaver	Tid brukt på for eksempel timeføring, reiseregninger og annen administrasjon.
Møter	Faste fag- og allmøter, medarbeidersamtaler etc. som ikke er parole eller relatert til oppdrag eller patruljering.
Prosjektarbeid	Tid brukt på prosjektarbeid for politioperative ressurser. Inkluderer både 100 % utlåning til prosjekt, samt mindre bidrag inn i prosjekt.

Totalt antall timer tilgjengelig til politioperativt arbeid per rolle vil være antall årsverk multiplisert med antall timer i et årsverk etter HR-fratrekk og tid brukt på oppgaver utenom politioperativt arbeid.

2.1.2 HENDELSER OG OPPDRAG

Prosjektet har innhentet data på alle registrerte hendelser i Politioperativt system (PO) i perioden 1. september 2018 til 31. august 2019. Dataene inneholder informasjon om de hendelsene politiet håndterte i perioden, inkludert tidspunkt for start og slutt, forholdets art, bevæpning og hastegrad.

Videre er det innhentet data på ressurser, med kallesignal, tilknyttet det enkelte oppdrag som er utført, og dette er sammenstilt med oversikten over alle hendelser. Ut fra kallesignal er det beregnet hvor mange tjenestepersoner som har tilhørt den enkelte ressurs, og hvilket virksomhetsområde disse tjenestepersonene tilhører. Sammenstilt datagrunnlag er brukt til å beregne faktisk tidsbruk i oppdrag, fordelt på virksomhetsområder.

Hendelser og oppdrag utgjør deler av "etterspørselen" etter politioperativt arbeid som patruljemannskap utfører. Det er nyttig med innsikt i hvor mye tid politiet bruker på ulike kategorier av oppdrag. For å kunne analysere dette har det vært nødvendig å definere et sett med hendelseskategorier basert på forholdets art.

I PO er det i dag mulig å velge 534 forholdets art for å indikere hva slags forhold en hendelse omhandler. Prosjektet har identifisert 429 av disse til å være politioperative. Hendelsene er delt inn i 13 kategorier med utgangspunkt i 429 politioperative forholdets art i PO. Hendelseskategoriene er definert av prosjektet i tett dialog med prosjektets fagressurser. Når en hendelse eller et gjøremål loggføres i PO, kategoriseres hendelsen etter "forholdets art". En hendelse kan inneholde flere forholdets art. Eksempelvis kan en hendelse som starter som "kontroll person" få lagt til flere forholdets art før oppdraget avsluttes, "kontroll person", "bæring av kniv offentlig sted" og "besittelse narkotika". I PO er det bare mulig å markere en av disse som hovedkode. I realiteten vil det være flere forholdets art som beskriver hendelsens faktiske innhold, men dette er ikke hensyntatt i undersøkelsen. Prosjektet har tatt utgangspunkt i det forholdets art som er lagt inn som hovedkode når hendelsen er fordelt til de forskjellige kategoriene.

Hendelseskategoriene er vist i Tabell 3. Kategorien "service" inkluderer blant annet forholdets art "dyr diverse", "hittet hund", "service diverse" og "hittet gods". Kategorien "annen" inkluderer blant annet forholdets art "alarm diverse", "naturskader" og "natur diverse". Se vedlegg til denne rapporten for mapping mellom forholdets art og kategorier.

Tabell 3 Hendelseskategorier basert på forholdets art

Trafikk	Undersøks- elsesak	Ordens- forstyrrelse	Bistand	Vinning og skadeverk	Vold, tvang og trusler	Service
Brann	Narkotika	Annen	Fremstilling , transport og vakthold i retten	Vakthold og kortesje	Redning og ulykke	

Hendelseskategoriene kan grupperes etter hvordan hendelsen er initiert, og da kan vi skille mellom innringte hendelser, hendelser initiert av politi og meldt inn av samarbeidspartnere, og pålagte gjøremål. De pålagte gjøremålene favner kategoriene bistand, i form av for eksempel transportoppdrag inn mot helsevesenet og andre offentlige instanser, vakthold og kortesje, fremstillinger, transport og vakthold i retten, samt service-oppdrag.

I tillegg til en kategorisering i henhold til forholdets art er det for analyseformål gjort en inndeling av oppdragene i henhold til hastegrad. Oppdrag som er kategorisert som prioritet ALARM og prioritet 1 er definert som "hasteoppdrag", og det er gjennomført en egen analyse av responstid for denne type oppdrag, presentert i kapittel 4.3. Det er kun de oppdragene som kan defineres som hasteoppdrag gjennom hele oppdraget, og som det faktisk er rykket ut på, som er tatt med i denne undersøkelsen. Planlagte og faste oppdrag er ikke inkludert. Responstider over 240 minutter anses som feil i tidsstempler og er dermed ikke inkludert i datagrunnlaget.

2.1.3 SAMTALER OG SAMBANDSTRAFIKK

Prosjektet har innhentet data på tidsbruk for alle registrerte innkommende og utgående anrop i operasjonssentral fra Samtalelisten i perioden 1. september 2018 til 31. august 2019. Dataene inneholder informasjon om samtaletid fra innkommende anrop mottatt via ICCS22, samt utgående anrop foretatt av operasjonssentralen via ICCS. Innkommende anrop er 112, 02800, media og andre innkommende anrop. Antall 02800-anrop inneholder kun anrop håndtert av operasjonssentralen og ikke samtaler håndtert av sentralbord, ettersom sentralbord er skilt ut til et eget virksomhetsområde støttefunksjon / administrasjon i denne undersøkelsen og ikke medregnet kapasitet i operasjonssentralen.

Rapportene med samtaledata manglet data fra før november 2018, og perioden januar til desember 2019 er derfor valgt som datagrunnlag for antall samtaler, selv om dette avviker noe fra øvrig datagrunnlag i analysen.

I tillegg er det innhentet data fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) på sambandstrafikk fra samme periode, det vil si all kommunikasjon mellom operasjonssentralen og aktører som kommuniserer over samband. Denne dataen er kun brukt i kartleggingen av tidsbruk for operasjonssentral, og ikke for patruljemannskap.

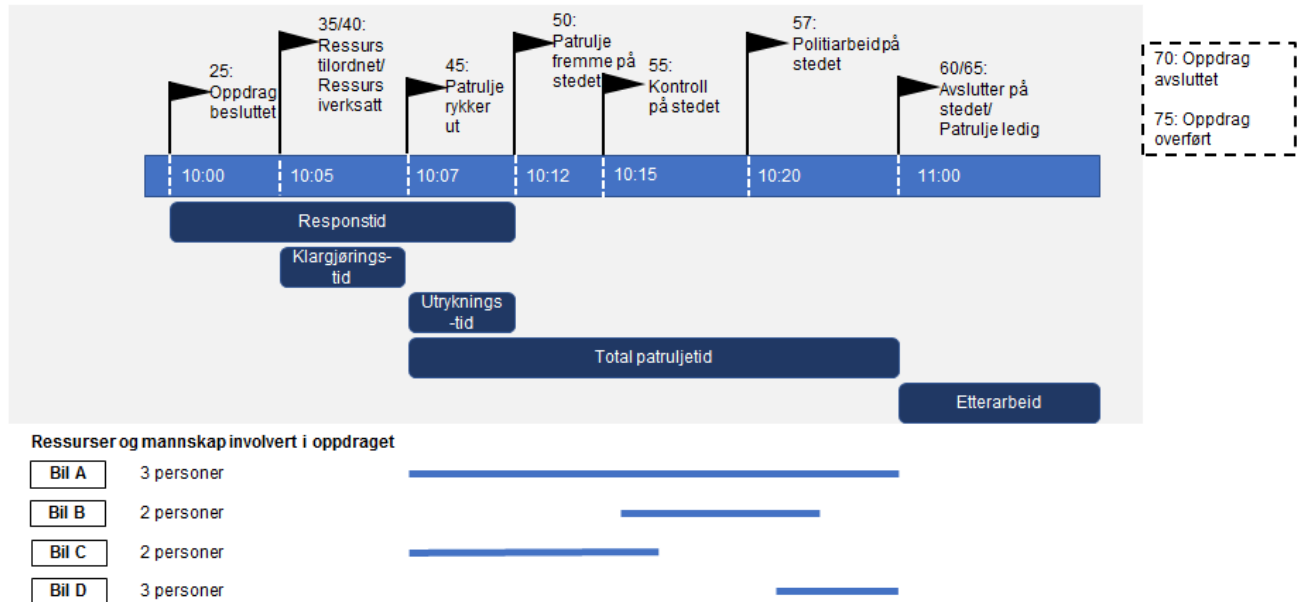
2.1.4 TIDSBRUK FOR PATRULJEMANNSKAP OG UP/TRAFIKKORPS

Tidsbruk for patruljemannskap er beregnet med utgangspunkt i data på tid brukt i oppdrag i PO, hvor totalt patruljetid beregnes fra ressurs er satt på oppdraget til oppdraget er avsluttet på stedet, som illustrert i figur 4 under. Total tidsbruk i oppdrag er beregnet ved å legge sammen tidsbruk for alle tjenestepersoner involvert i oppdraget.

Figur 4 Tidsbruk i oppdrag

---

²² Integrated Communication and Control System (Nødetatens kontrollromstilknytning for telefoni og radiosamband).

For alle aktiviteter utover tid brukt i oppdrag har det vært nødvendig å basere undersøkelsen hovedsakelig på kvalitative data gjennom estimerer fra workshops med politidistriktene. Det eneste unntaket er tid brukt på reise fra arrest tilbake til tjenestested, hvor beregningene er basert på antall utførte arrestasjoner og reisetid fra den enkelte arrest tilbake til tjenestested.

Det ble innhentet data på alle tilgjengelige ressurser i PO i samme periode, med tilhørende ressursstatus, som et utgangspunkt for å kunne si noe om tidsbruk utover oppdrag. Kvaliteten på data om ressursstatus har ikke vært god nok til å kunne beregne tid brukt på aktiviteter utenfor oppdrag, men denne dataen ble brukt som en referanseramme for estimering og for å teste estimerer i workshops. Et eksempel på dette er data på hvor mye tid som brukes på rapportskriving.

Utgangspunktet for den kvalitative datainnsamlingen har vært et sett med aktiviteter. Aktivitetene er definert med bakgrunn i tilsvarende kartlegginger, blant annet erfaringer fra politistyrker i Australia, England og Canada, operativ analyse for patruljebemanningen i Agder politidistrikt fra 2019 og Politidirektoratets tidsbruksanalyse fra 2010. Aktivitetene er videre definert i samråd med fagressurser i beredskapsavdelingen i Politidirektoratet og kvalitetssikret i prosjektets referansegruppe. En fullstendig liste over aktivitetene finnes i vedlegg til denne rapporten.

Totalt er det kartlagt 33 aktiviteter for rollen patruljemannskap og 4 aktiviteter for rollen UP/trafikkorps. Disse aktivitetene er samlet i fire grupper, og i presentasjonen av resultatene fra undersøkelsen i kapittel 3 henvises det til disse gruppene for å synliggjøre hvordan politiets tidsbruk fordeler seg på et overordnet nivå. Tabell 4 gir en oversikt over gruppering av aktiviteter og definisjon av hva som inngår i hver gruppe. Patruljemannskapenes bidrag til etterforskning ble ikke kartlagt gjennom workshops,

ettersom dette allerede var kartlagt gjennom kapasitetsundersøkelsen på etterforskningsområdet.

Beregning av tidsbruken på de ulike aktivitetene er utført ved hjelp av medarbeidere som jobber innenfor politioperativt område i politidistriktene og UP.

Tabell 4 Definisjon av aktiviteter for patruljemannskap

Gruppering av aktiviteter	Definisjon
Politioperative oppdrag	Tid brukt i oppdrag gitt av operasjonssentral, hvor total patruljetid beregnes fra ressurs er satt på oppdraget til ressurs er avsluttet på oppdraget.
Patruljering	Politipatruljens tilstedeværelse og oppsøkende aktivitet, blant annet knyttet til kjente problemområder, kjenninger av politiet, objektsikring og vakttjeneste, stans av kjøretøy og personer, kjøre fra oppdrag og arrest til tjenestested etc.
UP/trafikkorps	Sivile og uniformerte kontroller som ikke er loggført som oppdrag, inkludert reise til kontrollsted og for- og etterarbeid.
Stasjonsoppdrag	Gjennomføring av mindre politioperative oppdrag gitt fra stasjonen som ikke er registrert i PO, tjenestegjøring i kriminalvakt og publikumsvakt, tid brukt i arrest, samt bistand til etterretning, forebygging, forvaltning og sivil rettspleie.
Forarbeid	Forberedelse i forkant av oppdrag eller patruljering, inkludert lesing av relevant informasjon, parole og klargjøring av utstyr.
Samlet bistand til andre virksomhetsområder	Bistand til oppdrag relatert til andre virksomhetsområder og rapportskrivning i etterkant av oppdrag eller patruljering, som knytter seg til virksomhetsområdene etterretning, forebygging, forvaltning og sivil rettspleie.

Workshops for å kartlegge tidsbruk for patruljemannskaper og UP/trafikkorps ble gjennomført i alle tolv distrikter. Disse ble gjennomført som heldagsmøter, med en kombinasjon av introduksjon til kapasitetsundersøkelsen, estimering individuelt, diskusjon og estimering i grupper, og gjennomgang og konklusjoner i plenum.

Tidsestimatene ble gitt for hver av aktivitetene beskrevet i tabellen over. Metodisk ble det først gjort en fordeling mellom tid brukt på patruljering, stasjonsoppdrag og for- og etterarbeid, ettersom tid brukt på å håndtere hendelser dokumentert i PO allerede var kartlagt. Det ble deretter gitt estimater på hver aktivitet innenfor hver av disse gruppene av aktiviteter.

2.1.5 TIDSBRUK I OPERASJONSSENTRAL

Tidsbruk i operasjonssentral er basert på data om tid brukt på innkommende og utgående samtaler og sambandstrafikk, og estimerer på tid brukt på aktiviteter utover dette. Det ble gjennomført to felles workshops for kartlegging av tidsbruk i operasjonssentralen med representanter fra totalt ni distrikter, da tre av distriktene ikke hadde anledning til å delta. Workshopene for operasjonssentral ble gjennomført som videokonferanse grunnet Covid 19 - situasjonen, med to separate workshops hvor henholdsvis fire og fem distrikter deltok. Innholdet i workshopene var introduksjon til kapasitetsundersøkelsen, estimering individuelt og gjennomgang og konklusjon i plenum.

Det er kartlagt totalt 27 aktiviteter, og disse er definert for tre underkategorier av roller i operasjonssentralen: *operasjonsleder*, *oppdragsleder* og *operatør*. Aktivitetene er utarbeidet i samråd med fagressurser i beredskapsavdelingen i Politidirektoratet. En fullstendig liste over aktivitetene finnes i vedlegg til denne rapporten. For analyseformål er aktivitetene gruppert i kategoriene operasjonsledelse, klargjøring og beredskap, og håndtering av hendelser utover samtaletid og sambandstrafikk, som vist i tabell 5. **Feil! Ugyldig selvreferanse for bokmerke.**

Tabell 5 Definisjon av aktiviteter for operasjonssentral

Gruppering av aktiviteter	Definisjon
Operasjonsledelse	Aktiviteter som i stor grad utføres av operasjonsleder, som å håndtere henvendelser fra media, samhandle med tjenestekontor og FSI, omsette strategisk styringsinformasjon fra overordnet nivå, utøve operativ planlegging og varsle og kalle inn tjenestepersoner.
Klargjøring og beredskap	Aktiviteter som gjøres for å kunne utøve tjenesten, men som ikke er direkte relatert til en hendelse, som å sette seg inn i pågående og ventende oppdrag, holde seg løpende oppdatert over tilgjengelige tjenestepersoner, utøve operativ flåtestyring basert på totalt situasjonsbilde og håndtere IKT-verktøy. Dette inkluderer også ledig tid som ikke er fanget opp av øvrige aktiviteter, hvor operatørene er i beredskap. Dette inkluderer ikke tid til øvelser og trening, som er trukket fra som beskrevet i kapittel 2.1.1.
Håndtering av hendelse	Aktiviteter som utføres i tilknytning til en hendelse, som å lede og koordinere oppdrag, loggføre hendelse og kvalitetssikre arbeid, søke etter informasjon, kommunisere med interne og eksterne samvirkeaktører, koordinere med FSI og andre.

Metodisk ble det gitt tidsestimat per aktivitet per rolle. Enkelte av aktivitetene var basert på volumdrivere, som for eksempel loggføring av en hendelse, hvor tidsbruken er et produkt av antall hendelser og hvor lang tid det tar å loggføre. De aktivitetene det ikke var mulig å

knytte direkte til en volumdriver ble estimert som andel av tilgjengelig tid etter at tid til innkommende og utgående samtaler, sambandstrafikk og tid til volumdrevne aktiviteter var trukket fra. Et eksempel på dette er tid brukt på å utøve flåtestyring.

2.2 DATAVALIDERING

Det er gjennomført et omfattende arbeid med å validere all innsamlet data som er beskrevet i avsnittene over. Validering har vært særlig nødvendig for å kvalitetssikre data og informasjon på områder hvor kvantitative data fra politiets IKT-systemer har vært utilgjengelige i gjennomføringen av undersøkelsen. Dette gjelder primært to områder: tidsestimatene som er gitt for de ulike aktivitetene innenfor politioperativt område og informasjon om fratrekk for tid brukt på andre oppgaver enn politioperativt arbeid.

2.2.1 POLITIOPERATIVE AKTIVITETER

Tidsberegningene som er gjort for de 33 ulike aktivitetene for rollen patruljemannskap, de 4 aktivitetene for rollen UP/trafikkorps og de 27 aktivitetene for rollen operasjonsentral, er basert på gjennomgang i workshops med politidistriktene. Estimaten er gitt av fagressurser og medarbeidere som sitter tett på oppgaveløsningen, og som dermed har best forutsetninger for å gi gode tidsestimater.

I workshopene ble det gjort valideringer ved å beregne hvor mye tid en aktivitet med et gitt estimat tilsvarer eksempelvis i antall minutter i løpet av dag eller antall timer i løpet av en uke. Det ble foretatt enkelte justeringer på bakgrunn av denne valideringen.

I etterkant av workshopene er estimatene for hver enkelt aktivitet vurdert og sammenliknet på tvers av distriktene. Der det har vært store ulikheter i estimatene for en aktivitet, er disse gjennomgått for å verifisere at ulikhetene mellom distrikter kan forklares.

2.2.2 AKTIVITETER UTOVER POLITIOPERATIVT ARBEID

I valideringen av aktiviteter utover politioperativt arbeid er alle estimater for tidsbruk gjennomgått på tvers av politidistriktene. Denne gjennomgangen er gjennomført i tett samarbeid med fagressurser i politioperativ seksjon i Politidirektoratet. Hensikten med valideringen har vært å redusere usikkerhetsmomentene knyttet til tidsestimatene.

Ulikheter og variasjoner er systematisk gjennomgått for hver aktivitet. Estimaten på aktiviteter utover politioperativt arbeid har blitt kalibrert mellom distriktene ved at de to høyeste estimatene har fått estimatet til det distriktet som har gitt det tredje høyeste estimatet, og tilsvarende for de to laveste. Et eksempel på dette er tid brukt på administrasjon i Vest politidistrikt som skilte seg vesentlig fra øvrige distrikter, og dette estimatet har derfor blitt kalibrert til tredje høyeste estimat på denne aktiviteten.

For aktivitetene sentrale og lokale kurs, inkludert IP-trening, er estimatene kontrollert mot annen data, for eksempel distriktenes tidligere rapportering til Politidirektoratet, og informasjon om deltakelse i kurs og etterutdanning fra Politihøgskolen.

For aktiviteter hvor det ikke har vært mulig å kontrollere estimatene mot annen data, er estimatene kalibrert mot sammenlignbare distrikter. Videre er det gjort justeringer opp mot det nasjonale gjennomsnittet for tidsbruk på de ulike aktivitetene. På denne måten er det fortsatt variasjon i estimatene mellom distriktene, samtidig som det er rimelig å anta at estimatene for det enkelte distrikt i større grad reflekterer virkeligheten.

2.3 UTFORDRINGER I DATAGRUNNLAG

I gjennomføringen av undersøkelsen er det identifisert enkelte utfordringer i innhenting, analyse og bruk av datagrunnlag fra politiets systemer. Dette gjelder hovedsakelig manglende datagrunnlag for faktisk tidsbruk utover tid i oppdrag og usikkerhet i datagrunnlag knyttet til registrering av data i PO. I tillegg har undersøkelsen måttet støtte seg på kvalitativ innhenting av data gjennom estimering i workshops, og utfordringer knyttet til dette er presentert i dette kapitlet.

2.3.1 FAKTISK TIDSBRUK UTOVER OPPDRAG I PO

Utover tid registrert som aktiv tjeneste i oppdrag i PO er det svært begrenset hva som er registrert av faktisk tidsbruk på politioperative aktiviteter. PO har funksjonalitet til å kunne registrere ulike aktiviteter som en del av de operative tjenestepersonenes ressursstatus, som rapportskrivning, arrest, etc., men registreringen praktiseres ulikt og i begrenset grad på tvers av distriktene. Dette har medført at store deler av undersøkelsen har måttet basere seg på estimater avgitt i workshops fra distriktene.

Videre er det også begrenset registrering av tidsbruk på aktiviteter hvor operative tjenestepersoner blir tatt ut av skiftplanen, deltakelse i møter, lokale og sentrale kurs, samt instruktøragivelse. Det finnes noe data på dette blant annet i TTA i enkelte distrikt, og i oversikter fra Politihøgskolen, men det meste av tid brukt på disse aktivitetene er estimert i workshops med distriktene, med de begrensningene som det gir med tanke på å sikre et komplett og riktig datagrunnlag.

Politiet har per i dag ikke et felles system for registrering av IP-godkjenninger.

Prosjektet har hatt behov for data på IP-godkjenninger til to formål. For det første inngår IP-trening som en del av aktiviteter hvor tjenestepersonene ikke er tilgjengelig for politioperative aktiviteter, og tiden brukt på IP-trening må derfor trekkes fra tilgjengelig tid. For det andre har prosjektet hatt behov for oversikten over IP-godkjente for å kunne analysere politiets beredskap i lys av bemanning.

Oversikt over IP-godkjente er hentet inn fra hvert enkelt politidistrikt, basert på ulike lokale systemer eller manuelle oversikter, og det er dermed større risiko for feil i datagrunnlaget enn om denne typen data hadde eksistert i ett felles system.

2.3.2 REGISTRERING AV DATA I PO

Registrering av data i PO styres av Nasjonal Bruksplan PO (2017). Her er det angitt at PO er det viktigste verktøyet for styring, kontroll og dokumentasjon av politiets operative virksomhet, og det skal i så stor grad som mulig gjenspeile faktisk oppgaveutførelse i sanntid.

Selv om det er lagt føringer for bruk av PO gjennom nasjonal bruksplan PO må det likevel utvises forsiktighet ved tolkningen av dataene, spesielt knyttet til antall hendelser eller type hendelser (forholdets art).

Som beskrevet i kapittel 2.1.2 er type hendelse kategorisert i henhold til forholdets art i PO. PO tillater kun at ett forholdets art registreres som hovedkode. Det gjøres enten ved at det forholdets art som først ble registrert står som hovedkode, eller ved at operatør kan markere det forholdets art som beskriver hendelsen best som hovedkode. Med bakgrunn i dette er det viktig å være klar over at type forholdets art for en hendelse bare viser ett av flere forhold, selv om flere ting har skjedd i hendelsen. Et eksempel på det er en hendelse som starter som trafikkulykke og tilhører kategorien redning- og ulykke. Når oppdraget er ferdig viser det seg at fører kjørte i ruspåvirket tilstand og oppbevarte narkotika i bilen, noe som tilhører kategorien narkotika. Dersom hovedkoden er valgt til trafikkulykke vil ikke narkotikadelen av hendelsen være med i analysene.

Fra et oppdrag blir opprettet i PO til en patrulje er fremme på stedet skjer det en rekke manuelle aktiviteter som sammen utgjør dataene i PO. Disse aktivitetene eller prosessene, for eksempel operasjonssentralens forståelse, definering og registrering av innkommende samtaler, er påvirket av flere subjektive og kulturelt betingede variabler. Dette medfører usikkerhet i datagrunnlaget blant annet vedrørende enhetlig registrering av oppdrag.

Når det gjelder antall hendelser og oppdrag som er registrert kan dette avvike fra det faktiske tallet. I initialfasen av innkomne meldinger til politiet kan flere meldere ringe samtidig. Da loggføres noen ganger samme hendelse mer enn en gang. Når operasjonssentralen avdekker at det ringes inn om samme hendelse beholdes én av oppdragsloggene, mens de overflødige loggene avsluttes. Oppdragslogger kan ikke slettes, og derfor vil antall reelle hendelser kunne være noen færre enn data hentet fra PO.

2.3.3 ESTIMATER I WORKSHOPS

Som beskrevet over har en konsekvens av manglende datagrunnlag vært at deler av dataene i undersøkelsen måtte hentes inn gjennom workshops.

Det er noen mulige feilkilder som kan ha hatt betydning for beregning av estimatene:

- Prosjektet hadde liten påvirkning på hvem som faktisk møtte som deltakere i workshop etter at invitasjonen ble sendt ut. I enkelte distrikter møtte færre patruljemannskaper enn det som var ønskelig fordi noen meldte avbud, og dette kan ha påvirket kvaliteten på estimatene.

- Resultatene av estimeringen ble i stor grad påvirket av de personene som var til stede, slik at individuelle erfaringer og problemstillinger fra et spesifikt tjenestested som ikke nødvendigvis er representative for patruljemannskapene som sådan kan ha påvirket estimatene. Dette er særlig relevant for de distriktene hvor det er store forskjeller internt i distriktet, og hvor patruljemannskaper jobber ulikt fra tjenestested til tjenestested. I slike tilfeller er det større usikkerhet knyttet til hvorvidt estimatet faktisk er representativt for hele distriktet sett under ett.
- Representantene fra prosjektet som fasiliterte workshop kunne "veilede" deltakerne til "riktig" svar.
- Kvaliteten på diskusjonene i workshopene økte gjennom at prosjektet erfarte og lærte underveis, og det kan derfor være forskjell på kvalitet på estimatene fra første til siste workshop.

Gjennom å avholde samme workshop for kartlegging av tidsbruk for patruljemannskap tolv ganger er risikoen for at estimatene på nasjonalt nivå skal være påvirket av individuelle erfaringer redusert. Prosjektet har også vært bevisst underveis i workshopene på ikke å ha med seg en "fasit" basert på hva tidligere distrikter har svart, og det ble ikke laget oppsummeringer av resultatene før alle workshops var gjennomført. Det er verdt å stille seg spørsmålet om kvaliteten på estimatene ville blitt enda bedre dersom prosjektet hadde beskrevet behov for deltakelse fra flere operative tjenestepersoner, og gjerne med representanter fra flere tjenestesteder innad i distriktet. Det ble i denne sammenheng gjort en overordnet kost-/nyttevurdering i forkant av workshopene av det å ta ut et høyt antall operative tjenestepersoner til deltakelse, og prosjektet landet på at det var tilstrekkelig med det antallet det ble bedt om for å sikre god kvalitet på dataene.

3. Resultater

Dette kapitlet presenterer de overordnede resultatene fra undersøkelsen. Først presenteres fordelingen av kapasitet til hvert virksomhetsområde. Deretter rettes fokuset mot politioperativt område og antall tilgjengelige årsverk til politioperativt arbeid. Videre presenteres volum av antall hendelser og oppdrag og antall 112- og 02800-samtaler, som er volumdrivere for tidsbruk innenfor politioperativt område. Til slutt presenteres tidsbruk til politioperativt arbeid for rollene patruljemannskap, UP/trafikkorps og operasjonssentral, samt patruljemannskaps bidrag på tvers av virksomhetsområder.

3.1 FORDELING AV KAPASITET PER VIRKSOMHETSOMRÅDE

Fordeling av kapasitet i form av årsverk til hvert av politiets virksomhetsområder er gjort med to ulike tilnærminger. For det første er hvert virksomhetsområde delt inn i roller for å kunne si noe om total kapasitet innenfor virksomhetsområdet basert på organisatorisk tilhørighet. Hver enhet blir tildelt én rolle basert på organisatorisk tilhørighet, og denne rollen tilhører ett virksomhetsområde. Det eneste unntaket er kombinert rolle, som i sin natur har tilhørighet til flere virksomhetsområder. Alle årsverk er vist fratrukket permisjoner.

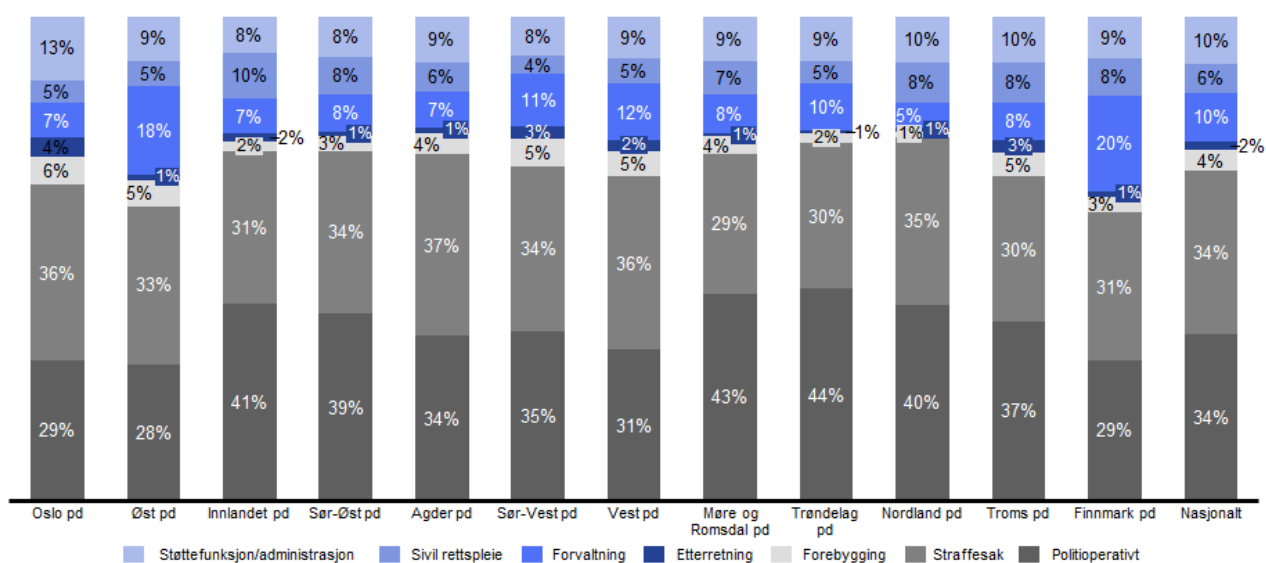
For det andre er det for hver organisatoriske enhet, med tilhørende rolle, angitt hvordan medarbeiderne fordeler sin tid mellom ulike virksomhetsområder basert på hvilke arbeidsoppgaver de utfører. Disse to tilnærmingene gir to ulike svar på kapasiteten til hvert virksomhetsområde, avhengig av om utgangspunktet er rolle eller faktisk tidsbruk.

Tabell 6 under viser oversikten over alle roller og hvordan deres kapasitet er fordelt. Tabellen viser for eksempel at de politioperative rollene patruljemannskap, UP/trafikkorps, operasjonssentral og støttefunksjon politioperativt fordeler tiden sin mellom flere virksomhetsområder. Den viser også at det er flere roller som bidrar med kapasitet inn mot politioperativt virksomhetsområde.

Tabell 6 Fordeling av tilgjengelige årsverk per virksomhetsområde per rolle

Rolle	Etterforskning	Patroljeskift	Øvrig politioperativt	Etterretning	Forebygging	Forvaltning	Sivil rettspleie	Støttefunksjon / administrasjon	Sum rolle
Etterforsker	2 411	81	-	39	31	9	-	12	2 582
Påtalejurist	684	-	-	-	-	5	-	-	689
Sivil straffesaksstøtte	429	-	-	-	-	2	1	15	447
Kombineret rolle	310	292	-	25	63	18	9	10	727
Patrolje	581	1 700	-	71	98	18	28	23	2 519
UP / trafikkorps	64	239	-	-	-	-	-	-	303
Operasjonsentral	8	9	608	-	-	-	-	-	626
Støttefunksjon politioperativt	7	23	305	1	1	1	1	3	343
Etterretter	5	11	-	182	4	-	-	3	205
Forebygger	73	30	-	19	336	1	-	3	461
Utlending og grense	32	39	-	6	14	669	-	2	762
Forvalter	4	-	-	4	3	357	44	5	417
Sivil rettspleier	5	-	-	-	-	30	660	9	704
Støttefunksjon/administrasjon	6	3	6	-	1	3	4	1 128	1 151
Sum virksomhetsområde	4 620	2 426	918	349	552	1 113	747	1 212	11 937

Figur 5 viser fordeling av årsverk per virksomhetsområde basert på rolle, hvor etterforsker, påtalejurist, sivil straffesaksstøtte og deler av kombinert rolle er dedikert til etterforskningsområdet, patroljemannskap, UP/trafikkorps, operasjonsentral og støttefunksjon politioperativt er dedikert til politioperativt område, etterretter og forebygger til sine respektive virksomhetsområder, utlending og grense og forvalter er dedikert til forvaltning, mens sivil rettspleier er dedikert til virksomhetsområdet sivil rettspleie. Støttefunksjon/administrasjon er trukket ut som et eget virksomhetsområde med egen tilhørende rolle.

Figur 5 Fordeling av årsverk per virksomhetsområde basert på rolle i organisasjonsstruktur

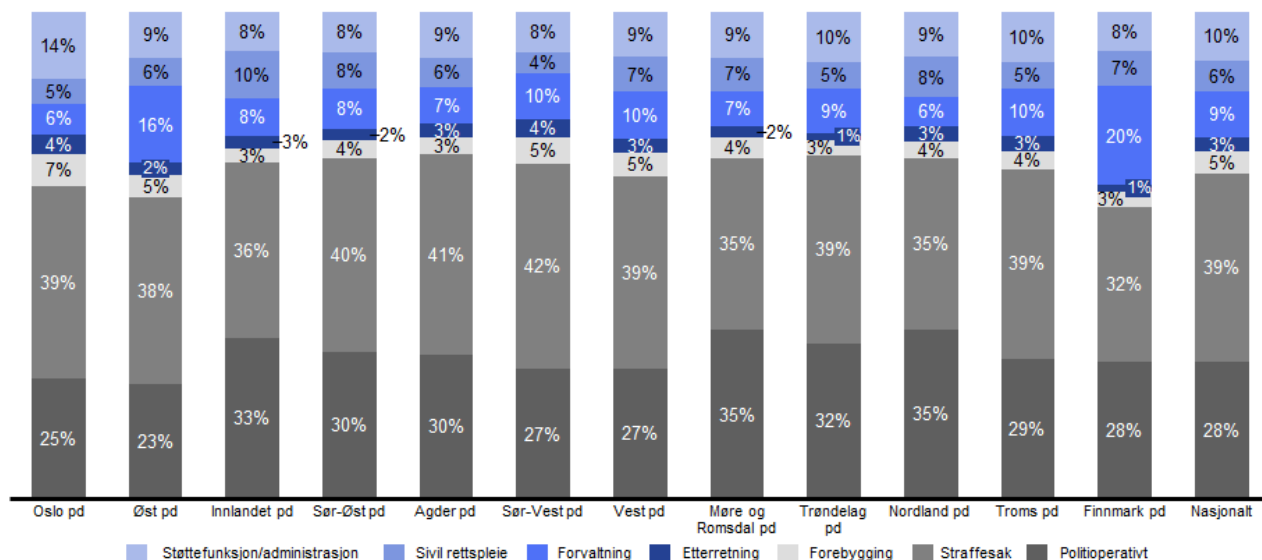
Nasjonalt er rundt en tredjedel dedikert til politioperativt område, en tredjedel til etterforskningsområdet og en tredjedel til øvrige virksomhetsområder. Det er store forskjeller mellom distriktene, med for eksempel Møre og Romsdal og Trøndelag politidistrikt

med henholdsvis 43 % og 44 % til politioperativt og 29 % og 30 % til straffesak. I motsatt ende av skalaen er Øst og Finnmark politidistrikt med henholdsvis 28 % og 29 % til politioperativt og 33 % og 31 % til straffesak. Begge disse distriktene har en høy andel til forvaltningsområdet på grunn av grenseoverganger i begge distrikter og politiets enhet for vandelskontroll og politiattester som er underlagt Finnmark politidistrikt.

Oslo politidistrikt skiller seg ut med høyere andel støttefunksjon/administrasjon, 13 % mot et nasjonalt snitt på 10 %. Dette skyldes noe mer bruk av administrative staber, både innenfor felleseenhetene og driftsenhetene. I tillegg har de enkelte funksjoner de øvrige distriktene ikke har, som for eksempel egne avsnitt for politimateriell og bilverksted med sivilt ansatte.

Dersom vi ser på fordeling av kapasitet til de ulike virksomhetsområdene basert på tidsbruk på faktiske arbeidsoppgaver endrer fordelingen av årsverk til de ulike virksomhetsområdene seg noe, som vist i figur 6. Nasjonalt går andelen kapasitet til politioperativt arbeid ned med 6 %, mens andelen til straffesaksarbeid går opp med 5 %, forebygging 1 %, og etterretning 1 %. Andelen til forvaltning går ned med 1 %.

Figur 6 Fordeling av årsverk per virksomhetsområde basert på faktiske arbeidsoppgaver

3.2 TILGJENGELIGE ÅRSVERK TIL POLITIOPERATIVT ARBEID

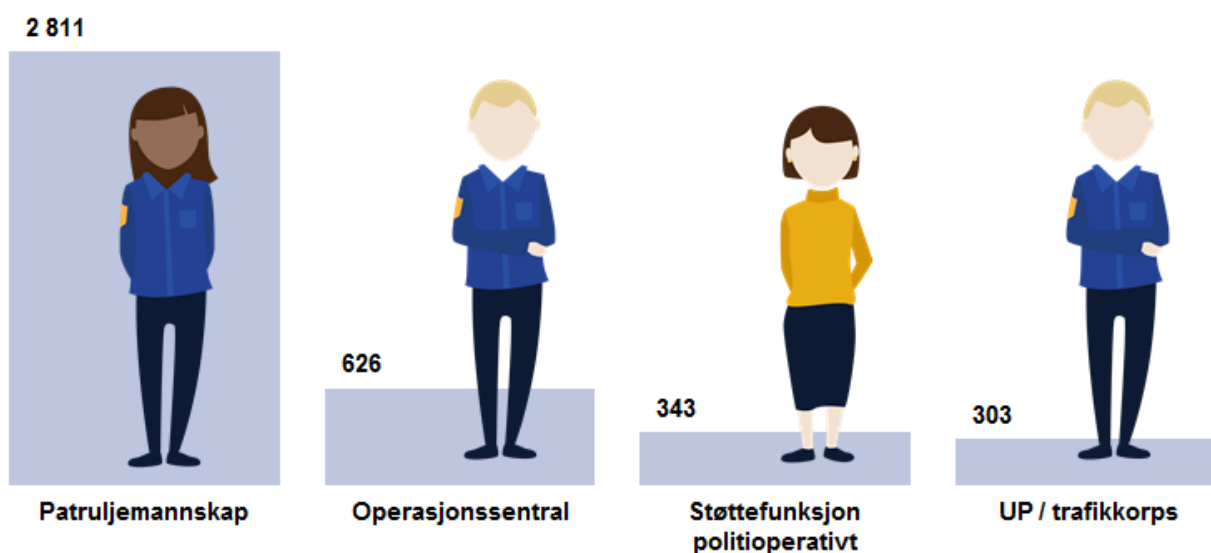
I presentasjonen av resultatene i dette kapitlet er alle tall angitt i årsverk. Dette innebærer at det ikke refereres til antall medarbeidere eller ansatte når resultatene presenteres, men til antall tilgjengelige arbeidstimer omregnet til hele årsverk som er tilgjengelige for politioperativt arbeid i politiet.

3.2.1 ANTALL TILGJENGELIGE ÅRSVERK

Antall tilgjengelige årsverk per rolle

Prosjektet har kartlagt og analysert antall tilgjengelige årsverk for hver av de fire rollene på politioperativt område. Det er identifisert totalt 4.368 årsverk, hvorav 4.083 årsverk er tilgjengelige etter at 285 årsverk er fratrukket som årsverk som er dedikert til ledelse av politioperative ressurser. De 4.083 tilgjengelige årsverkene til politioperativt arbeid fordeler seg på de fire rollene som vist i figur 7. Det er totalt 2.811 tilgjengelige årsverk for rollen patruljemannskap, og dette er summen av total antall årsverk for patrulje og andel årsverk fra kombinert rolle som er dedikert til patruljeskift.

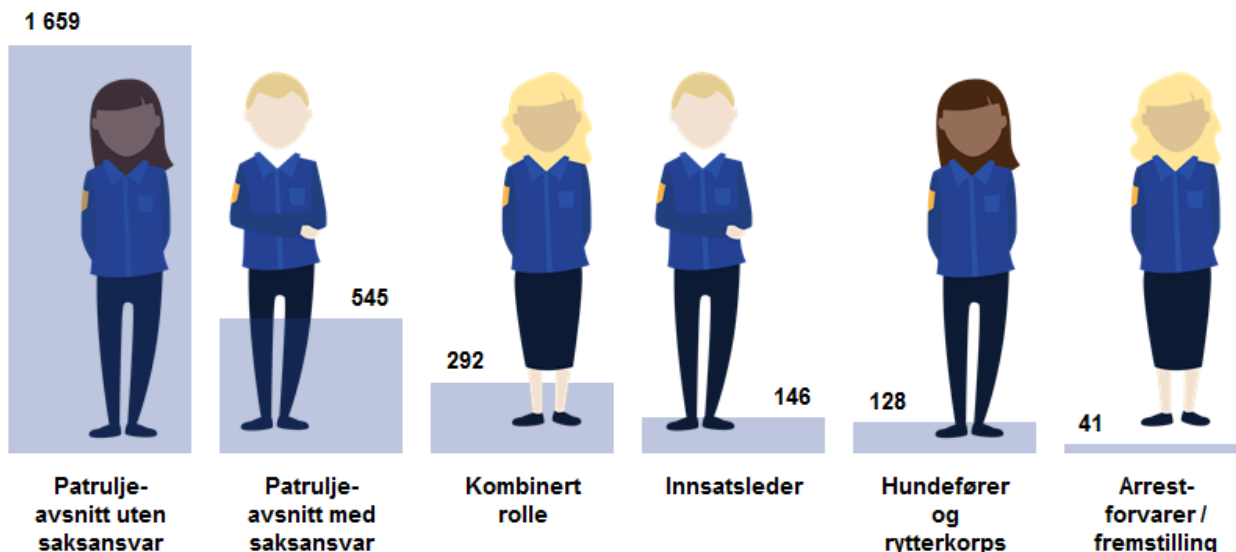
Figur 7 Tilgjengelige politioperative årsverk per rolle

Antall tilgjengelige årsverk for patruljemannskap

For rollen patruljemannskap er det mulig å gjøre en ytterligere inndeling for å belyse hvor den politioperative kapasiteten i politiet finnes, basert på innplassering i organisasjonsstruktur. Dette er vist i Figur 8, fordelt på rollene *patrulje uten saksansvar*, *patrulje med saksansvar*, *kombinert rolle*, *innsatsleder*, *hundefører* og *rytterkorps* og *arrestforvarer / fremstilling*.

Figur 8 Tilgjengelige årsverk for rollen patruljemannskap

Som vist i Figur 8 er flest årsverk i rollen patroljemannskap ansatt i patroljeavsnitt, med og uten saksansvar. Disse utgjør totalt 78 % av ressursene med denne rollen.

Patroljeavsnitt uten saksansvar er rene patroljeavsnitt hvor patroljemannskapene ikke har ansvar for etterforskning av egne saker. Kapasitet dedikert til etterforskningsområdet for denne rollen inkluderer PPS, bidrag i etterforskningsoppdrag, rapportskrivning og eventuelt annen oppfølging i etterkant av oppdrag.

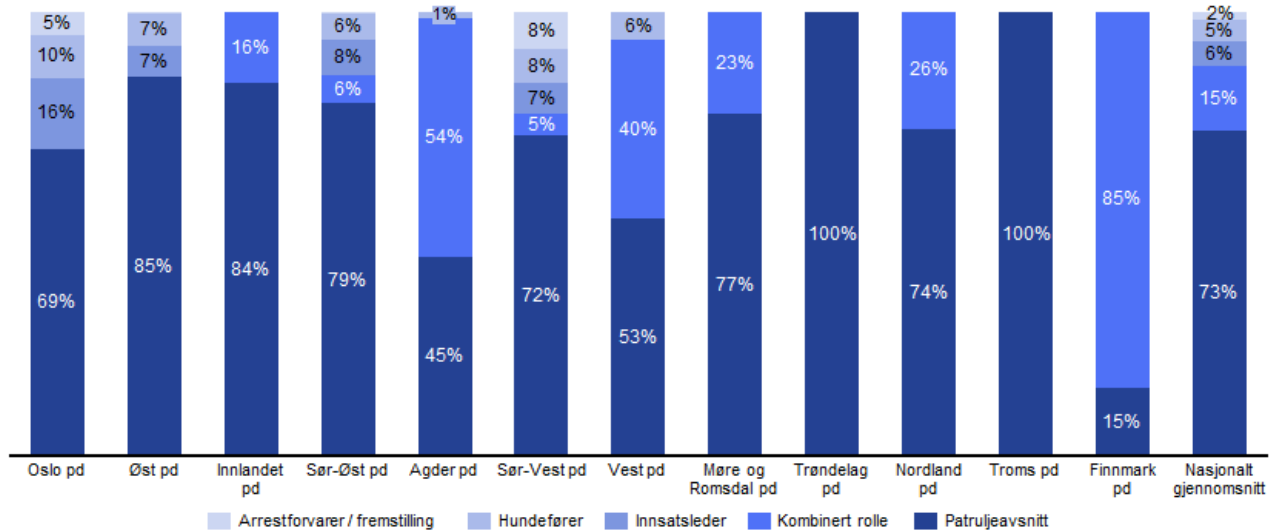
Patroljeavsnitt med saksansvar er innplassert i rene patroljeavsnitt, men her har patroljemannskapene ansvar for etterforskning av egne saker, slik at kapasitet avgitt til etterforskningsområdet er høyere enn for patroljeavsnitt uten saksansvar.

Kombinert rolle er polititjenestestillinger som er innplassert direkte i lensmanns- eller politistasjonsdistrikt, på lensmannskontor, i politiseksjoner i lensmannsdistrikt eller seksjoner for forebyggende, patrolje og etterforskning (Finnmark politidistrikt). De 292 årsverkene i figuren over er kun kapasitet til politioperativt område, mens totalt antall årsverk med kombinerte roller er 727, som vist i tabell 6.

Innsatsleder og hundefører og rytterkorps er identifisert på bakgrunn av innplassering i egne avsnitt. Det er kun Oslo, Øst, Sør-Øst, Sør-Vest og Vest politidistrikt som har denne organiseringen. For øvrige distrikter er disse rollene innplassert i patroljeavsnitt.

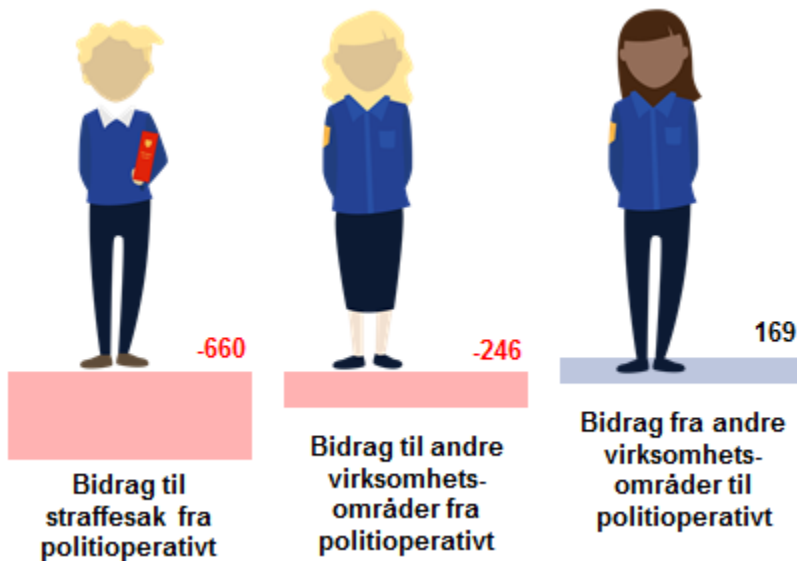
Arrestforvarer og fremstilling er polititjenestestillinger i egne avsnitt i Oslo, Øst, Sør-Øst og Sør-Vest politidistrikt. Sivile stillinger i samme funksjon er dedikert til støttefunksjoner og administrasjon og ikke medregnet som politioperativ kapasitet.

Det er stor variasjon i hvordan inndelingen av patroljemannskap er på tvers av politidistriktene, som vist i figur 9 under. De største distriktene, Oslo, Øst, Sør-Øst og Vest, i tillegg til Sør-Vest, har en større grad av spesialisering i organisasjonsstrukturen. Trøndelag og Troms politidistrikt har kun rene patroljeavsnitt, mens Innlandet, Agder, Vest, Møre og Romsdal, Nordland og Finnmark har både patroljeavsnitt og kombinert rolle.

Figur 9 Prosentvis inndeling av rollen patruljemannskap per politidistrikt basert på organisatorisk innplassering

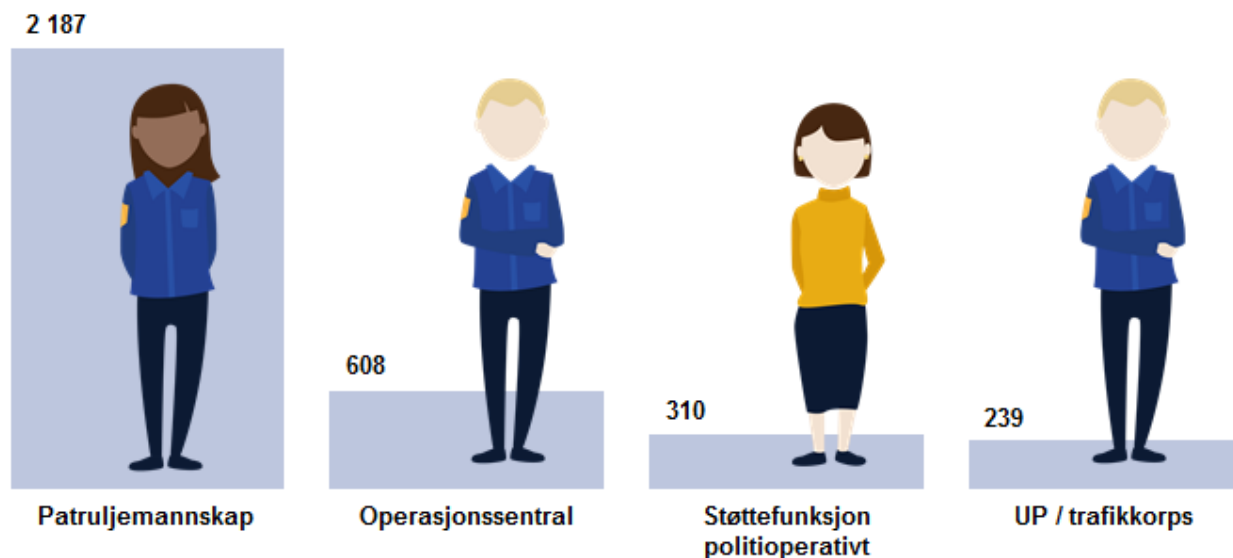
Antall tilgjengelige årsverk til politioperativt arbeid

Det er kartlagt at de politioperative rollene bruker 906 årsverk på oppgaver innen andre virksomhetsområder enn politioperativt. Motsatt vei har distriktene meldt inn at roller innen andre virksomhetsområder bidrar med 169 årsverk til å gjøre politioperative oppgaver. Oppsummert innebærer dette en kapasitet på totalt 3.596 årsverk innen politioperativt område, hvorav 3.344 årsverk er tilgjengelige til politioperativt område og 252 årsverk er dedikert til ledelse av politioperative ressurser.

Figur 10 Politioperative rollers bidrag til andre virksomhetsområder og bidrag fra andre til politioperativt virksomhetsområde

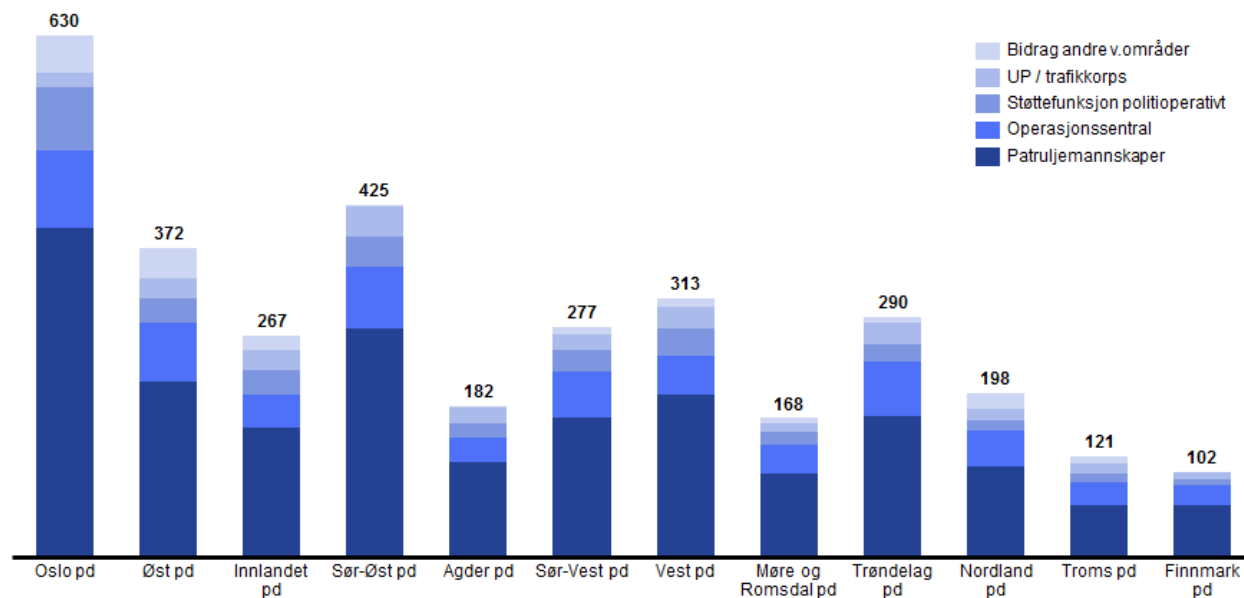
De 3.344 årsverkene som totalt er tilgjengelige til politioperativt område er fordelt på de fire politioperative rollene. Bidrag fra andre virksomhetsområder er inkludert i rollen patruljemannskap ettersom dette er bidrag til å gå patruljeskift. Sammenlignet med figur 7 er kapasiteten innenfor alle fire rollene noe redusert. Patruljemannskap avgir mer av sin kapasitet til andre virksomhetsområder enn det de får tilført av kapasitet til patruljeskift. Operasjonssentral avgir til patruljeskift og dermed også noe til etterforskning på grunn av PPS, UP/trafikkorps avgir til etterforskning, og støttefunksjon politioperativt avgir noe på tvers av alle virksomhetsområder.

Figur 11 Totalt antall tilgjengelige årsverk til politioperativt virksomhetsområde fordelt på rolle

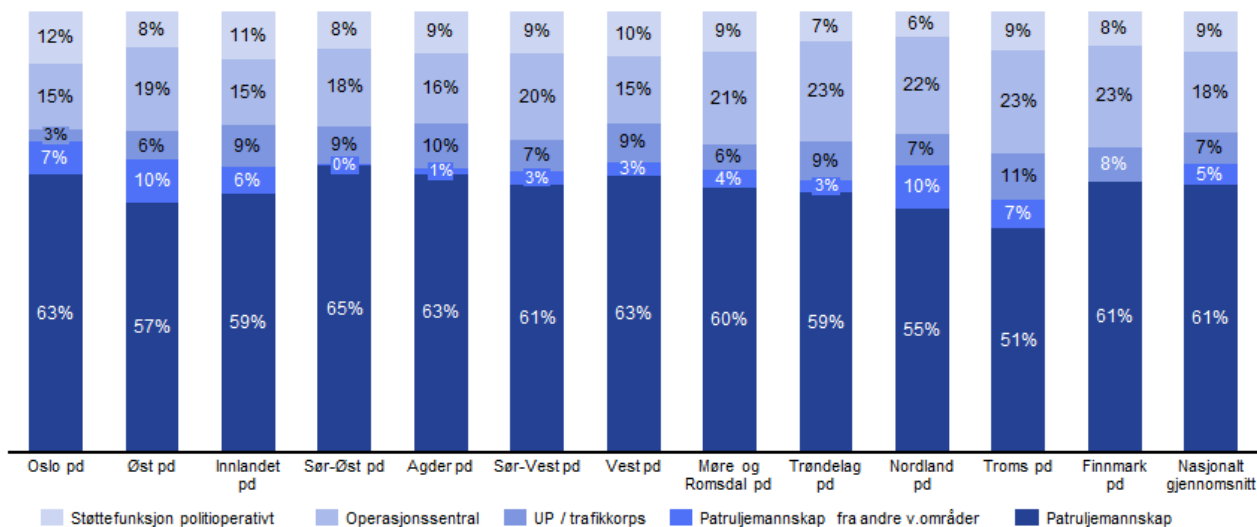
Figur 12 viser antall tilgjengelige politioperative årsverk i hvert politidistrikt, fordelt på de fire rollene innenfor politioperativt område inkludert bidrag fra andre virksomhetsområder. Oslo har flest politioperative ressurser, mens Finnmark har færrest.

Figur 12 Fordeling av årsverk mellom politioperative roller og bidrag til andre virksomhetsområder per politidistrikt

Fordeling av årsverk på roller per politidistrikt

Det er også interessant å se på hvor stor andel hver av rollene patruljemannskap, patruljemannskap fra andre virksomhetsområder, UP/trafikkorps, operasjonssentral og støttefunksjon politioperativt utgjør av den totale politioperative kapasiteten i det enkelte politidistrikt, som vist i Figur 13 under. Nasjonalt fordeler den politioperative kapasiteten seg med henholdsvis 61 % patruljemannskap, 5 % patruljemannskap fra andre virksomhetsområder, 7 % UP/trafikkorps, 18 % operasjonssentral og 9 % støttefunksjon politioperativt.

Figur 13 Prosentvis fordeling av roller per politidistrikt

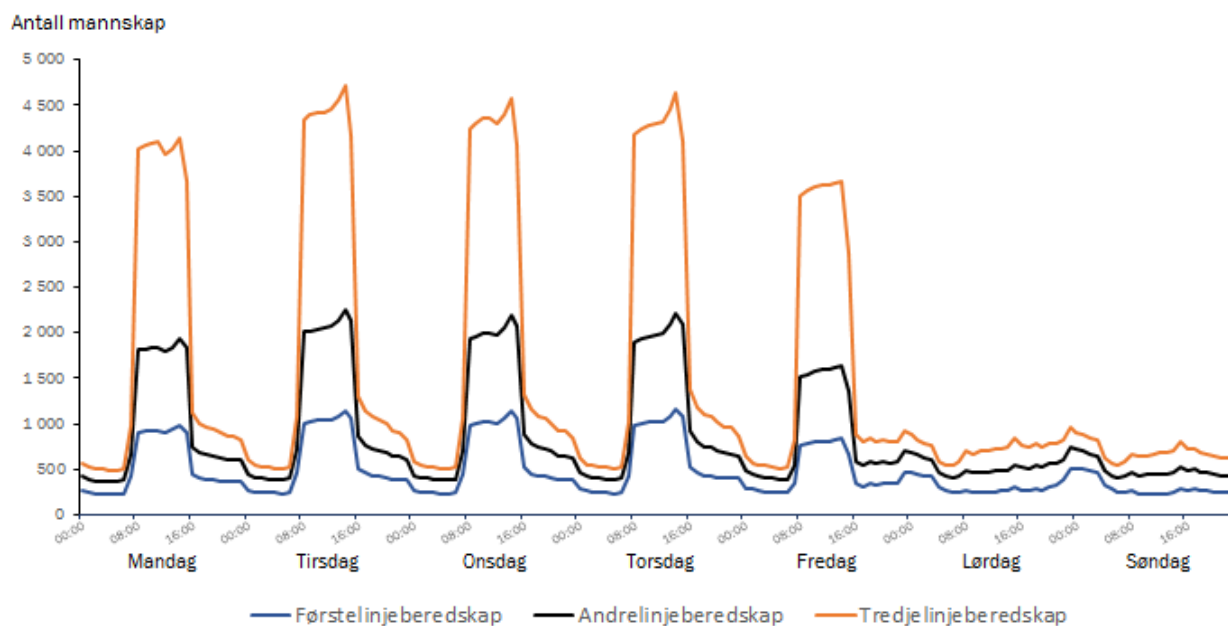
Det fremgår at det er stor variasjon i hvordan den tilgjengelige politioperative kapasiteten fordeler seg på de ulike rollene mellom distriktene. Eksempelvis har Vest politidistrikt en høy andel årsverk i rollen patruljemannskap, men en lav andel årsverk i rollen operasjonssentral. Motsatt har Troms politidistrikt en høy andel årsverk i rollen operasjonssentral, men en lav andel i rollen patruljemannskap. Det er ikke avdekket hvilken betydning dette har for utførelsen av de politioperative oppgavene.

3.2.2 BEREDSKAP I LYS AV BEMANNINGSSITUASJONEN

Prosjektet har gjort en analyse av politiets beredskap der vi har sett nærmere på bemanningssituasjonen på ulike tidspunkt av døgnet ved å se på hvordan antall tjenestepersoner på jobb fordeler seg i løpet av en gjennomsnittlig uke. Som beskrevet i kapittel 2.1.1 er det gjort et skille mellom hva som er definert som første-, andre- og tredjelinjeberedskap. Andrelinjeberedskap består av tjenestepersoner som kan gå patruljeskift på grunn av operativ godkjenning, men det er ikke mulig gjennom dataene fra TTA å vite hva slags type oppgaver de utfører basert på hvilke tidspunkt de er på jobb.

Det er imidlertid logisk å anta at andrelinjeberedskap som har registrerte nattskift i ukedagene og på natt i helg i stor grad går patruljeskift, slik at den reelle beredskapen er nærmere andrelinjeberedskap på disse tidspunktene.

Figur 14 Politiets beredskap i lys av bemanningssituasjonen på ulike tidspunkt på døgnet i en gjennomsnittlig uke i perioden 1.9.2018-31.8.2019

Forskjellen mellom første- og andrelinjeberedskap er patruljemannskap som går reservetjeneste, samt skift som er gått av tjenestepersoner som har operativ godkjenning, men ikke er patruljemannskap eller UP/trafikkorps. Patruljemannskaper som går reservetjeneste er mindre gripbare enn når rollene er satt opp på ordinære skift. Det er store variasjoner mellom distrikter når det gjelder bruk av reservetjeneste, hvor Finnmark,

Møre og Romsdal, Vest, Nordland og Innlandet er de distriktene med mest bruk av reservetjeneste. Dette gir ulikt utslag i beredskap, hvor for eksempel 59 % av forskjellen mellom første- og andrelinjeberedskap i Finnmark skyldes reservetjeneste.

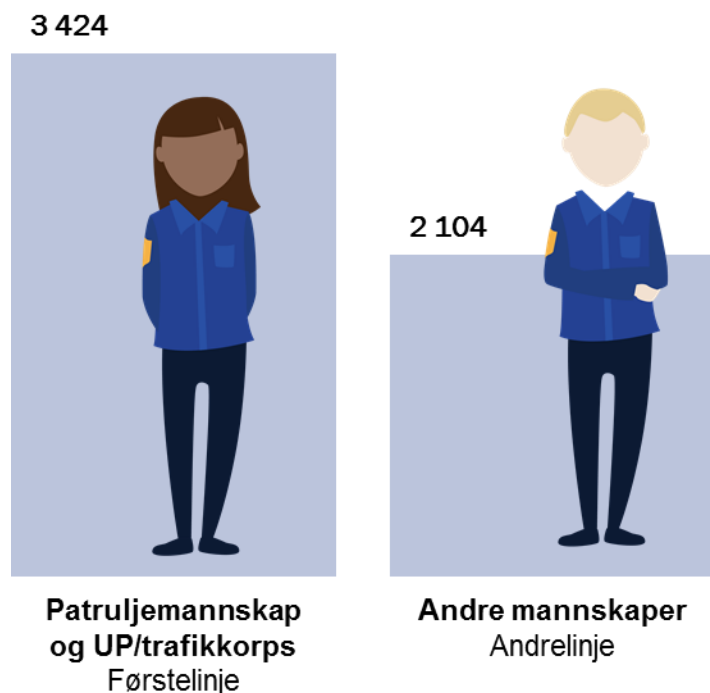
Antall IP-godkjente tjenestepersoner

Prosjektet har kartlagt totalt antall IP3- og IP4-godkjente tjenestepersoner i distriktene for å kunne analysere denne siden av politiets beredskap, både for rollene patruljemannskap og UP/trafikkorps og også bidraget fra andre roller. Ettersom tjenestepersoner som innehar andre roller enn patruljemannskap og UP/trafikkorps også har operativ godkjenning er det interessant å analysere disse som en del av beredskapen, selv om disse ressursene er mindre gripbare enn patruljemannskaper og UP/trafikkorps i det daglige. De vil være ytterligere ressurser ved en større hendelse.

Det er totalt 5.528 IP 3- og IP 4-godkjente tjenestepersoner i politiet hvor 3.424 er patruljemannskap eller UP/trafikkorps, noe som tilsvarer 62 %. Som beskrevet i 2.1.1 er patruljemannskap og UP/trafikkorps med IP 3- og 4-godkjenning definert som førstelinjeberedskap.

De resterende IP-godkjente rollene utgjør andrelinjeberedskap. Av disse er 970 etterforskere, 277 forebyggere, 273 i operasjonssentral, 229 innenfor utlending og grense og 184 i støttefunksjon politioperativt. Av de totalt 190 IP3-godkjente tjenestepersonene i andrelinjeberedskap er 128 fra rollen støttefunksjon politioperativt, som tilsvarer to tredjedeler. Rollen støttefunksjon politioperativt bidrar med totalt 23 årsverk til patruljeskift.

Figur 15 Antall IP-godkjente i første- og andrelinjeberedskap

Basert på kartleggingen av antall IP-godkjente har det vært mulig å beregne total tid brukt på IP-godkjenning for hver rolle med utgangspunkt i kravet til antall timer trening for å oppnå godkjenning. I tabell 7 under er dette sammenstilt med antall timer hver rolle totalt bidrar med til patruljeskift, for å kunne beregne en type utnyttelse av IP-godkjenningene. Som tabellen viser er det høyest utnyttelse for patrulje og UP/trafikkorps, samt for kombinert rolle. For operasjonssentral og støttefunksjon politioperativt er derimot utnyttelsen svært lav.

Tabell 7 Utnyttelse av IP-godkjenninger til politioperativt arbeid

Rolle / virksomhetsområde	Tid brukt på IP-godkjenning	Timer til patruljeskift	Timer patruljeskift per time IP-godkjenning
Patrulje	201 675	1 815 374	9,0
Kombinert rolle	43 980	311 729	7,1
UP / trafikkorps	20 085	255 128	12,7
Etterforskning	59 775	86 075	1,4
Operasjonssentral	17 355	9 291	0,5
Støttefunksjon politioperativt	20 640	24 669	1,2
Forebygging	17 370	32 038	1,8
Forvaltning	14 235	41 115	2,9
Etterretning	6 330	12 068	1,9
Støttefunksjon/administrasjon	2 190	2 670	1,2

3.2.3 TIDSBRUK UTENOM POLITIOPERATIVE AKTIVITETER

Resultatene som er presentert i kapittel 3.2.1 angir antallet årsverk som er tilknyttet politioperativt område. Hvert årsverk representerer et gitt antall timer, og i politiet er et årsverk totalt 1.950 timer. Av disse timene er det en del tid i løpet av et år som går bort til andre aktiviteter enn politioperativt arbeid og som dermed ikke er tilgjengelig tid for politioperative oppgaver.

Noe av dette er grunnet ferie, sykefravær og andre HR-fratrekk, mens noe tid må trekkes fra som følge av at det brukes tid på oppgaver utover det rent politioperative arbeidet. For hver av de fire politioperative rollene patruljemannskap, UP/trafikkorps, operasjonssentral og støttefunksjon politioperativt er det definert hvor mange timer som brukes på slike aktiviteter. For rollen patruljemannskap er det i det følgende vist detaljert hvordan disse fratrekke fordeler seg, mens for de tre øvrige rollene er tidsbruken presentert mer overordnet i grupper av aktiviteter, som vist i figur 20.

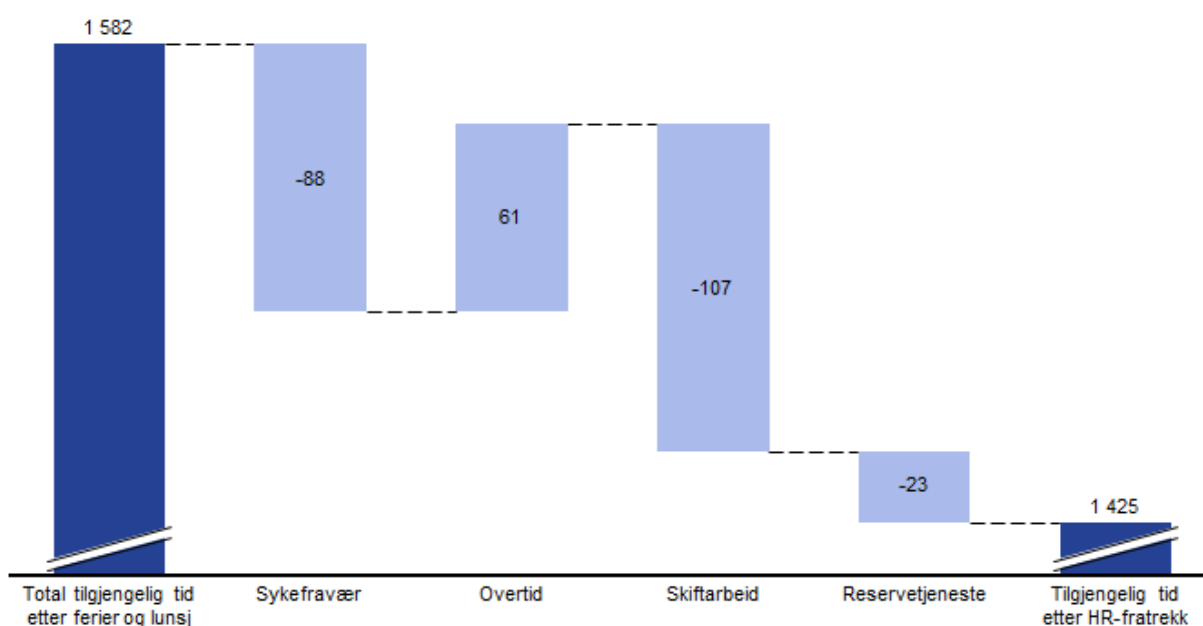
HR-fratrekk

For å finne tiden som er tilgjengelige til å utføre arbeidsoppgaver innenfor politioperativt område må først all tid som går bort på grunn av lovbestemt ferie, offentlige høytidsdager og lunsj trekkes fra. Dette utgjør 368 timer årlig, slik at tilgjengelig tid i et årsverk etter disse fratrekke er 1.582 timer. Dette er likt for alle i politiet, og trekkes derfor fra i alle

distrikter og for alle roller. Ytterligere fratrekk må gjøres for tid som går bort som følge av sykefravær. I politiet jobbes det ofte på ugunstige tidspunkt og i skift- og reservetjeneste. Dette er arbeidstid som kompenseres med fritid. For eksempel får medarbeidere kompensert 15 minutter per time de jobber i reservetjeneste. Dette er tid som ikke brukes på å løse politioperative aktiviteter, og som dermed må trekkes fra den tilgjengelige tiden. Overtid som ikke er tatt ut som fritid/avspasering er lagt til den tilgjengelige tiden.

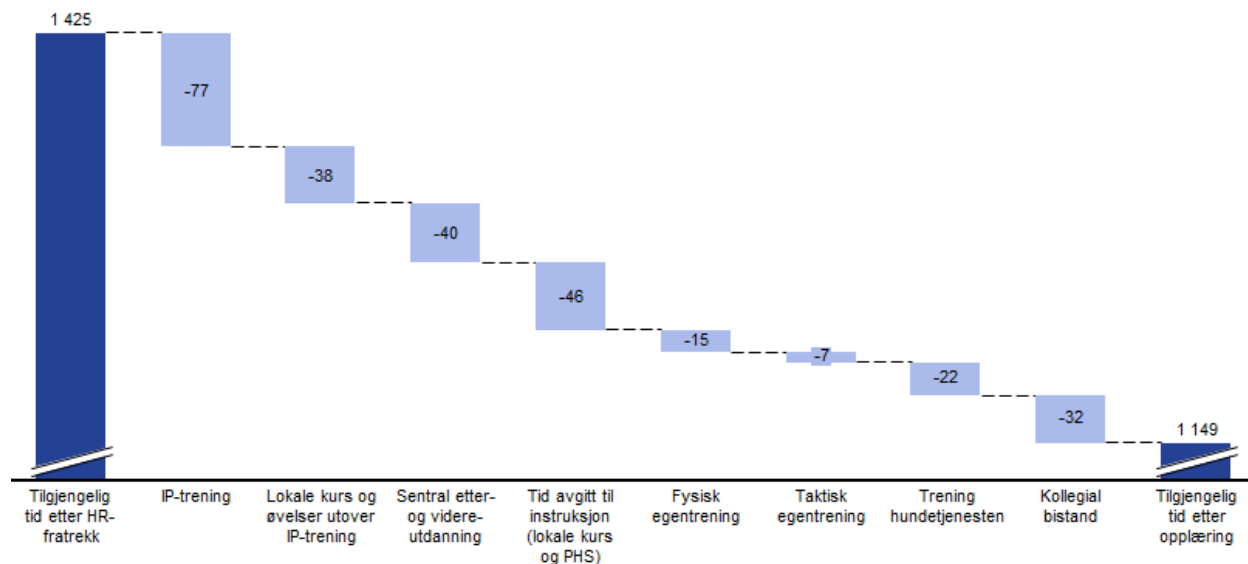
Figur 16 viser det nasjonale resultatet for alle roller samlet, men fratrekken varierer mellom distriktene. Totalt er det beregnet at det må trekkes fra 525 timer fra den tilgjengelige tiden som følge av HR-fratrekk.

Figur 16 Tilgjengelige timer etter HR-fratrekk for patruljemannskap

Annent tidsbruk utenom politioperative aktiviteter

Etter HR-fratrekkene er det 1.425 timer tilgjengelig på tvers av roller og distrikter innenfor det politioperative området. Av disse timene må det igjen trekkes fra tidsbruk knyttet til trening, øving og opplæring. For patruljemannskap er tidsbruk relatert til disse aktivitetene presentert i figur 17.

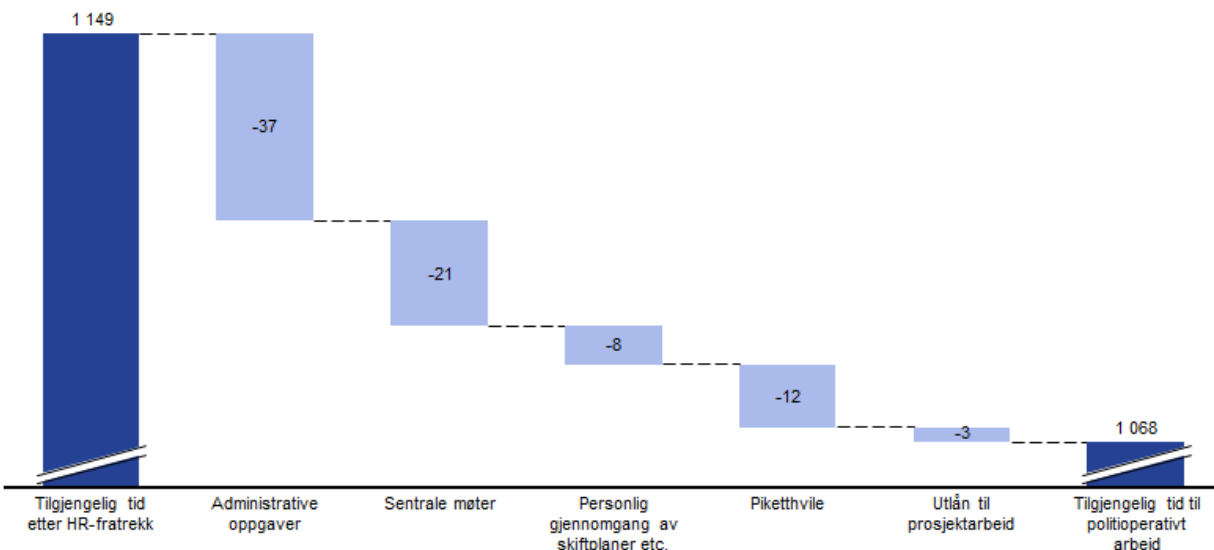
Figur 17 Tilgjengelige timer for patruljemannskap etter fratrekk for for trening, øving og opplæring

På nasjonalt nivå er det beregnet at det må trekkes fra ytterligere 276 timer fra den tilgjengelige tiden som følge av tid som brukes på trening, øving og opplæring for patruljemannskap. Det største fratrekke fra denne tiden er IP-trening. Det brukes også en del tid på lokale kurs utover IP-trening, sentrale kurs samt avgivelse til instruksjon utover instruksjon fra instruktører i FOT for både lokale og sentrale kurs.

Det brukes også relativt mye tid på kollegial bistand. Dette er kollegaopplæring i oppgaver som ikke er med på å løse aktiviteter direkte relatert til politioperativt arbeid og er definert som tid brukt på kontor til uformell opplæring av andre. Dette inkluderer veiledning og støtte til nyansatte og PHS-studenter utover patruljering og oppdrag.

Etter fratrekk for trening, øving og opplæring gjenstår det for patruljemannskap på nasjonalt nivå 1.149 timer. Av disse timene brukes det noe tid på administrasjon og sentrale møter. Som vist i figur 18 er det 1.068 timer tilgjengelig til løsning av politioperativt arbeid når all annen tidsbruk utenom politioperativ aktiviteter er trukket fra.

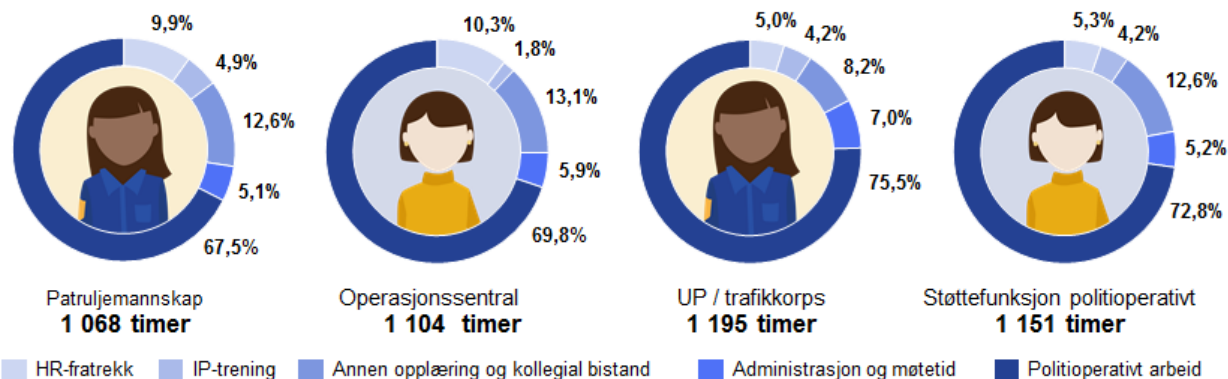
Figur 18 Tilgjengelige timer for patruljemannskap etter HR-fratrekk og fratrekk for trening, øving og opplæring samt administrasjon og møter

Fratrekk og tilgjengelig tid per rolle

Figur 19 viser den tilgjengelige tiden til politioperativt arbeid per rolle etter at fratrekk av annen tidsbruk utenom politioperative aktiviteter er gjort. Utregningen viser at rollen patruljemannskap har færrest timer tilgjengelig til politioperativt arbeid, hovedsakelig forklart ved et relativt høyt HR-fratrekk og noe høyere andel IP-trening.

Figur 19 Beregning av tilgjengelige timer for patruljemannskap, operasjonssentral, UP/trafikkorps og støttefunksjon politioperativt

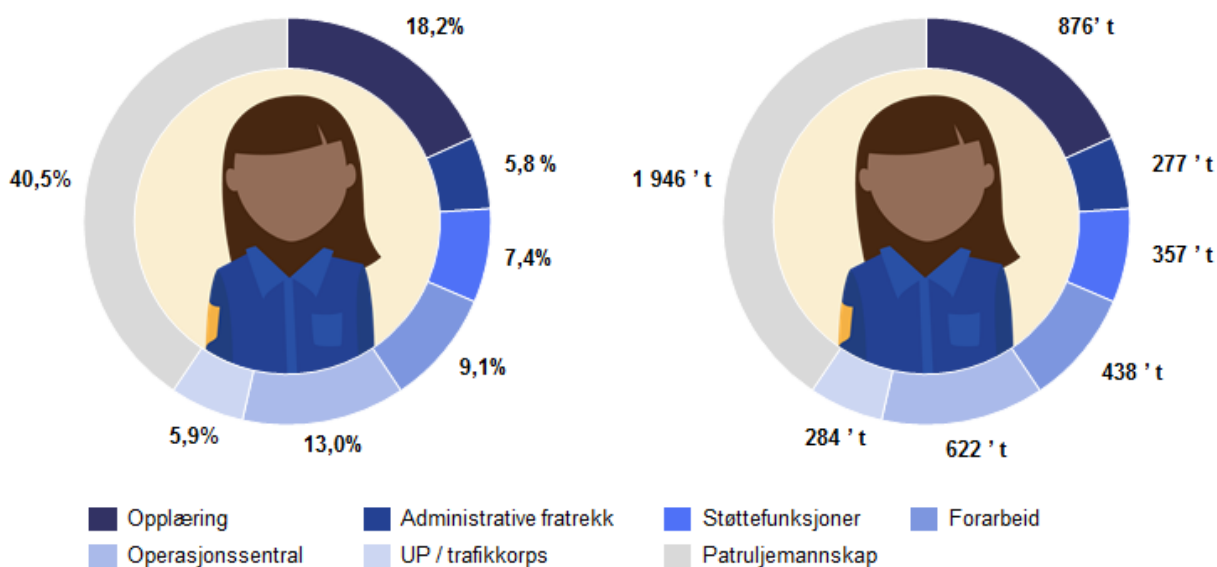

Tilgjengelige timer etter fratrekk som presentert i figur 19 er det nasjonale gjennomsnittet for hver av de fire rollene. Dette er basert på utregninger på distriktsnivå og deretter aggregert nasjonalt for politidistriktene.

3.2.4 OPPSUMMERT FORDELING AV POLITIOPERATIV KAPASITET

Basert på beregningen av antall årsverk til hver politioperative rolle i kapittel 3.2.1 og fratrekk av tid for andre aktiviteter i 3.2.3 oppsummerer figur 20 total fordeling av politioperativ tid. Total tilgjengelig tid er beregnet ut fra tilgjengelig tid til patruljeskift og øvrig politioperativt arbeid for de fire politioperative rollene, som vist i figur 7 i kapittel 3.2.1. Tid til opplæring og administrative fratrekk er beregnet som beskrevet i kapittel 3.2.3 i figur 18 og 19. Tid til forarbeid for patruljemannskap er kartlagt som en del av tidsbruk til politioperativt arbeid i workshops i hvert politidistrikt. Forarbeid er en politioperativ oppgave og dermed ikke et fratrekk fra tilgjengelig politioperativ tid, men likevel en del av forberedelse og klargjøring til politioperativ tjeneste.

Figur 20 Fordeling av total politioperativ kapasitet vist i prosent og antall timer

Når det tas utgangspunkt i total tilgjengelig tid etter å ha trukket bort tid til ferier, lunsj og HR-fratrekk for de 3.344 årsverkene innen politioperativt virksomhetsområde er det estimert at 40,5 % av tiden benyttes til klargjøring og støtte til politioperativ tjeneste. I klargjøring og støtte til politioperativ tjeneste er opplæring, administrative fratrekk, støttefunksjoner politioperativt og politioperativt forarbeid inkludert. Resterende 59,5 % er tid som er tilgjengelig til politioperativt arbeid etter forberedelse og klargjøring, og den fordeler seg med 40,5 % for patruljemannskap, 13,0 % for operasjonssentral og 5,9 % for UP/trafikkorps. Figuren viser også hva dette utgjør totalt i antall timer nasjonalt.

3.3 ANTALL HENDELSER OG ANROP

Totalt antall registrerte hendelser²³ i perioden 1. september 2018 til og med 31. august 2019 var 805.867, som også inkluderer hendelser relatert til virksomhetsområdene etterforskning, forebygging, forvaltning og sivil rettspleie. Det er kun de politioperative hendelsene²⁴ som er vist i tabell 8 under, med 701.756 hendelser i perioden fordelt på de 13 hendelseskategoriene som er definert for denne undersøkelsens formål.

Tidsberegningene er gjennomført på tilgjengelig kapasitet til politioperativt arbeid, og det er derfor kun de politioperative hendelsene som er inkludert.

Tabell 8 Antall politioperative hendelser i hver kategori

Hendelseskategori	Prosentvis fordeling	Antall politioperative hendelser i perioden 1.9.2018-31.8.2019
Trafikk	25 %	172 009
Undersøkelsessak	23 %	162 358
Ordensforstyrrelse	14 %	99 444
Bistand	9 %	64 400
Vinning og skadeverk	7 %	47 431
Vold, tvang og trusler	5 %	38 523
Service	5 %	36 075
Fremstilling, transport og vakthold i retten	3 %	23 295
Narkotika	2 %	15 279
Brann	2 %	15 053
Annet	2 %	14 220
Vakthold og kortesje	1 %	7 715
Redning og ulykke	1 %	5 954
Totalt antall hendelser		701 756

Trafikk er den hendelseskategorien med flest hendelser og utgjør 25 % av totalt antall hendelser. Videre er undersøkelsessak den nest største hendelseskategorien når vi ser på alle hendelser totalt. I denne kategorien ligger blant annet forholdets art "kontroll person" og "kontroll kjøretøy", som politiet loggfører hyppig. Her skiller Sør-Vest seg noe ut, hvor det i workshop i distriktet ble forklart at det er jobbet bevisst med å unngå avslutning av en

²³ Loggføringer i politioperativt system både med og uten ressurs på hendelsen

²⁴ Det er gjort en kategorisering av alle hendelser basert på forholdets art for å identifisere hvilket virksomhetsområde hendelsene tilhører. Politioperative hendelser omfatter alle kategorier som vist i tabell 8. Forholdets art relatert til øvelse, test og parole er ikke inkludert i oversikten ettersom tidsbruk fra disse aktivitetene ikke er kartlagt ved hjelp av data fra PO.

hendelse som undersøkelsessak i dette distriktet, og andelen her er 16 % mot 23 % nasjonalt.

Tabell 9 og tabell 10 viser antall politioperative hendelser fordelt på henholdsvis type hendelse og tettstedskategori. Type hendelse er delt inn i innringte hendelser, hendelser som er opprettet av politi og samarbeidspartnere og pålagte gjøremål. Av alle politioperative hendelser som politiet håndterer er det flest innringte, og det er flest hendelser i områder med 20.000 innbyggere eller flere.

Tabell 9 Antall politioperative hendelser fordelt på innringte hendelser, opprettet av politi og samarbeidspartnere og pålagte gjøremål

Type hendelse	Antall politioperative hendelser i perioden
Innringt fra melder	414.779
Initiert av politi eller meldt inn av samarbeidspartnere	219.892
Pålagte gjøremål	67.085
Totalt antall politioperative hendelser	701.756

Tabell 10 Antall politioperative hendelser fordelt per tettstedskategori

Tettstedskategori	Antall politioperative hendelser i perioden
Færre enn 2.000 innbyggere	231.919
2.000 – 19.999 innbyggere	125.790
20.000 innbyggere eller flere	341.694
Mangler tettstedskategori	2.353
Totalt antall politioperative hendelser	701.756

Tabell 11 under viser antall innkommende 112- og 02800-samtaler håndtert av operasjonssentralen totalt i 2019. Antall samtaler er benyttet i analysen i kapittel 4.1, hvor antall samtaler er sett opp mot bemanning på gitte tidspunkt i løpet av døgnet.

Tabell 11 Antall 112- og 02800-samtaler mottatt i 2019

Type innkommende samtale	Antall samtaler i 2019
112-samtaler	734 709
02800-samtaler håndtert i operasjonssentral	773 640

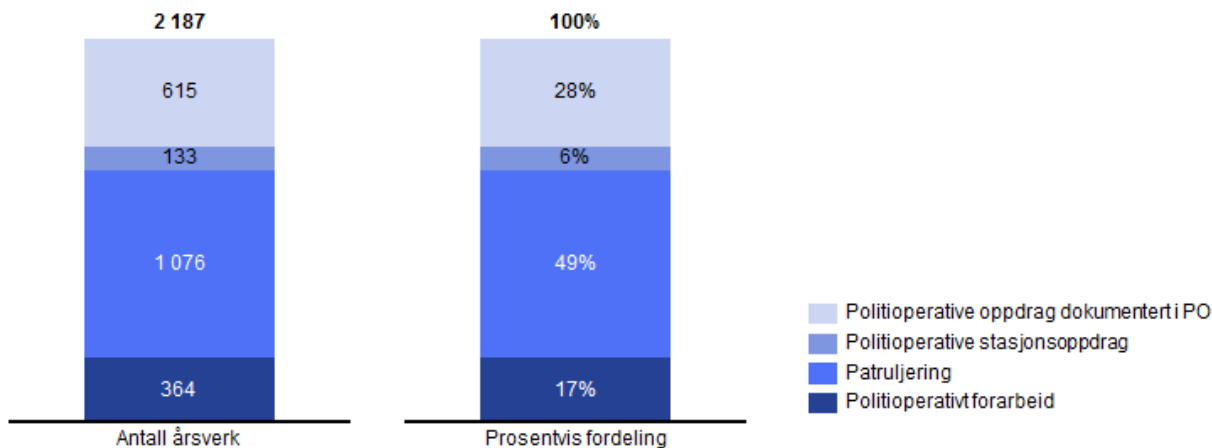
3.4 TIDSBRUK POLITIOPERATIVT ARBEID

I dette kapitlet presenteres estimater for hvor mye tid patruljemannskap bruker på politioperativt arbeid. Tilgjengelig kapasitet til politioperativt arbeid er som presentert i figur 12 i kapittel 3.2.1, med 2.187 årsverk til patruljemannskap, 608 årsverk til operasjonssentral, 310 årsverk til støttefunksjon politioperativt og 239 årsverk til UP/trafikkorps. Tidsbruk for patruljemannskap og UP/trafikkorps er beregnet per distrikt, og tidsbruk operasjonssentral er beregnet nasjonalt. For rollen støttefunksjon politioperativt er det ikke beregnet hvordan årsverkene fordeler tiden sin, kun hvor mye tid som er tilgjengelig til politioperativt arbeid fra denne rollen.

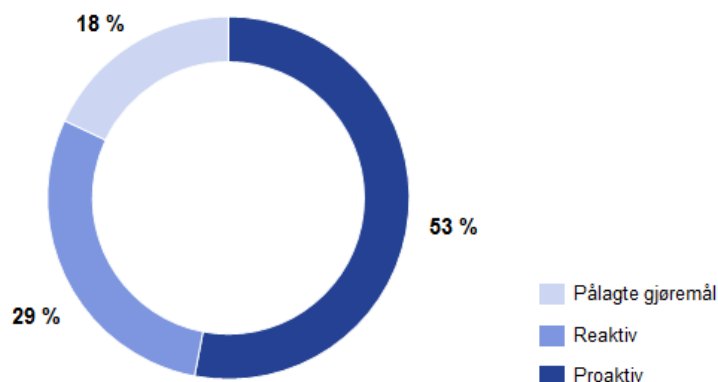
3.4.1 TIDSBRUK PATRULJEMANNSKAP

Beregninger basert på data fra PO viser at patruljemannskap bruker 28 % av tiden de har tilgjengelig til politioperativt arbeid på politioperative oppdrag loggført i PO. Videre er det estimert at patruljemannskap bruker 6 % av politioperativ tid på politioperative stasjonsoppdrag, 49 % på patruljering og 17 % på politioperativt forarbeid.

Figur 21 Overordnet fordeling av patruljemansskapers tidsbruk

Dersom vi ser på patruljemansskapenes politioperative tidsbruk totalt sett, har denne undersøkelsen delt tidsbruken inn i proaktive, reaktive og pålagte gjøremål. På samme måte som for kategorisering av synlig politi er alle aktiviteter kartlagt for rollen patruljemannskap i workshop, samt alle oppdrag i PO basert på forholdets art, kategorisert etter om det er en proaktiv aktivitet, reaktiv aktivitet eller et pålagt internt gjøremål. Oversikt over denne kategoriseringen av aktiviteter finnes i vedlegg til denne rapporten. Figur 22 under viser at patruljemanskapene bruker i snitt, av de 1.068 timene til politioperativt arbeid, 53 % av politioperativ tid på proaktive aktiviteter, i snitt 29 % på reaktive og i snitt 18 % på pålagte gjøremål.

Figur 22 Overordnet fordeling av patruljemansskapers tidsbruk

Proaktive aktiviteter inkluderer oppdrag relatert til kontroll av person, kjøretøy og sted, trafikkontroller, forarbeid og patruljering i form av å oppsøke kjente problemområder, holde seg oppdatert på aktiviteten til kjenninger av politiet, overvåke trafikk etc.

Reaktive aktiviteter inkluderer oppdrag politiet responderer på, politioperative oppdrag gitt fra stasjonen, og respons på henvendelser fra publikum som del av patruljering.

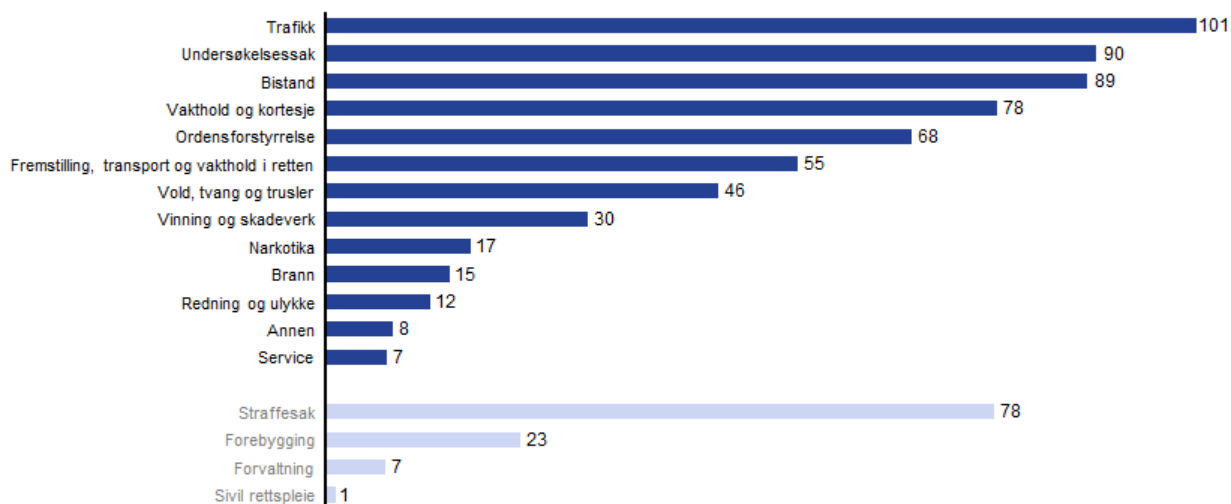
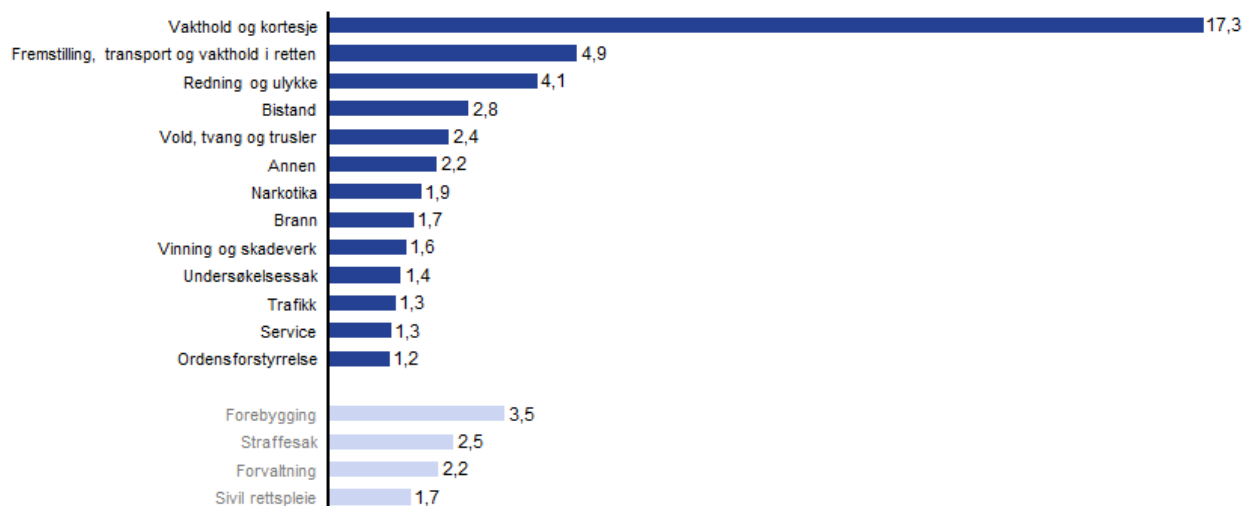
Pålagte gjøremål inkluderer pålagte oppdrag innen bistand, vakthold og kortesje, fremstilling, transport og vakthold i retten, interne gjøremål som klargjøring og vedlikehold av bil og annet utstyr, tjeneste i kriminalvakt og publikumsvakt, samt kjøring fra oppdrag eller arrest til tjenestested.

Tidsbruk politioperative oppdrag

Beregninger basert på data fra PO viser at patruljemannskap totalt bruker 615 årsverk på politioperative oppdrag registrert i PO. Av tiden brukt på politioperative oppdrag viser undersøkelsen at patruljemannskap bruker mest tid på trafikk, undersøkelsessaker, bistand og vakthold og kortesje²⁵, som presentert i figur 23 under. I tillegg bistår patruljemannskap med like mange årsverk til straffesaksoppdrag som til vakthold og kortesje, og denne tiden inngår i bidrag til etterforskningsområdet som presentert i kapittel 3.5.

Av de politioperative oppdragene er det vakthold og kortesje som skiller seg ut med lengst gjennomsnittstid per oppdrag, med 17,3 timer som vist i figur 24. Av øvrige oppdrag er det fremstilling, transport og vakthold i retten og redning og ulykke, med henholdsvis 4,9 og 4,1 timer som tar lengst tid per oppdrag. Bistand til forebyggingsoppdrag tar i gjennomsnitt 3,5 timer. Sistnevnte oppdrag inngår i bidrag til virksomhetsområde forebygging.

²⁵ Oslo politidistrikt har 28 % av disse oppdragene.

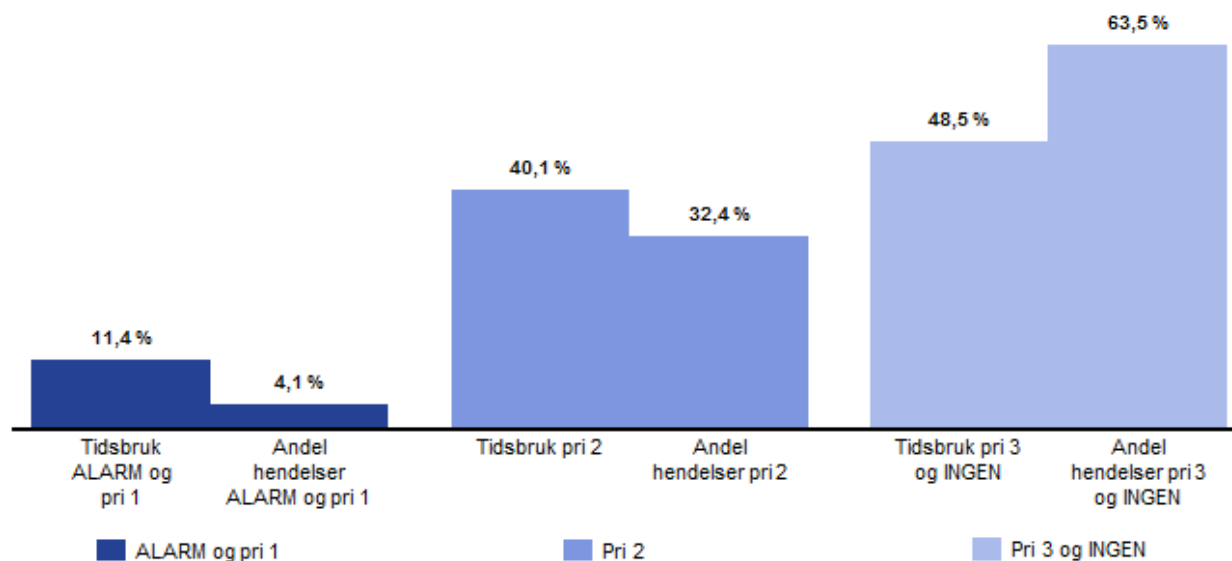
Figur 23 Total tidsbruk for patruljemannskap per hendelseskategori i årsverk

Figur 24 Gjennomsnittlig tidsbruk per oppdrag for patruljemannskap i timer

Det er i analysen av tidsbruk i oppdrag valgt å se på oppdragene delt inn i henhold til hastegrad og i henhold til tettstedskategorier opp mot volum av politioperative hendelser innenfor hver kategori, for å belyse hvordan tiden til patruljemannskap prioriteres. Politiet opererer med tre tettstedskategorier, inndelt i henhold til antall innbyggere. Inndelingen er flere enn 20.000 innbyggere, mellom 2.000-19.999 innbyggere og færre enn 2.000 innbyggere.

Figur 25 viser tidsbruk i henhold til hastegrad. Tallene viser at 4,1 % av de politioperative hendelsene er hasteoppdrag, og disse utgjør 11,4 % av total tidsbruk. Tallene viser også at 63,5 % av de politioperative hendelsene har prioritet 3 og INGEN, og at disse utgjør 48,5 % av total tidsbruk. Oppdrag med prioritet 3 og INGEN består hovedsakelig av planlagte oppdrag som vakthold og kortesje og fremstilling, transport og vakthold i retten, oppdrag initiert av patrulje, samt rådgivning, bistand og service. Det har vært mye oppmerksomhet i

media etter reform, knyttet til at "mindre viktige" hendelser ikke blir prioritert. Ut fra figuren under kan det tyde på at dette ikke stemmer, men at politiet har kapasitet og bistår innbyggerne også i hendelser med lavere alvorlighetsgrad og hastegrad.

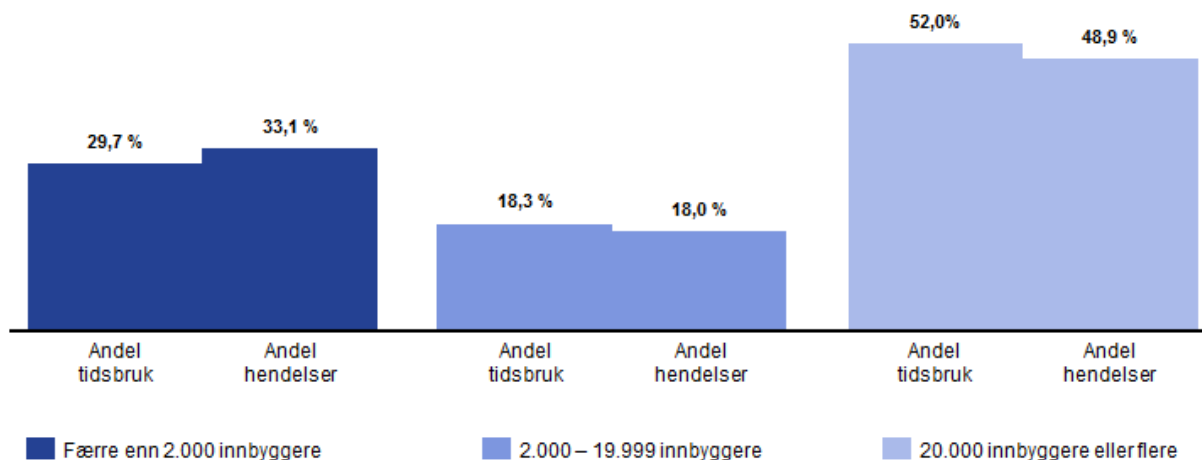
Figur 25 Fordeling av patruljemannskaps tidsbruk i politioperative hendelser av ulike hastegrad sammenlignet med andel hendelser av ulike hastegrad

Det har videre vært stilt spørsmål i media om politiet nedprioriterer å rykke ut på de minste tettstedene sammenlignet med de mer befolkede områdene, som en konsekvens av nedleggelse av lensmannskontorer i forbindelse med nærpelitireformen.

Figur 26 viser at tettstedskategorien med færrest innbyggere har en tredjedel av de politioperative hendelsene, mens andel av tidsbruk på politioperative oppdrag er rett i underkant av 30 %. I motsatt ende har kategorien med 20.000 innbyggere eller flere i underkant av 49 % av hendelsene, men 52 % av tidsbruk på politioperative oppdrag.

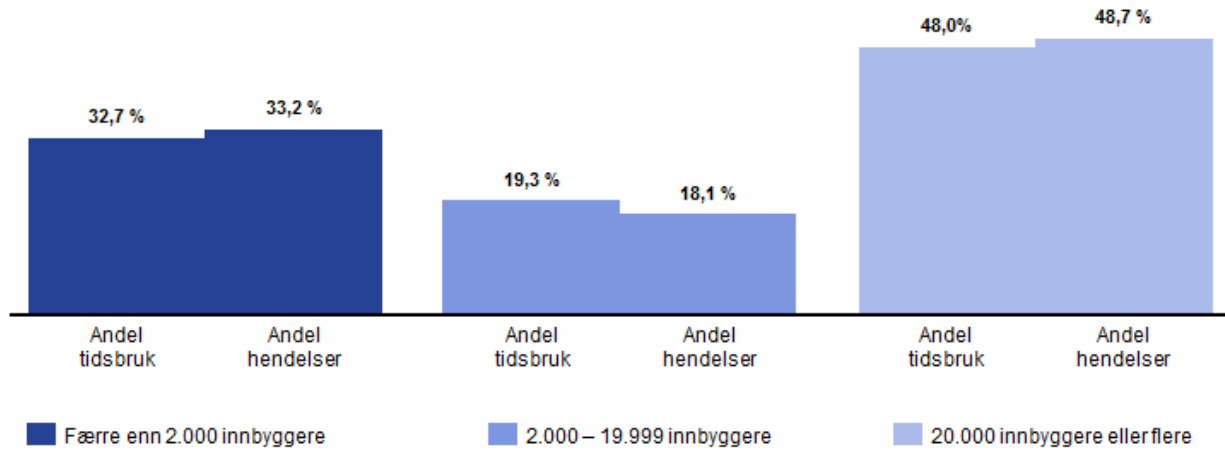
Figur 26 Fordeling av patruljemannskaps tidsbruk i politioperative hendelser vs. volum i henhold til tettstedskategori

Hendelseskategoriene undersøkelsessak og bistand utgjør en forholdsvis stor andel av hendelsene og tidsbruken for alle tre tettstedskategoriene. Sammenlignet med de to største tettstedskategoriene utgjør trafikk en betydelig større andel av hendelsene og tidsbruken for den minste tettstedskategorien. Det samme gjelder for redning og ulykke. Ordensforstyrrelse og fremstilling, transport og vakthold i retten utgjør derimot cirka dobbelt så stor andel av hendelser og tidsbruk i de to største tettstedskategoriene som i den minste. Vakthold og kortesje utgjør en betydelig større andel av tidsbruken i den største tettstedskategorien enn i de to andre, selv om andelen hendelser er forholdsvis lik.

Det tyder derfor på at sammensetningen av porteføljen av hendelser er ulik mellom de tre kategoriene. Figur 27 viser andel tidsbruk sett opp mot andel hendelser for de tre ulike tettstedskategoriene, for politioperative hendelser utenom pålagte gjøremål. Ved å ekskludere pålagte gjøremål vil oversikten vise de mer publikumsnære hendelsene. Ut fra tallene tyder det på at prioriteringen mellom de ulike tettstedskategoriene nå er relativt lik basert på andel tidsbruk. De to tettstedskategoriene med færrest innbyggere har nå relativt sett en marginal høyere andel tidsbruk enn andel hendelser.

Figur 27 Fordeling av patruljemannskaps tidsbruk i politioperative hendelser utenom pålagte gjøremål mot volum i henhold til tettstedskategori

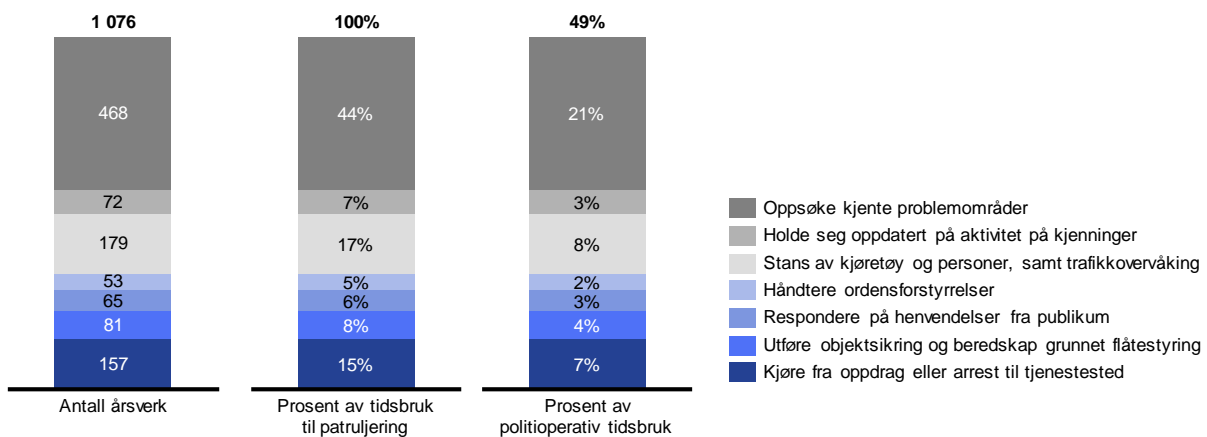

Som beskrevet i kapittel 2.1.2 består pålagte gjøremål av oppdrag innenfor bistand, vakthold og kortesje, fremstillinger, transport og vakthold i retten og service. Vakthold og kortesje skjer i stor grad tilknyttet ambassader, VIP-besøk etc., og den største andelen av dette skjer i de store byene. Tilsvarende gjelder for domstoler og arrester, som i all hovedsak ligger i de største byene.

Tidsbruk patruljering

Basert på estimat gjennom workshops i distriktene bruker patruljemannskap 1.076 årsverk på patruljering, som tilsvarer i snitt 49 % av tilgjengelig politioperativ tid. Den aktiviteten patruljemannskapene bruker mest tid på i forbindelse med patruljering er å oppsøke kjente problemområder, som utgjør i snitt 44 % av tid brukt på patruljering. Andel tidsbruk av total politioperativ tid og andel av tidsbruk til patruljering er vist i figur 28 under.

Figur 28 Detaljert tidsbruk patruljering

Aktiviteten "utføre objektsikring" skjer hovedsakelig i Oslo politidistrikt, mens "kjøre fra oppdrag eller arrest til tjenestested" relativt sett utgjør mest tid i de politidistriktene som er store målt etter geografi.

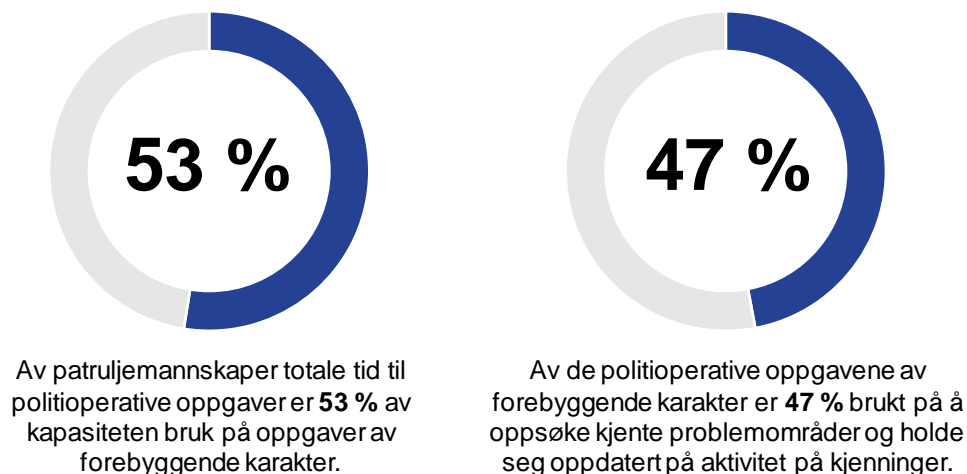
Tidsbruk av forebyggende karakter

Av patruljemanskapers totale tid til politioperative oppgaver er det estimert at i gjennomsnitt 53 % av tiden blir brukt på oppgaver av forebyggende karakter. Dette gjenspeiler delingen av tidsbruk mellom proaktive, reaktive og pålagte gjøremål presentert tidligere i dette kapitlet, hvor de proaktive aktivitetene i stor grad relaterer seg til aktiviteter av forebyggende karakter. Tidsbruk av forebyggende karakter er beregnet ved å kategorisere alle aktiviteter som er utført av patruljemannskap. Oversikt over denne kategoriseringen av aktiviteter finnes i vedlegg til denne rapporten.

Av de politioperative oppgavene av forebyggende karakter er i snitt 47 % brukt på å oppsøke kjente problemområder og holde seg oppdatert på kjenninger.

Disse funnene kan tyde på at forebygging er en prioritert del av patruljens arbeidshverdag. Det har ikke vært i prosjektets mandat å vurdere innholdet i det forebyggende arbeidet patruljen utfører, og det er ikke gjort vurderinger av kvaliteten på arbeidet.

Figur 29 Politioperativ tidsbruk av forebyggende karakter for patruljemannskap

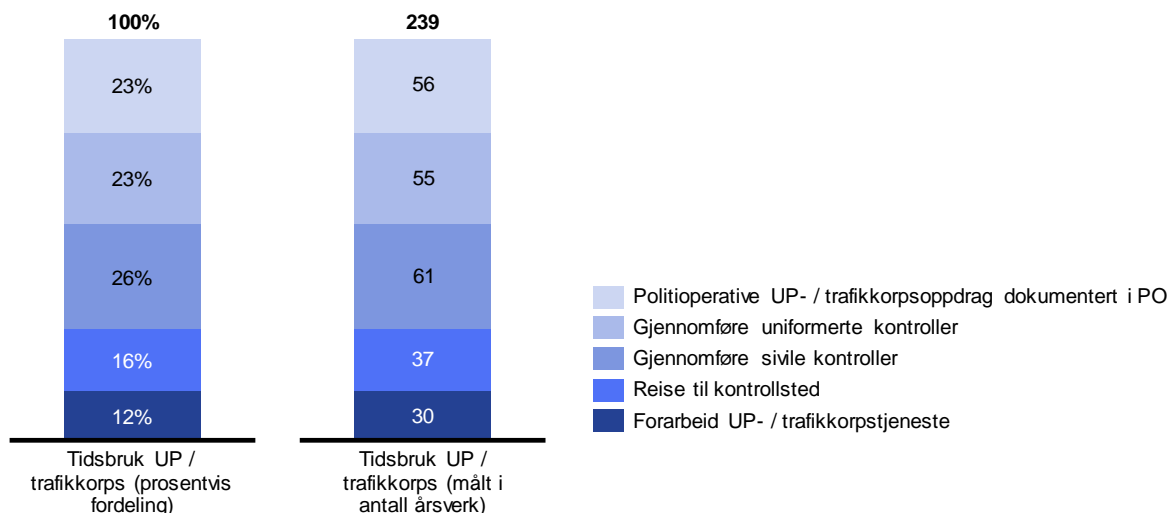

3.4.2 TIDSBRUK UP/TRAFIKKORPS

Det er estimert at tjenestepersoner i rollen UP/trafikkorps i gjennomsnitt bruker 23 % av tilgjengelig tid til politioperativt arbeid på politioperative oppdrag dokumentert i PO. Dette inkluderer både egne oppdrag og bistand til oppdrag hvor en UP/trafikkorps-ressurs er iverksatt på et oppdrag fra operasjonssentralen. Videre bruker UP/trafikkorps i snitt 23 % av tiden på å gjennomføre uniformerte kontroller og i snitt 26 % på sivile kontroller. Øvrig tid fordeler seg i gjennomsnitt med i snitt 16 % reise til kontrollsted og i snitt 12 %

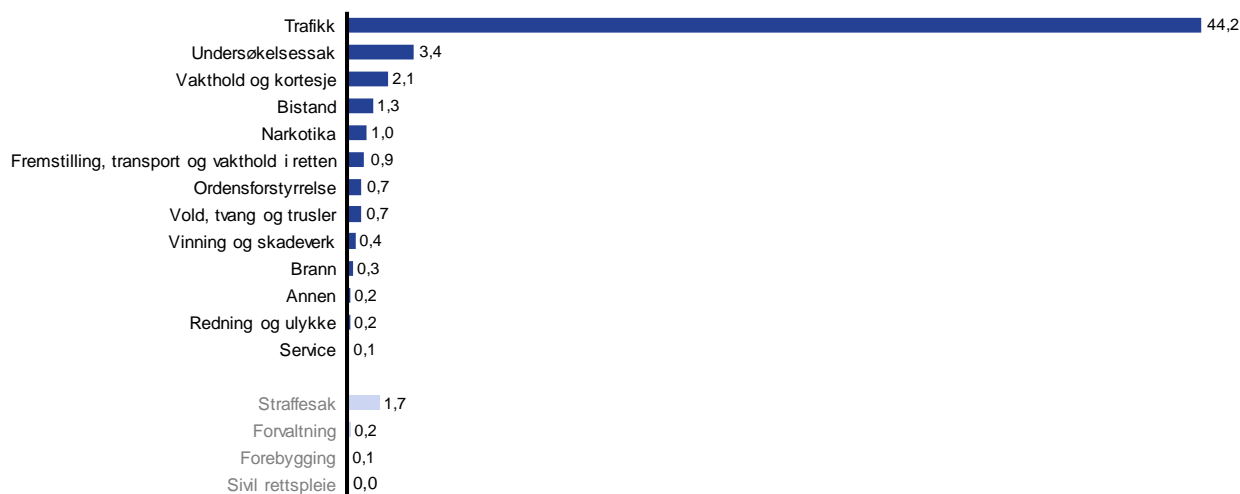
forarbeid i forbindelse med utøvelse av UP- og trafikorpstjenesten. Bistand til etterforskning, som vist i tabell 6, er holdt utenfor denne oversikten.

Figur 30 Fordeling av tidsbruk for UP/trafikkorps

Av totalt 56 årsverk brukt i oppdrag er hoveddelen av disse brukt i trafikkoppdrag. Av øvrige hendelseskategorier har UP/trafikkorps bidratt mest inn mot undersøkelsessaker og vakthold og kortesje, samt etterforskningsoppdrag som her er trukket ut.

Figur 31 Total tidsbruk for UP/trafikkorps per hendelseskategori

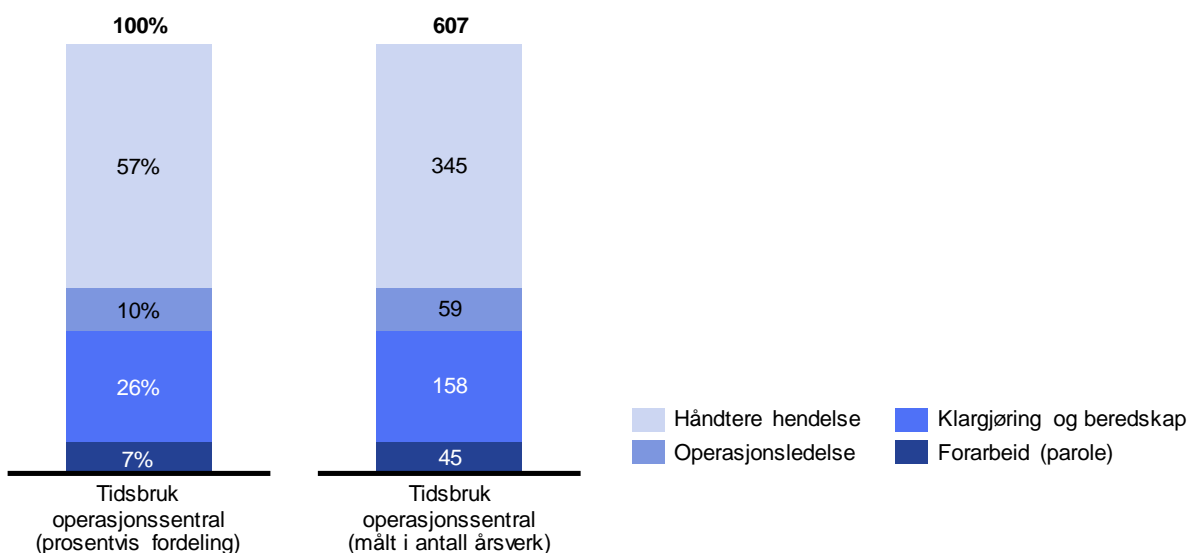
3.4.3 TIDSBRUK OPERASJONSSENTRAL

Som beskrevet i kapittel 2.1.5 ble det gjennomført to arbeidsmøter med ni av distriktene for å estimere tid brukt i operasjonssentral. Estimater er nasjonalt, og det kan forekomme forskjeller mellom distriktene som ikke er kartlagt i denne undersøkelsen.

I arbeidsmøtene ble det estimert at av sin tilgjengelige tid til politioperativt arbeid bruker tilgjengelige årsverk i operasjonssentral i gjennomsnitt 57 % av tiden på å håndtere hendelser, fordelt på samtaletid innkommende anrop, utgående anrop, sambandstrafikk og øvrige aktiviteter. I gjennomsnitt 10 % av tilgjengelig tid brukes på operasjonsledelse, i all hovedsak utført av rollen operasjonsleder. I de fleste politidistrikter er flere av operasjonslederne også avsnittsledere, men denne tiden er trukket fra før beregningen av tilgjengelig tid. Det samme gjelder operasjonsleders tidsbruk utenom politioperative aktiviteter, som beskrevet i kapittel 3.2.3.

Resterende tid utover håndtering av hendelser og operasjonsledelse ble estimert brukt på klargjøring og beredskap, som i gjennomsnitt utgjør 26 % av tilgjengelig tid, og parole²⁶, som i gjennomsnitt utgjør 7 % av tilgjengelig tid.

Figur 32 Fordeling av tidsbruk for operasjonssentral

Tiden som brukes på de ulike aktivitetene i "å håndtere en hendelse", er estimert mer detaljert i tabell 12. Det ble estimert at operatørene bruker mest tid på å loggføre hendelse, mens oppdragsleder bruker mest på ledelse og koordinering av oppdrag og kvalitetssikring av operatørens arbeid. Videre bruker oppdragsleder og operatør mye tid på å håndtere sambandstrafikk, innkommende samtaler fra 02800, utgående samtaler, kommunisere med øvrige operatører, oppdragsleder og operasjonsleder underveis i oppdrag, og håndtere innkommende samtaler fra øvrige aktører.

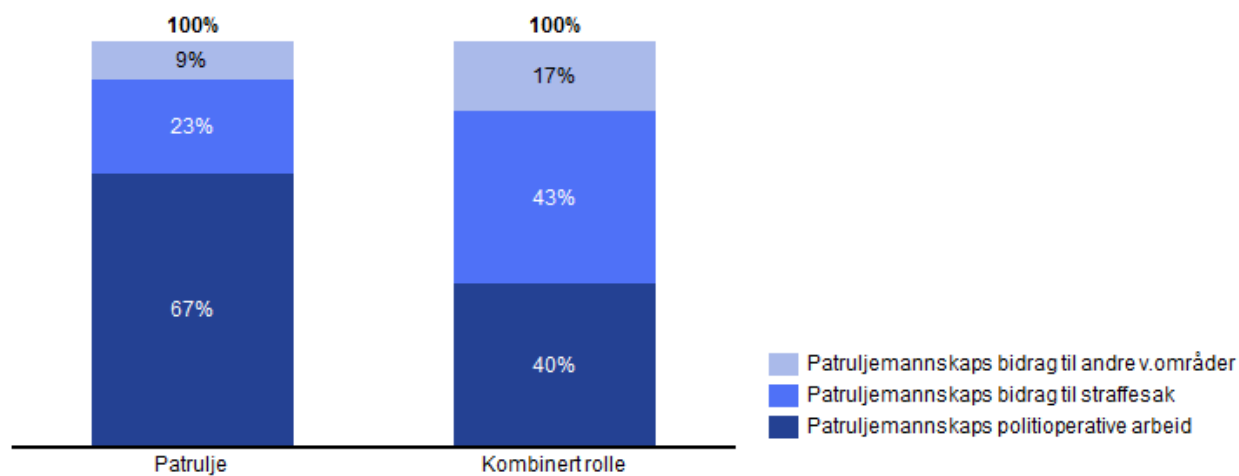
²⁶ Parole er et orienterende møte som påtroppende vaktlag har for oversikt over hendelser som har skjedd og informasjon om den kommende tjenesten. Noen distrikt har også en parole i etterkant av en vakt.

Tabell 12 Detaljerte aktiviteter under håndtering av hendelser i operasjonssentral

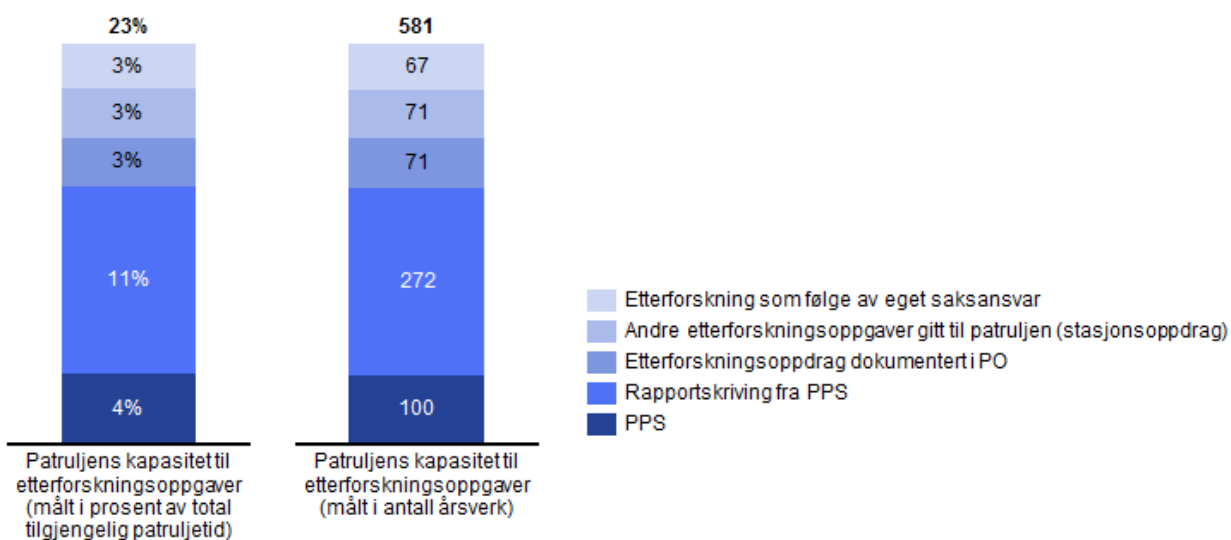
Rolle	Aktivitet	Antall årsverk
Oppdragsleder og operatør	Samtaletid 112	16,7
Oppdragsleder og operatør	Samtaletid 02800	31,6
Oppdragsleder og operatør	Samtaletid øvrig innkommende	23,9
Oppdragsleder og operatør	Samtaletid utgående	25,7
Oppdragsleder og operatør	Sambandstrafikk	35,9
Oppdragsleder	Lede og koordinere oppdrag	38,2
Oppdragsleder	Kvalitetssikre operatørens arbeid	26,4
Oppdragsleder	Kommunisere og samarbeide med interne og eksterne samvirkeaktører	10,7
Operatør	Loggføre hendelse	57,7
Operatør	Foreta informasjonssøk	19,1
Operatør	Koordinere med øvrige operatører, oppdragsleder og operasjonsleder underveis i oppdrag	24,7
Operatør	Koordinere med FSI i saker som berører etterforskning	6,5
Operatør	Loggføre i parallelle systemer	2,9
Operatør	Kommunisere og samarbeide med interne og eksterne samvirkeaktører	1,4
Operasjonsleder	Samtaletid media	2,9
Operasjonsleder	Samhandle med innsatsleder	4,4
Operasjonsleder	Utføre varslinger og ivareta bistandsanmodninger	3,7
Operasjonsleder	Bistå oppdragsleder ved behov	12,7
Sum		345,2

3.5 PATRULJEMANNSKAPS BIDRAG PÅ TVERS AV VIRKSOMHETSOMRÅDER

Som vist i kapittel 3.1 gir patruljemannskaper viktige bidrag på tvers av politiets virksomhetsområder. Rollen patruljemannskap kan deles i de to delrollene patrulje og kombinert rolle. Figur 33 viser hvordan delrollen patrulje, som består av rene patruljeseksjoner og -avsnitt, innsatsledere, hundeførere og rytterkorps og polititjenestestillinger i arrestforvaring og fremstilling, bruker rundt en tredjedel av tiden sin innenfor andre virksomhetsområder og to tredjedeler av tiden på politioperativt arbeid. Kombinert rolle bruker i snitt 40 % av tiden sin til politioperativt arbeid, i snitt 60 % brukes til andre virksomhetsområder. Polititjenestestillinger med kombinert rolle har tilhørighet til flere virksomhetsområder enn det politioperative, så det er ikke overraskende at ansatte i denne rollen har mindre tid tilgjengelig til politioperativt arbeid enn patruljen.

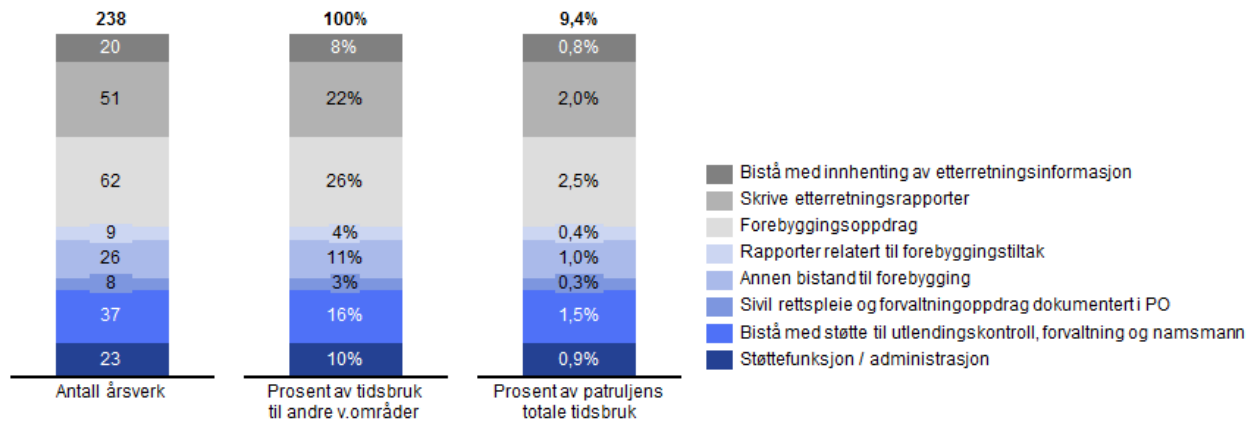
Figur 33 Fordeling av tilgjengelig tid mellom virksomhetsområder for patrulje og kombinert rolle

Patruljen bruker i gjennomsnitt 23 % av sin tilgjengelige tid på etterforskningsoppgaver. Innføringen av politiarbeid på stedet (PPS) har vært en viktig del av kvalitetshevingen i reformen, som blant annet ble påpekt i Statsadvokatenes inspeksjonsrapporter fra 2017. Det som fremgår av figur 34 under er at tid brukt på det rene politiarbeidet på stedet, inkludert lydavhør på stedet som del av oppdraget, utgjør i snitt 4 % av total tidsbruk. I snitt 11 % av patruljens tilgjengelige tid går med til rapportskrivning i etterkant av selve politiarbeidet på stedet. Dette er oppgaver patruljen i stor grad må kjøre inn til stasjonen for å utføre. Etterforskningsoppdrag dokumentert i PO, andre etterforskningsoppgaver gitt til patruljen samt etterforskning som følge av eget saksansvar utgjør hver 3 % i snitt av tilgjengelig tid.

Figur 34 Fordeling av tidsbruk på straffesaksoppgaver for patrulje

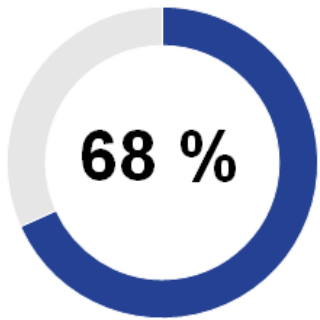
Patruljen bidrar i gjennomsnitt med 9 % av sin tilgjengelige tid til andre virksomhetsområder utover etterforskning, som vist i figur 35 under. Dette bidraget er beregnet som summen av oppdrag i PO som er definert å tilhøre de respektive virksomhetsområdene ut fra forholdets art, samt aktiviteter patroljen utfører på vegne av de andre virksomhetsområdene, som er kartlagt i workshops.

Figur 35 Fordeling av tidsbruk til andre virksomhetsområder for patroljen

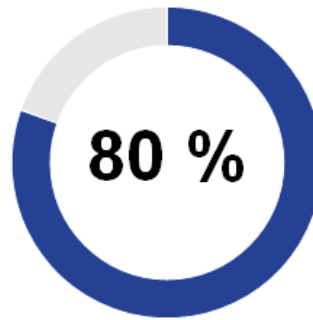

I politiets virksomhetsstrategi frem mot 2025 er et av målene at politiet skal levere tilgjengelige polititjenester med høy kvalitet, og her står det blant annet: *"I 2025 har vi høy innsatsevne, er synlige og har tilgjengelige tjenester med høy kvalitet"*. Prosjektet har definert og gjort en kategorisering av hvilke av patroljens aktiviteter som kan sies å innebære at politiet er synlig for publikum. Alle aktiviteter kartlagt for rollen patroljemannskap i workshop, samt alle oppdrag i PO basert på forholdets art, er kategorisert etter om aktiviteten kan sies å gjøres som et synlig eller ikke synlig politi. De oppdragene som er utført av uniformerte tjenestepersoner er kategorisert som synlige, i tillegg til det meste av tiden som brukes til patroljering. Resultatet av denne kategoriseringen er at av patroljens tid på tvers av alle virksomhetsområder defineres patroljen som å være et synlig politi i snitt 68 % av tiden. Av patroljens tid til politioperativt arbeid er patroljen et synlig politi i snitt 80 % av tiden. Dette er illustrert i figur 36 under. Oversikt over kategoriseringen av aktiviteter finnes i vedlegg til denne rapporten.

Figur 36 Patruljen som et synlig politi basert på kategorisering av alle aktiviteter utført av patruljen

Av patruljens tid på tvers av alle virksomhetsområder er patruljen et synlig politi **68 %** av tiden.

Av patruljens tid til politioperativt arbeid er patruljen et synlig politi **80 %** av tiden.

4. Analyser

Med utgangspunkt i resultatene fra kapittel 3 og den etablerte datamodellen er det gjennomført analyser av beredskap i form av bemanning, en historisk sammenligning av kapasitet før og etter reform, en responstidsanalyse og scenarioanalyser.

4.1 ANALYSE AV BEREDSKAP I LYS AV BEMANNING

Formålet med analysen er å kunne svare på når på døgnet ulike hendelser, oppdrag og anrop skjer, og hvordan politiets beredskap i lys av bemanningssituasjonen er på disse tidspunktene for henholdsvis patruljemannskap og operasjonssentral.

I de påfølgende avsnittene presenteres antall hendelser, oppdrag og anrop, antall tilgjengelige ressurser, og hvor mye som håndteres av hver tjenesteperson på ulike tidspunkt i løpet av en gjennomsnittlig uke i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019. Det er valgt ut noen tidspunkt på døgnet for analyseformål, og disse er dagtid ukedag, definert som mandag til fredag kl. 08-16, ettermiddag ukedag, definert som mandag til torsdag kl. 16-20, og kveld/natt i helg, definert som natt til lørdag og søndag kl. 20-04.

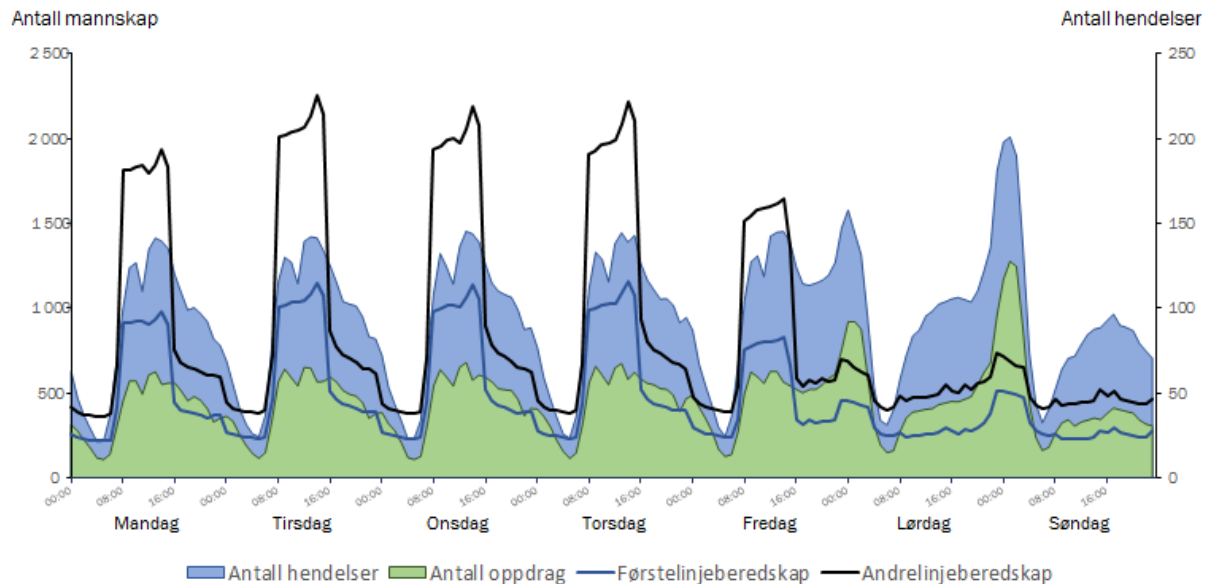
Antall tilgjengelige ressurser vil først og fremst ses i lys av førstelinjeberedskap.

4.1.1 BEMANNING FOR PATRULJEMANNSKAP

En problemstilling knyttet til ressurssettingen av politipatruljen er å se nærmere på variasjoner i bemanningskapasiteten sett opp mot antall hendelser, hva vi kan kalle patruljemanskapers beredskap. Politiets ressurstilgang er ikke ubegrenset og det må foretas prioriteringer. Det vil derfor være viktig å se nærmere på hva slags type hendelser politiet står overfor, og om vi kan si noe om hva som blir prioritert. I lys av dette er det interessant å se på politiets håndtering av hasteoppdrag.

Figur 37 viser første- og andrelinjeberedskap sammenstilt med antall hendelser og oppdrag i løpet av en gjennomsnittlig uke for alle hendelser i perioden 1. september 2018 til og med 31. august 2019.

Figur 37 Bemanning sammenstilt med antall hendelser og oppdrag i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

Ut fra figuren er det to problemstillinger som gjør seg gjeldende. Den første gjelder bemanningen på ettermiddag i ukedagene, hvor den går markant ned samtidig som et høyt antall hendelser og oppdrag vedvarer utover ettermiddagen. Den andre problemstillingen er knyttet til kveld/natt helg, hvor bemanningen går ned samtidig som antall hendelser og oppdrag får en betydelig økning. Fra denne figuren ser det samlet ut som at politiets mulighet til å håndtere hendelser og oppdrag ut fra bemanningssituasjonen er mer utfordrende kveld/natt helg og ettermiddag hverdag enn på dagtid ukedag.

Antall hendelser som har fått avslutningskode "ikke kapasitet" og hvordan hasteoppdrag fordeler seg utover i tid relativt til bemanningssituasjonen på disse tidspunktene, kan også være indikatorer som går i retning av at politiet i større grad blir utfordret på kapasitet på kveld/natt helg og ettermiddag hverdag enn på dagtid ukedag.

Det er samtidig fire forhold som nyanserer bildet. For det første modererer bildet seg dersom sammensetningen av type hendelser og oppdrag gjennom tidspunkter i uken hensyntas. Det er en veldig høy andel ordensforstyrrelser kveld/natt i helgen. Det kan argumenteres for at ordensforstyrrelser i utgangspunktet ikke er like alvorlige som eksempelvis redning, ulykke, vold, tvang og trusler. Dersom vi ikke inkluderer ordensforstyrrelser ser vi en nedgang i antall hendelser og oppdrag på kveld/natt i helg. Det er likevel fortsatt flere hendelser og oppdrag per patruljemannskap kveld/natt i helg sammenlignet med dagtid ukedag selv om ordensforstyrrelser ekskluderes.

For det andre ser vi at antall hendelser som har fått avslutningskode "ikke kapasitet" går ned på kveld/natt i helg når vi ser bort fra ordensforstyrrelser. For det tredje, når vi ser på gjennomsnittlig tidsbruk per oppdrag er det mindre forskjeller mellom dagtid hverdag og ettermiddag hverdag og kveld/natt i helg enn når vi ser på volum av antall hendelser og oppdrag.

For det fjerde ser vi at hasteoppdrag, som på tross av en økning i antall hendelser og oppdrag på kveld/natt i helg, ikke har tilsvarende økning i responstid. Dette indikerer at politiet klarer å prioritere å rykke ut på disse hendelsene på tross av lavere bemanning.

Forholdene utover figur 37 som er nevnt i avsnittene over vil illustreres og utforskes i mer detalj senere i dette kapitlet. I tillegg er bildet ytterligere nyansert ved at mannskapene i andrelinjeberedskap i stor grad kan antas å gå patruljeskift på natt i helg, og dermed er "oppstyrkere" til patruljemannskap. Dette innebærer i så fall at bemanningssituasjonen reelt sett er noe høyere enn førstelinje presentert i figur 38. Et siste poeng er at øving, trening og opplæring i stor grad utføres i skiftene som går på dagtid i ukedagene, og det kan dermed argumenteres for at beredskapen i form av bemanningssituasjonen i hverdagene er mer lik helgene. De påfølgende avsnittene presenterer underlaget for analysen mer i detalj.

Politiets bemanning i løpet av en uke

Sammenlignet med gjennomsnittlig antall personer på jobb på dagtid i ukedagene (969 personer) er 43 % av antallet på jobb på kveld/natt i helg (421 personer). På ettermiddag i ukedagene er 46 % på jobb (446 personer) av antallet på dagtid i ukedagene.

Som figur 37 viser, er det flest hendelser og oppdrag kveld/natt i helg.

Det er flest registrerte hendelser i snitt per time på kveld/natt i helg (145 hendelser), med 11 % flere enn på dagtid i ukedagene (130 hendelser). Det er nesten tre ganger så mange hendelser per tjenesteperson per time på kveld/natt i helg (0,34 hendelser) som på dagtid i ukedagene (0,13 hendelser). På ettermiddag i ukedagene er det 14 % færre hendelser per time (112 hendelser) enn på dagtid i ukedagene. Det er likevel dobbelt så mange hendelser per tjenesteperson per time på ettermiddag i ukedagene (0,25 hendelser) som på dagtid i ukedagene.

Det er flest oppdrag i snitt per time på kveld/natt i helg (83 oppdrag), med 40 % flere enn på dagtid i ukedagene (59 oppdrag). Det er over tre ganger så mange oppdrag per ressurs per time på kveld/natt i helg (0,20 oppdrag) som på dagtid i ukedagene (0,06 oppdrag). På ettermiddag i ukedagene er det 9 % færre oppdrag per time (54 oppdrag) enn på dagtid i ukedagene. Det er likevel dobbelt så mange oppdrag per mannskap per time på ettermiddag i ukedagene (0,12 oppdrag) som på dagtid i ukedagene.

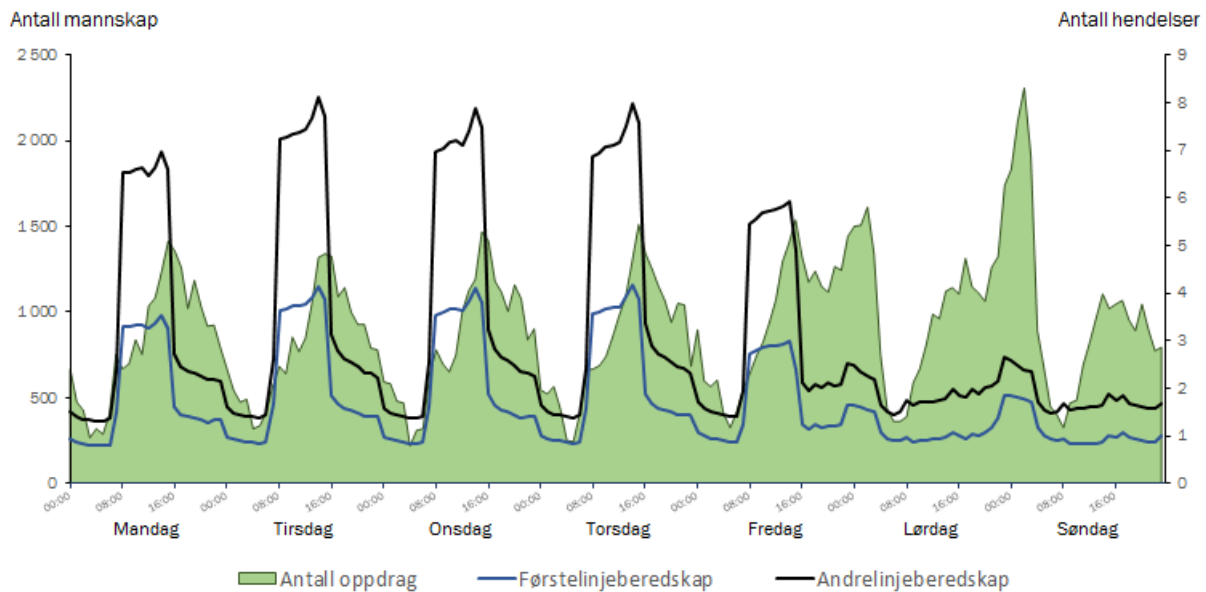
Det er i figur 37 kun vist til antall hendelser og oppdrag, og ikke hva slags type oppdrag som er registrert.

Hasteoppdrag sett opp mot bemanningssituasjonen

Som vi har sett til nå går bemanningen til patruljemannskapene ned inn mot helg, samtidig som antall hendelser og oppdrag øker. Det er da interessant å se nærmere på antall oppdrag med høyest hastegrad opp mot bemanningen på ulike tidspunkt i en gjennomsnittlig uke.

Figur 38 viser antall oppdrag kategorisert som hasteoppdrag som har vært håndtert av operasjonssentralen. Det er flest oppdrag i snitt per time på kveld/natt i helg (5,5 oppdrag), med 57 % flere enn på dagtid i ukedagene (3,5 oppdrag) og 29 % flere enn på ettermiddag i ukedagene (4,3 oppdrag). Det er 21 % flere oppdrag i snitt per time på ettermiddag i ukedagene enn på dagtid i ukedagene. Selv om det er flere av denne typen oppdrag per time på ettermiddag ukedag og kveld/natt i helg er førstelinjeberedskapen som tidligere beskrevet mer enn halvert sammenlignet med dagtid ukedag.

Figur 38 Antall hasteoppdrag som har vært innom operasjonssentralen, sett opp mot bemanningssituasjonen for patruljemannskapene ukentlig i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

Dataene viser ingen økning i andelen hasteoppdrag som ikke innfrir de nasjonale kravene til responstid som følge av flere oppdrag og færre tjenestepersoner på jobb på kveld/natt i helg. Det er heller ingen økning i gjennomsnittlig²⁷ responstid på kveld/natt i helg sammenlignet med ukedagene.

Hendelser som er avsluttet med "ikke kapasitet"

En indikasjon på om bemanningssituasjonen er tilfredsstillende på gitte tidspunkt er antall hendelser som er avsluttet med avslutningskode "ikke kapasitet"²⁸, som vist i figur 39 under.

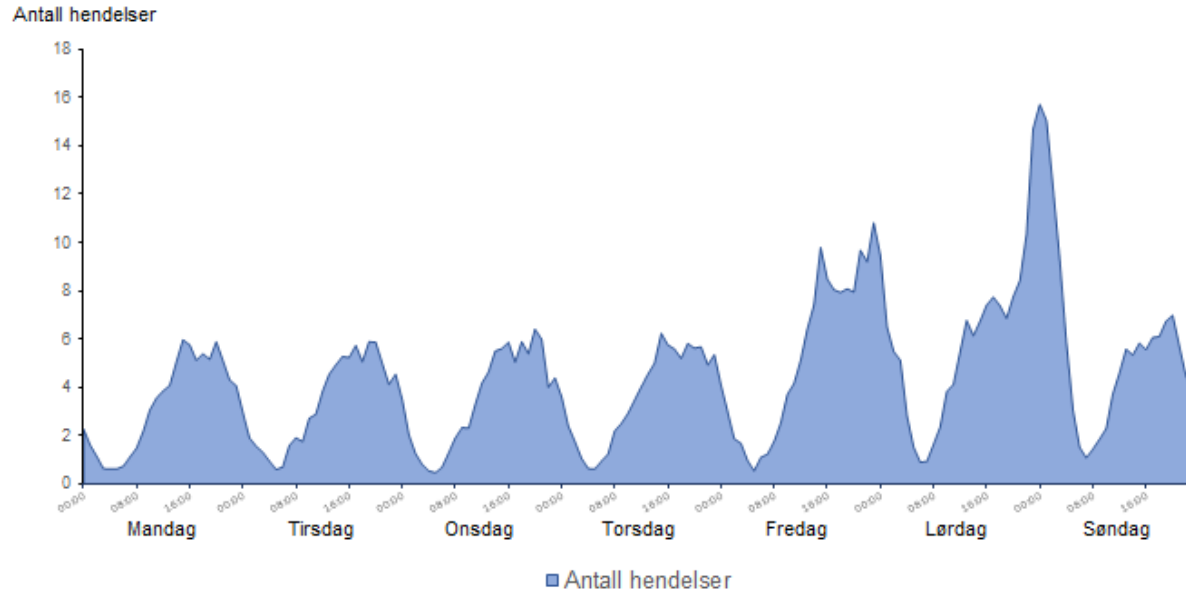
Det er flest hendelser avsluttet med "ikke kapasitet" i snitt per time på kveld/natt i helg (9,9 hendelser), med 146 % flere enn på dagtid i ukedagene (4,0 hendelser) og 80 % flere enn på ettermiddag i ukedagene (5,5 hendelser). Det er 37,5 % flere hendelser avsluttet

²⁷ Politiet har ikke satt krav til responstid på gjennomsnitt, men bruker krav til 80 prosentil (se www.politiet.no)

²⁸ Oppdrag i PO avsluttes med en kode som sier noe om resultat for oppdraget. Avslutningskodene er knyttet til om det var ressurs på oppdraget eller ikke. Koden "ikke kapasitet" betyr at det ikke var kapasitet til å sette ressurs på oppdraget.

med "ikke kapasitet" i snitt per time på ettermiddag i ukedagene som på dagtid i ukedagene.

Figur 39 Antall hendelser med avslutningskode "ikke kapasitet" i løpet av uken i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

Hendelser utenom ordensforstyrrelser

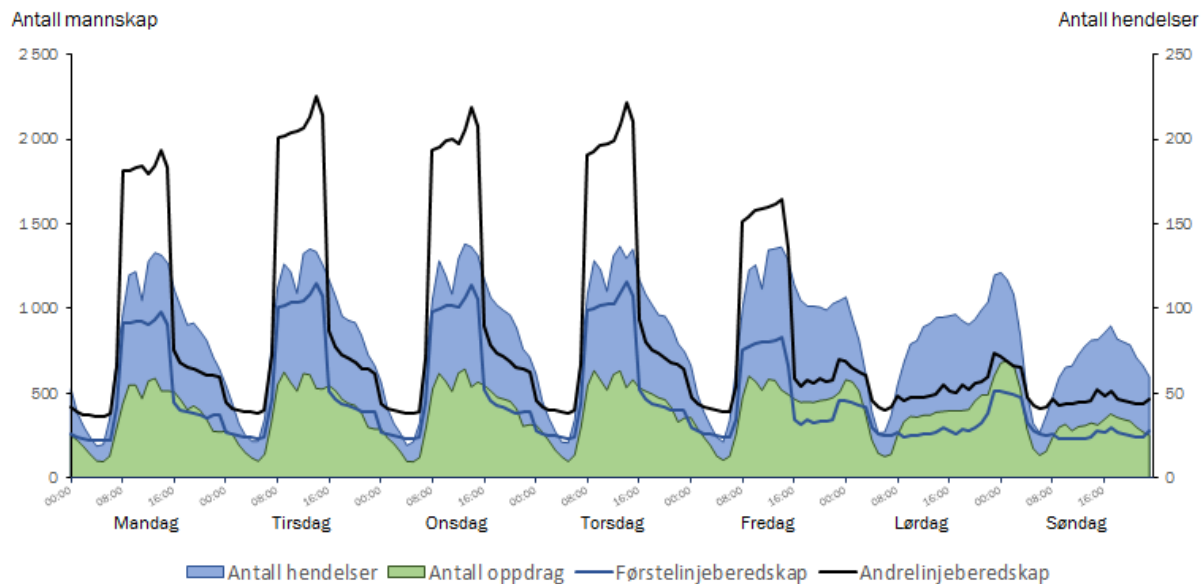
Gitt en begrenset ressurstilgang og prioriteringene som tvinges frem som et resultat av dette, kan det argumenteres for at politiet ikke kan dimensjonere seg for å håndtere alle typer hendelser uavhengig av alvorlighetsgrad. Det kan argumenteres for at ordensforstyrrelser i gjennomsnitt ikke er like alvorlige som eksempelvis redning, ulykke, vold, tvang og trusler. Dersom vi ser bort fra antall ordensforstyrrelser politiet håndterer, reduseres antallet av andre typer hendelser og oppdrag på kveld/natt i helg sammenlignet dagtid ukedag ganske markant. Ser vi på alle hendelser og oppdrag utenom ordensforstyrrelser ser vi faktisk en nedgang i antall hendelser på kveld/natt i helg sammenlignet med på dagtid i ukedagene. Figur 40 viser hendelser utenom ordensforstyrrelser sett opp mot bemanningssituasjonen i løpet av en gjennomsnittlig uke i perioden.

Det er flest hendelser i snitt per time på dagtid i ukedagene (124 hendelser), med 24 % flere enn på kveld/natt i helg (100 hendelser) og 20 % flere enn på ettermiddag i ukedagene (104 hendelser). Det er likevel nesten dobbelt så mange hendelser per tjenesteperson per time både på kveld/natt i helg og på ettermiddag i ukedagene (0,24 hendelser) som på dagtid i ukedagene (0,13 hendelser), selv når ordensforstyrrelsene trekkes ut.

Det er flest oppdrag i snitt per time på dagtid i ukedagene (56 oppdrag), med 4 % flere enn på kveld/natt i helg (54 oppdrag) og 14 % flere enn på ettermiddag i ukedagene (49 oppdrag). Det er likevel dobbelt så mange oppdrag per tjenesteperson per time både på

kveld/natt i helg og på ettermiddag i ukedagene (0,12 oppdrag) som på dagtid i ukedagene (0,06 oppdrag) når ordensforstyrrelsene trekkes ut.

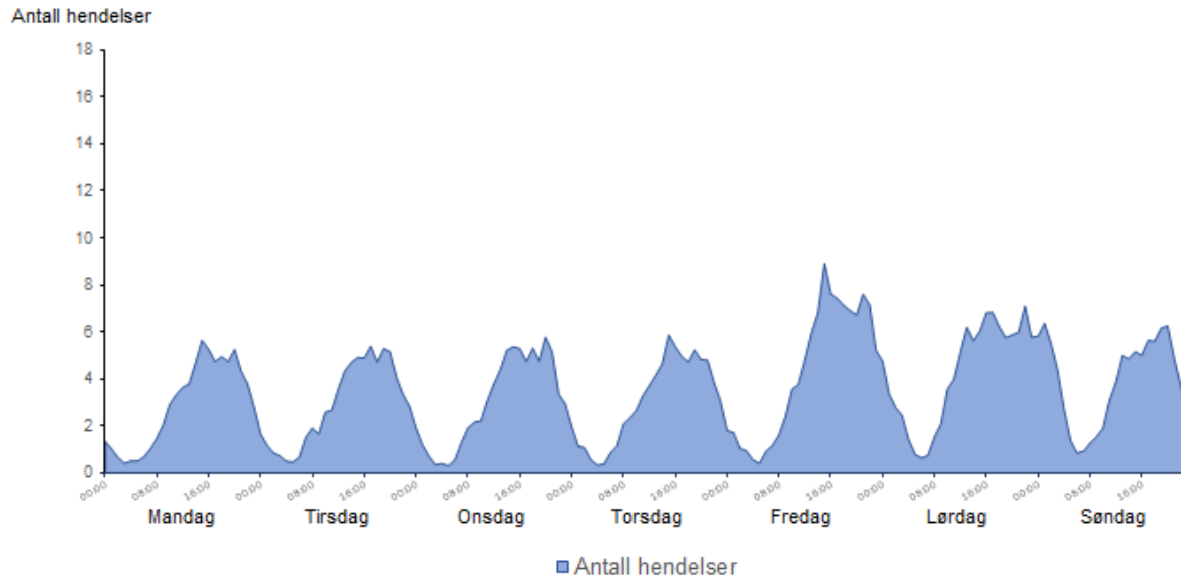
Figur 40 Alle typer hendelser utenom ordensforstyrrelser og beredskap ukentlig i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

Dersom vi ser bort fra ordensforstyrrelser, er det gjennomgående færre hendelser som får avslutningskoden "Ikke kapasitet", spesielt på kveld/natt i helg. Dette vises i figur 41.

Det er flest hendelser som er avsluttet med "ikke kapasitet" i snitt per time på kveld/natt i helg (5,4 hendelser), med 46 % flere enn på dagtid i ukedagene (3,7 hendelser) og 8 % flere enn på ettermiddag i ukedagene (5,0 hendelser). Det er 33 % flere hendelser som er avsluttet med "ikke kapasitet" i snitt per time på ettermiddag i ukedagene enn på dagtid i ukedagene når ordensforstyrrelsene trekkes ut.

Figur 41 Alle typer hendelser utenom ordensforstyrrelser med avslutningskode «ikke kapasitet» ukentlig i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

Beredskap i form av bemanningssituasjonen sett opp mot tid i oppdrag

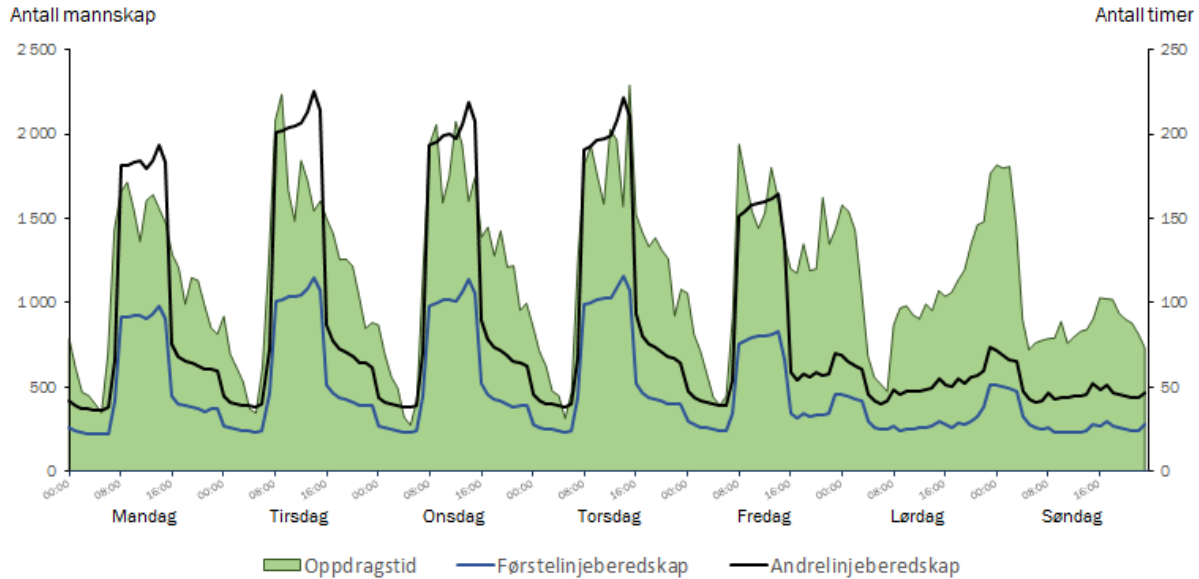
For å kunne si mer om omfanget av antall hendelser og oppdrag som håndteres er det nødvendig å se på hvor mye tid som faktisk brukes i oppdragene basert på data i PO. En slik analyse kan tydeliggjøre den faktiske arbeidsbelastningen gjennom en gjennomsnittlig uke.

Figur 42 viser tidsbruk i oppdrag sett opp mot bemanning for en gjennomsnittlig uke i perioden for patruljemannskap, inkludert tidsbruk fra UP/trafikkorps.

Det er flest timer i oppdrag i snitt per time på dagtid i ukedagene, med 15 % flere enn på kveld/natt i helg og 30 % flere enn på ettermiddag i ukedagene. Det er likevel flere timer i oppdrag per tjenesteperson per time på kveld/natt i helg og på ettermiddag i ukedagene, enn på dagtid i ukedagene.

Det er flest oppdrag i hendelseskategoriene vakthold og kortesje, fremstilling, transport og vakthold i retten, de to kategoriene av oppdrag som har høyest gjennomsnittlig tidsbruk per oppdrag for patruljemannskap. I tillegg er det også en stor andel trafikkoppdrag og straffesaksoppdrag på dagtid i ukedagene.

Figur 42 Nasjonal oppdragstid og beredskap ukentlig i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

Tid i oppdrag gir et mer nyansert bilde enn når vi ser på figur 37 som kun viser antall hendelser og oppdrag. Ut fra figur 42 ser vi at det finnes gode argumenter for å ha en gjennomgående høy bemanning også i ukedagene. Dette kommer tydeligere frem når vi ser på oppdragstid enn når vi ser på antall hendelser og oppdrag.

Oppsummert har politiet lavere bemanning på ettermiddag i ukedagene og på kveld/natt i helg sammenlignet med dagtid ukedag, samtidig som antall hendelser og oppdrag øker. Det er imidlertid ikke like store forskjeller mellom dagtid ukedag og ettermiddag ukedag og kveld/natt i helg når vi ser på patruljemannskapers tidsbruk i oppdrag.

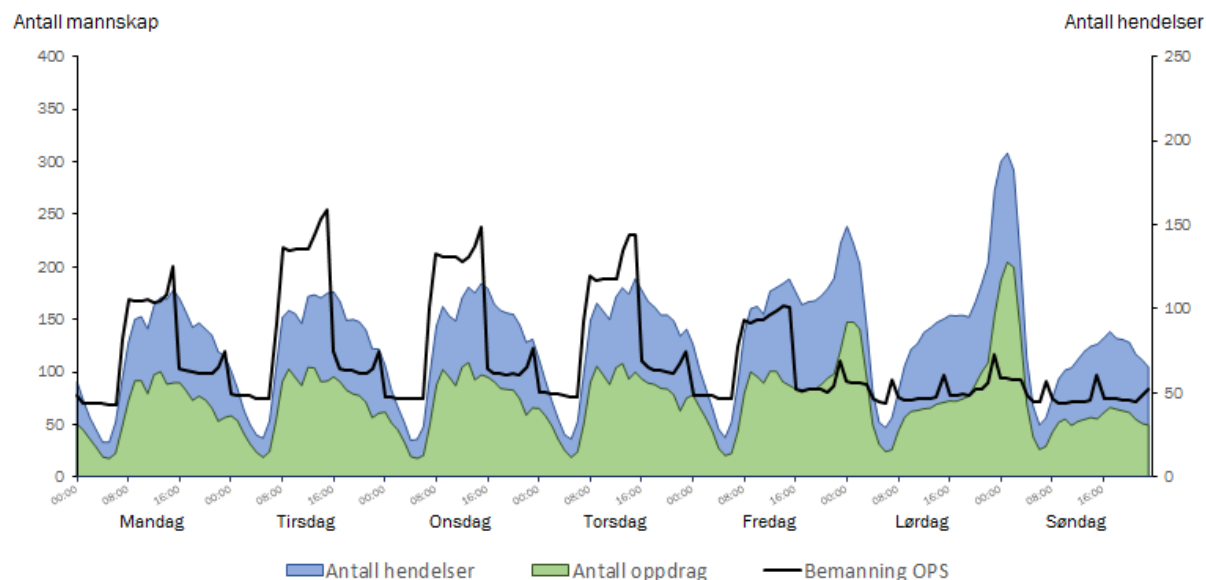
Det bør gjøres vurderinger av hvorvidt sårbarheten øker på de tidspunktene hvor det er flest antall hendelser og oppdrag per tjenesteperson, spesielt dersom flere alvorlige hendelser skulle inntreffe samtidig på disse tidspunktene.

4.1.2 BEMANNING I OPERASJONSSENTRAL

Kapasiteten i operasjonssentralen kan analyseres ved å se nærmere på variasjoner i bemanning sett opp mot antall hendelser, oppdrag og anrop. I lys av dette er det interessant å se på operasjonssentralens håndtering av 112- og 02800-anrop og se på hvor stor andel av anropene som er ubesvart på forskjellige tidspunkt i løpet av uken.

Figur 43 viser beredskapen i form av bemanningssituasjonen i operasjonssentralene nasjonalt sammenstilt med antall hendelser og oppdrag i løpet av en gjennomsnittlig uke for perioden 1. september 2018 til og med 31. august 2019.

Figur 43 Hendelser i operasjonssentralen og bemannings situasjonen ukentlig i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

Ut fra figuren er det, tilsvarende som for patruljemannskap, to problemstillinger som dukker opp. Den første gjelder bemanningen på ettermiddag i ukedagene, hvor beredskapen går markant ned samtidig som antall hendelser og oppdrag vedvarer utover ettermiddagen. Den andre problemstillingen er knyttet til kveld/natt i helg, hvor bemanningen går ned samtidig som antall hendelser og oppdrag får en betydelig økning. På begge disse tidspunktene øker antall hendelser og oppdrag per tjenesteperson, og basert på dette er det relevant å vurdere nærmere hvorvidt operasjonssentralen er mer sårbare kveld/natt helg og ettermiddag hverdag enn på dagtid ukedag.

Behovet for å vurdere dette nærmere bekreftes dersom vi ser på antall 112- og 02800-anrop. Tilsvarende gjelder dersom vi ser på antall ubesvarte anrop i operasjonssentralen, som er på det høyeste på ettermiddag i ukedagene og på kveld/natt i helg. Et forhold som nyanserer bildet for operasjonssentral er at antall ubesvarte 112-anrop ikke er et så høyt tall i seg selv, slik at det virker som operasjonssentralen får besvart de aller fleste nødsamtaler på tross av lavere kapasitet på gitte tidspunkt gjennom en gjennomsnittlig uke.

Tilsvarende som for patruljemannskapene er det et poeng at fagdager, øving, trening og opplæring nesten utelukkende utføres i skiftene som går på dagtid i ukedagene. Det kan dermed argumenteres for at kapasiteten til å håndtere oppdrag i ukedagene er noe lavere enn det ser ut av figuren, da deler av styrken som er på jobb vil være opptatt med trening. For operasjonssentralen foregår imidlertid øving og trening ofte på eller nær operasjonssentralen, og ressurser vil raskt kunne bistå dersom det er behov for det.

De påfølgende avsnittene presenterer underlaget for analysen mer i detalj.

Operasjonssentralens beredskap i form av bemanning i løpet av en uke

Sammenlignet med gjennomsnittlig antall personer på jobb på dagtid i ukedagene (194 personer) er 47 % av antallet på jobb på kveld/natt i helg (92 personer). På ettermiddag i ukedagene er andelen 53 % (103 personer) sammenlignet med dagtid i ukedagene.

Som figur 43 viser er det flest hendelser i snitt per time på kveld/natt i helg (137 hendelser), med 34 % flere enn på dagtid i ukedagene (103 hendelser). Det er nesten tre ganger så mange hendelser per tjenesteperson per time på kveld/natt i helg (1,49 hendelser) som på dagtid i ukedagene (0,53 hendelser).

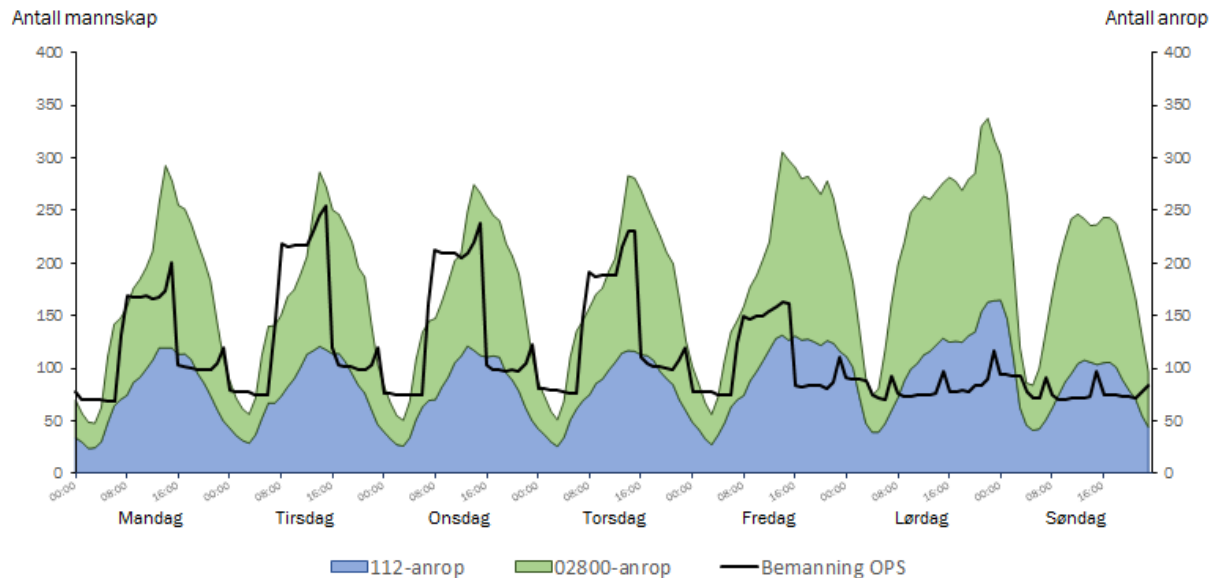
På ettermiddag i ukedagene er det 2 % færre hendelser per time (101 hendelser) enn på dagtid i ukedagene (103 hendelser). Det er likevel nesten dobbelt så mange hendelser per tjenesteperson per time på ettermiddag i ukedagene (0,98 hendelser) som på dagtid i ukedagene (0,53 hendelser).

Det er flest oppdrag i snitt per time på kveld/natt i helg (83 oppdrag), med 40 % flere enn på dagtid i ukedagene (59 oppdrag). Det er tre ganger så mange oppdrag per tjenesteperson per time på kveld/natt i helg (0,90 oppdrag) som dagtid i ukedagene (0,30 oppdrag). På ettermiddag i ukedagene er det 9 % færre oppdrag per time (54 oppdrag) enn på dagtid i ukedagene. Det er likevel 73 % flere oppdrag per tjenesteperson per time ettermiddag i ukedagene (0,52 oppdrag) enn på dagtid i ukedagene (0,30 oppdrag).

Figur 44 viser antall 112- og 02800-anrop sammen med bemanningssituasjonen i operasjonssentralene. Det er flest anrop i snitt per time på ettermiddag i ukedagene (241 anrop), med 11 % flere enn på dagtid i ukedagene (217 anrop). Det er over dobbelt så mange anrop per tjenesteperson per time på ettermiddag i ukedagene (2,34 anrop) som på dagtid i ukedagene (1,12 anrop). På kveld/natt i helg (238 anrop) er det 10 % flere anrop enn på dagtid i ukedagene og 132 % flere anrop per tjenesteperson per time (2,58 anrop) enn på dagtid i ukedagene (1,12 anrop).

Det er flest 112-anrop i snitt per time på kveld/natt i helg (120 anrop), med 17 % flere enn på dagtid i ukedagene (103 anrop). Det er 2,5 ganger så mange 112-anrop per tjenesteperson per time på kveld/natt i helg (1,30 anrop) som på dagtid i ukedagene (0,53 anrop). På ettermiddag i ukedagene (107 anrop) er det 4 % flere 112-anrop per time enn på dagtid i ukedagene. Det er nesten dobbelt så mange 112-anrop per tjenesteperson per time på ettermiddag i ukedagene (1,04 anrop) som på dagtid i ukedagene (0,53 anrop).

Figur 44 Antall 112 og 02800-anrop og sett opp mot bemanning i operasjonssentral ukentlig i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

Antall ubesvarte anrop i operasjonssentralen

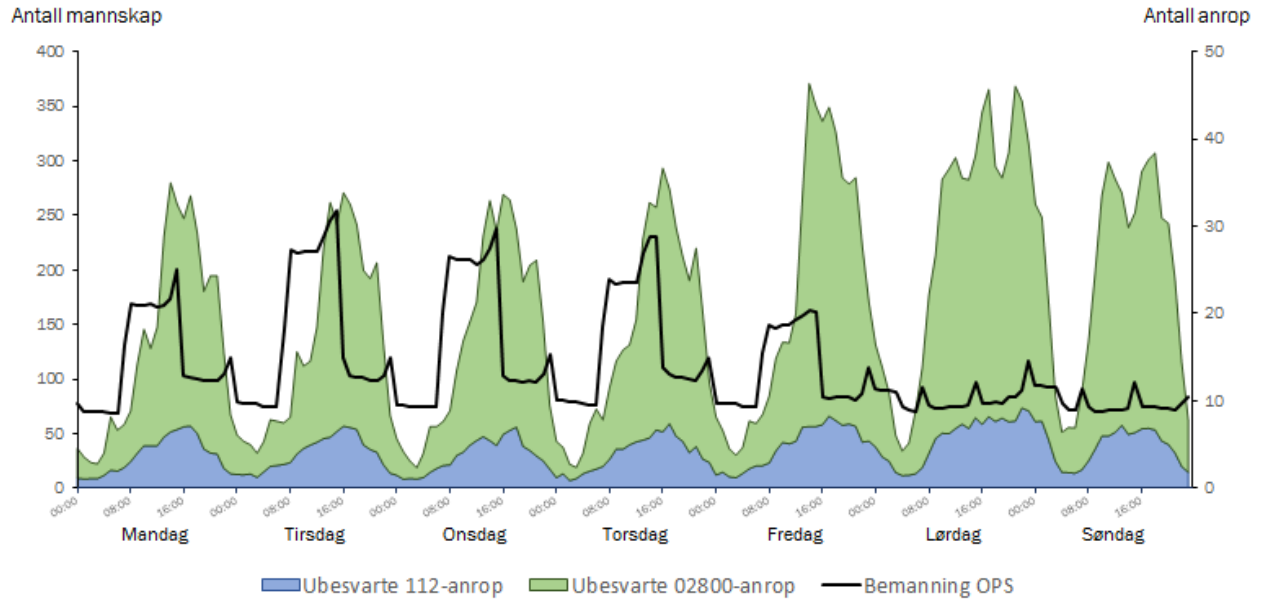
En måte å analysere nivået av beredskap mellom ulike tidspunkt i løpet av døgnet er å se på antall ubesvarte 112- og 02800-anrop. Ubesvarte anrop er i denne rapporten definert som alle anrop som har ringt i over 3 sekunder uten å ha blitt besvart, og som ikke er blitt overført internt i operasjonssentralen.

Figur 45 viser at det er flest ubesvarte anrop i snitt per time på ettermiddag i ukedagene (30,3 anrop), med 38 % flere enn på dagtid i ukedagene (21,9 anrop). På kveld/natt i helg er det 23 % flere ubesvarte anrop per time (26,9 anrop) enn på dagtid i ukedagene. Dersom vi kun ser på ubesvarte 112-anrop er det flest ubesvarte i snitt per time på ettermiddag i ukedagene (6,3 anrop), med 25 % flere enn på dagtid i ukedagene (5,0 anrop). På kveld/natt i helg er det 20 % flere ubesvarte 112-anrop per time (6,0 anrop) enn på dagtid i ukedagene.

Andel ubesvarte anrop av totalt antall anrop er ca. 4,9 % av alle 112-anrop på dagtid i ukedagene, ca. 5,8 % av alle anrop på ettermiddag i ukedagene og ca. 4,9 % av alle anrop på kveld/natt i helg.

For 02800-anrop er andelen ubesvarte av totalt antall anrop ca. 14,1 % på dagtid i ukedagene, ca. 17,9 % på ettermiddag i ukedagene og ca. 16,6 % på kveld/natt i helg.

Figur 45 Ubesvarte 112 og 02800-anrop (over 3 sekunder) og beredskap ukentlig i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

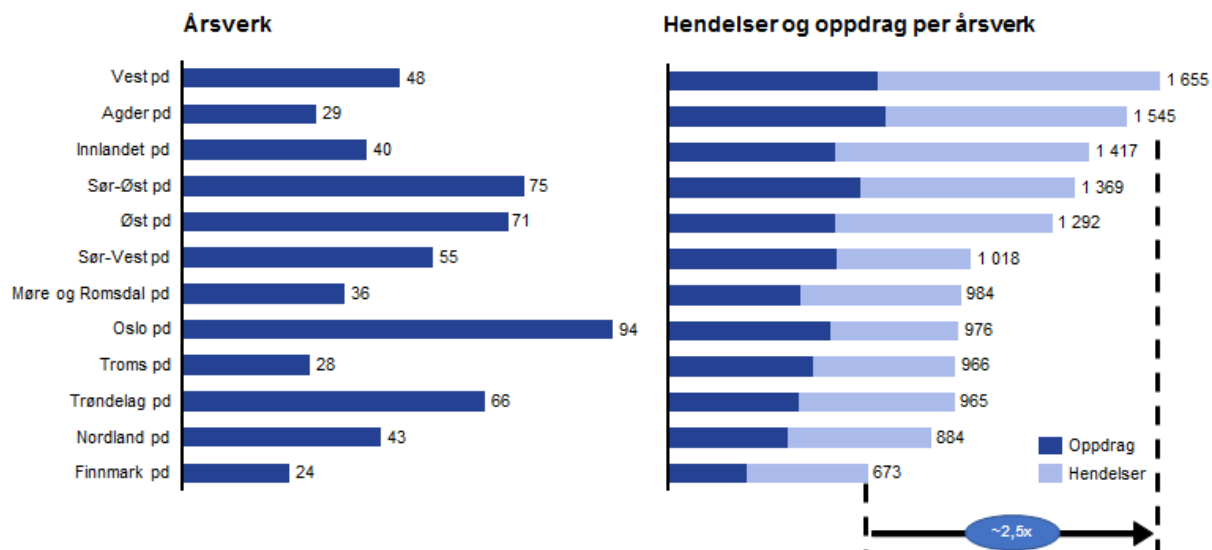

Belastning per årsverk i distriktenes operasjonssentraler

En annen måte å analysere beredskapen ved operasjonssentralen på er å se på mengden av politioperative hendelser, oppdrag og anrop som håndteres per årsverk.

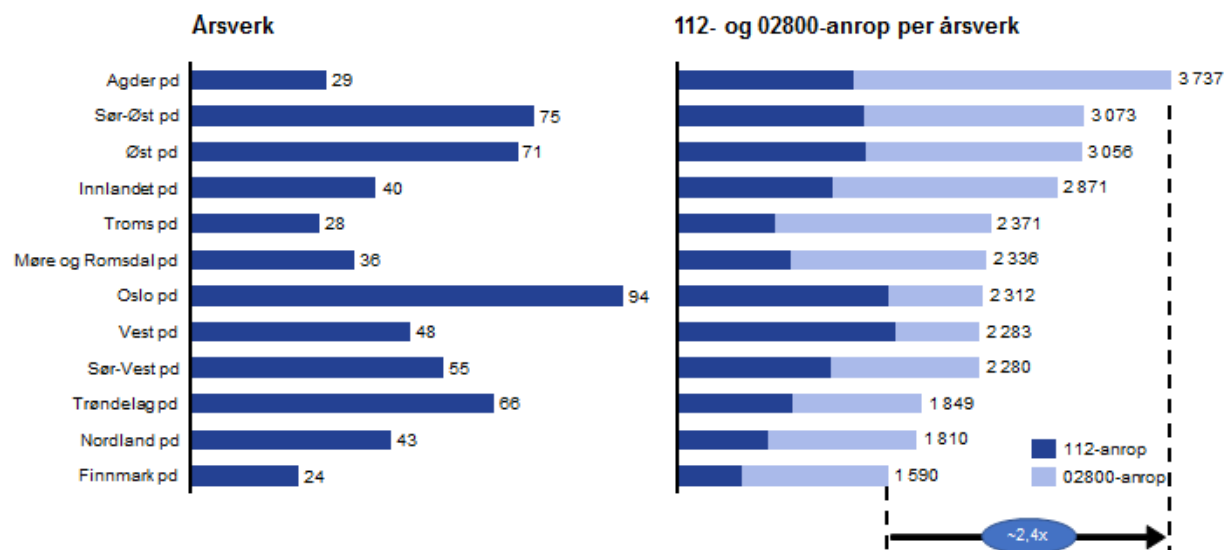
Figur 46 under viser variasjonen i omfanget av politioperative hendelser og oppdrag som håndteres per årsverk i de ulike operasjonssentralene. Figuren viser at det er stor variasjon. Dersom vi ser på ytterpunktene har Vest politidistrikt et omfang på 2,5 ganger mer politioperative hendelser og oppdrag per årsverk sett under ett enn Finnmark politidistrikt. Agder politidistrikt har størst belastning per årsverk i operasjonssentralen dersom vi kun ser på oppdrag.

Figur 46 Variasjon i antall politioperative hendelser per politioperative årsverk i operasjonssentralene i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

Figur 47 under viser tilsvarende variasjon i omfang av antall 112- og 02800-anrop per årsverk i operasjonssentralene. Dersom vi kun ser på 112-anrop er det igjen Vest politidistrikt som har størst omfang av anrop per årsverk og Finnmark har minst. Ser vi på summen av 112- og 02800-anrop er det Agder politidistrikt som har størst omfang per årsverk, med 2,4 ganger større omfang enn Finnmark politidistrikt, som har minst.

Figur 47 Variasjon i antall 112 og 02800-anrop per politioperative årsverk i operasjonssentralene fordelt på de ulike politidistriktene i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019

Det er relativt stor forskjell mellom distriktene i belastningen per årsverk med hensyn til hendelser, oppdrag og anrop. Finnmark politidistrikt har lavest belastning per årsverk både i form av antall hendelser og oppdrag og anrop. Vest politidistrikt har høyest belastning i

summen av antall hendelser og oppdrag per årsverk, mens Agder politidistrikt har høyest belastning både i antall oppdrag og antall anrop per årsverk.

4.2 HISTORISK ANALYSE AV TILGJENGELIGE ÅRSVERK

I dette kapitlet presenteres beregninger av kapasitet basert på endringer og utvikling i organisasjonen i perioden 2015 til 2019. Beregningene baserer seg på uttrekk fra SAP HR fra 31.12.2015 sammenlignet med 1.9.2019. Tidspunktene er valgt for å reflektere endringer fra før reform til etter reformen. Figur 48 viser at det totalt er tilført 1.307 nye årsverk i perioden fra 31.12.2015 til 1.9.2019.

Figur 48 Utvikling i antall årsverk fra 31.12.2015 til 1.9.2019

Inndeling	31.12.2015	01.09.2019	Differanse	Differanse %
Polititjeneste- og juriststillinger i politidistriktene	8 881	9 434	553	6 %
Sivile stillinger i politidistriktene	3 421	3 559	139	4 %
Permisjoner i politidistriktene	792	972	180	23 %
Særorgan og andre enheter*	3 322	3 758	436	13 %
Sum	16 416	17 723	1 307	8 %

* Inkluderer også lokal PST, nasjonale bistandsressurser og skjulte metoder i politidistriktene.

Særorgan og andre enheter, inkludert lokal PST, nasjonale bistandsressurser og skjulte metoder i politidistriktene, er ikke del av denne undersøkelsen og er derfor ikke analysert videre her. Personer i permisjon er også holdt utenfor sammenstillingene i denne undersøkelsen, ref. kapittel 2.1.1. Videre har det ikke vært mulig å bryte ned differansen i sivile stillinger i politidistriktene i roller, ettersom de sivile stillingene før reform var innplassert i større seksjoner og avsnitt som dekket flere roller. Av den totale differansen på 1.307 årsverk i figur 49 er det de 553 årsverkene innenfor polititjeneste- og juriststillinger i politidistriktene som kan forklares gjennom tallgrunnet fra denne undersøkelsen.

For polititjeneste- og juriststillinger i politidistriktene fordeler differansen seg på flere roller og innenfor flere virksomhetsområder, som vist i figur 50 under. Totalt er det en økning på 553 stillinger.

Etttersom man ikke kunne gå tilbake i tid og kartlegge hvordan arbeidstiden ble fordelt på ulike arbeidsoppgaver i 2015, er fordelingen av arbeidstiden satt til den samme som i analysen av 2019.

Det er imidlertid indikasjoner på at oppgaveløsning og arbeidsmetoder har endret seg etter reformen. Politipatruljen avgir trolig mer tid til etterforskning grunnet mer utbredt bruk av PPS, men det er usikkert om flere eller færre patruljer for eksempel har saksansvar i 2019 enn i 2015. Det er også usikkerhet knyttet til hvordan utviklingen i bistand fra patruljen til de resterende virksomhetsområdene har vært. I oversikten i figur 49 er det derfor valgt å

holde hvor mange prosent hver rolle dedikerer til hvert virksomhetsområde uendret mellom 2019 og 2015.

Figur 49 Endring i roller og fordeling av kapasitet til virksomhetsområder fra 31.12.2015 til 1.9.2019

Rolle	Etterforskning	Patroljeskift	Øvrig politioperativt	Etterretning	Forebygging	Forvaltning	Sivil rettspleie	Støttefunksjon / administrasjon	Sum rolle
Etterforsker	521	19	0	7	6	-1	0	-1	551
Påtalejurist	78	0	0	0	0	1	0	0	79
Kombinerrolle	-631	-595	0	-51	-129	-37	-18	-20	-1 480
Patrolje	180	554	0	22	31	6	9	7	808
UP / trafikkorps	-14	-52	0	0	0	0	0	0	-65
Operasjonsentral	1	1	19	0	0	0	0	0	20
Støttefunksjon politioperativt	2	7	38	0	0	0	0	0	47
Etterretter	3	6	0	93	1	0	0	1	104
Forebygger	62	25	0	17	263	1	0	1	368
Utlending og grense	26	32	0	4	-2	132	0	0	192
Forvalter	1	0	0	1	0	-1	-2	1	1
Sivil rettspleier	0	0	0	0	0	0	-12	0	-12
Støttefunksjon/administrasjon	4	4	-1	0	2	1	0	-71	-61
Sum virksomhetsområde	233	2	56	93	174	102	-23	-84	553

Dersom vi ser på utvikling per virksomhetsområde, ser vi at politiets kapasitet til patroljeskift er uendret fra før reform, med en økning på kun to årsverk. Det har vært en økning i kapasitet til etterforskningsområdet med 233 årsverk, øvrig politioperativt har økt med 56 årsverk, etterretning med 93 årsverk, forebygging med 174 årsverk og forvaltning med 102 årsverk. Veksten i forvaltning kommer fra grense- og utlendingsområdet. Sivil rettspleie og støttefunksjon/administrasjon består i stor grad av sivile stillinger, så det er mindre relevant å se på utviklingen for disse to virksomhetsområdene uten å inkludere sivile stillinger.

Den manglende veksten i patroljeskift må i noen grad ses opp mot økningen for virksomhetsområdene forebygging og forvaltning (spesifikt grense- og utlendingsområdet). Tjenestepersoner med de samme arbeidsoppgavene før og etter reform kan ha blitt telt under ulike roller i 2015- og 2019-grunnlaget.

Vi ser på utviklingen basert på rolle at reformen har gitt en økt spesialisering i politiet. Det er en stor nedgang i antall årsverk i kombinert rolle, og en økning i antall årsverk innenfor rollene patrolje, etterforsker, etterretter, forebygger og utlending og grense.

Det har i tillegg vært en liten økning i antall årsverk i operasjonsentralene og støttefunksjon politioperativt, slik at totale årsverk innenfor det politioperative området har økt noe.

4.3 RESPONSTIDSANALYSE

Responstiden er tiden det tar fra en hendelse meldes til politiet til første ressurs er fremme på hendelsesstedet. Responstid måles på alle oppdrag som oppfyller inklusjonskriteriene til responstid. Det er kun hasteoppdrag det stilles krav til responstid for. For at responstiden til et hasteoppdrag skal bli målt, må følgende kriterier være på plass:

- Oppdraget startet i operasjonen til operasjonssentralen i PO.
- Oppdraget må ha tidsstemplene²⁹ "melding mottatt" og "fremme på stedet".
- Oppdraget er gitt oppdragstypen "vanlig", som betyr at planlagte og faste oppdrag ikke er med.
- Minst én ressurs er iverksatt på oppdraget.

De nasjonale kravene til responstid er stilt til 80 prosentil, dvs. at 80 prosent av hasteoppdragene, fra nå av omtalt som "80-prosentilen", skal være fremme på hendelsesstedet innen en gitt tid. Kravet varierer i forhold til størrelsen på tettsteder/byer i henhold til følgende oversikt (nasjonalt) per 2020:

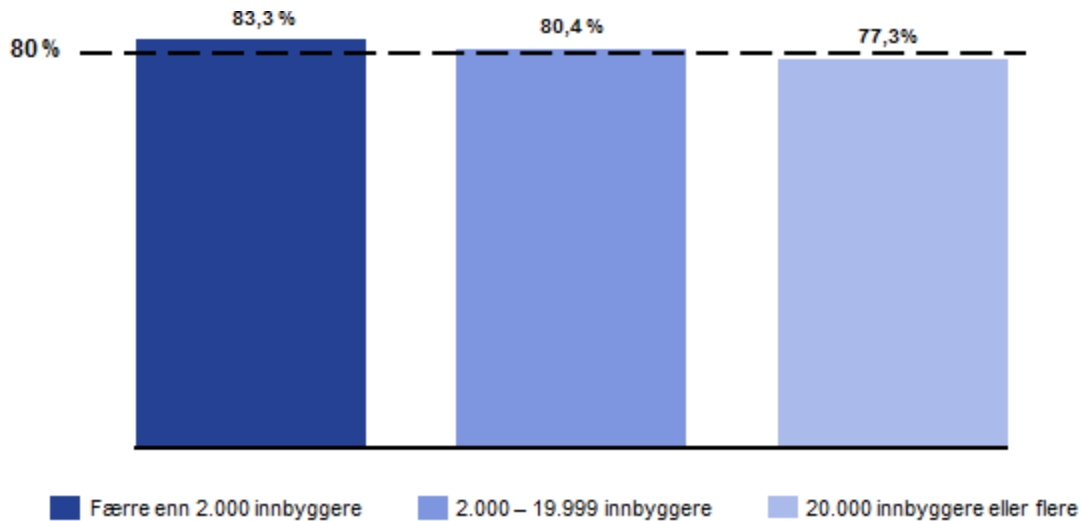
- For tettsteder med færre enn 2.000 innbyggere er kravet 30 minutter
- For tettsteder med 2.000-19.999 innbyggere er kravet 19 minutter
- For tettsteder/byer med 20.000 innbyggere eller flere er kravet 11 minutter

Prosjektet har analysert alle hasteoppdrag i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019, totalt 21.386 oppdrag. Av disse er det 3.080 hasteoppdrag som mangler tidsstempelet "fremme på stedet" i PO, og av den grunn har de ikke fått noen godkjent responstidsmåling. Prosjektet velger å fokusere på de 18.306 hasteoppdragene som i løpet av perioden har fått godkjent responstidsmåling.

Figur 50 under viser hvor stor andel av hasteoppdragene som innfrir nasjonale krav til 80-prosentil i perioden 1.9.2018 til 31.8.2019. For den minste tettstedskategorien er det 83,3 % av oppdragene som innfrir kravet, mens 16,7 % ikke innfrir kravet. For den midterste tettstedskategorien er det 80,4 % som innfrir krav, mens 19,6 % ikke gjør det. For den tettest befolkede kategorien er det 77,3 % av oppdragene som innfrir kravet, mens 22,7 % ikke gjør det.

---

²⁹ Når anrop besvares på politiets ICCS stemples "melding mottatt" i oppdragsloggen som opprettes for anropet. "Fremme på stedet" stemples av patrulje eller operatør når første ressurs er fremme ved hendelsen.

Figur 50 Andel av hasteoppdrag som innfrir nasjonale krav til 80-prosentil

I arbeidet med ulike problemstillinger knyttet til politiets responstid kan det være interessant å analysere gjennomsnittlig responstid i et utvalg, og i det videre refereres det til gjennomsnittstid i flere av analysene. Det understrekes at denne tilnærmingen da er en annen enn hva som legges til grunn i vurderingene av om politiet innfrir responstidskravene, jf. første avsnitt om responstidskrav til 80-prosentilen.

Tidsintervaller i responstid

Prosjektet har analysert alle hasteoppdrag med formål å kartlegge hva som utgjør tidsbruken i responstiden med utgangspunkt i tidsstemplene som benyttes av politiet i dag.

Av de 18.306 hasteoppdragene med godkjent responstidsmåling er det 14.938 som har komplette tidsintervaller, det vil si at 100 % av responstiden kan forklares med tidsintervallene «operasjonssentraltid», «avventer ledig ressurs», «klargjøringstid» og «utrykningstid». Dette tilsvarer 81,6 % av alle hasteoppdrag som har fått en godkjent responstidsmåling.

"Operasjonssentraltid" er tiden det tar fra en innringer kontakter politiet angående hendelsen (fra melding mottatt), og frem til oppdraget er registrert som en hendelse i PO av en operatør på operasjonssentralen.

"Avventer ledig ressurs" er tiden det tar fra oppdraget er registrert som en hendelse i PO frem til det settes en ressurs på oppdraget. I denne tiden ligger det at operatør jobber med å innhente mer informasjon om situasjonen med melder (meldingsmottaket), og/eller at det søkes etter ledig ressurs til oppdraget.

"Klargjøringstid" er tiden det tar fra en ressurs er satt på oppdraget, frem til ressursen rykker ut. Ressursen skal stemple rykker ut når den er klar til å dra til hendelsen, ikke når den får oppdraget.

"Utrykningstid" er tiden det tar fra ressursen rykker ut til den er fremme på stedet³⁰.

Figur 51 under viser gjennomsnittlig responstid for alle responstidsoppdrag med komplette tidsintervaller. Som figuren viser kan responstiden forklares med operasjonssentraltid, avventer ledig ressurs, klargjøringstid og utrykningstid. Gjennomsnittlig responstid er 21,1 minutter for den minst befolkede tettstedskategorien, 14,8 minutter for den midterste og 9,6 minutter for den tettest befolkede tettstedskategorien.

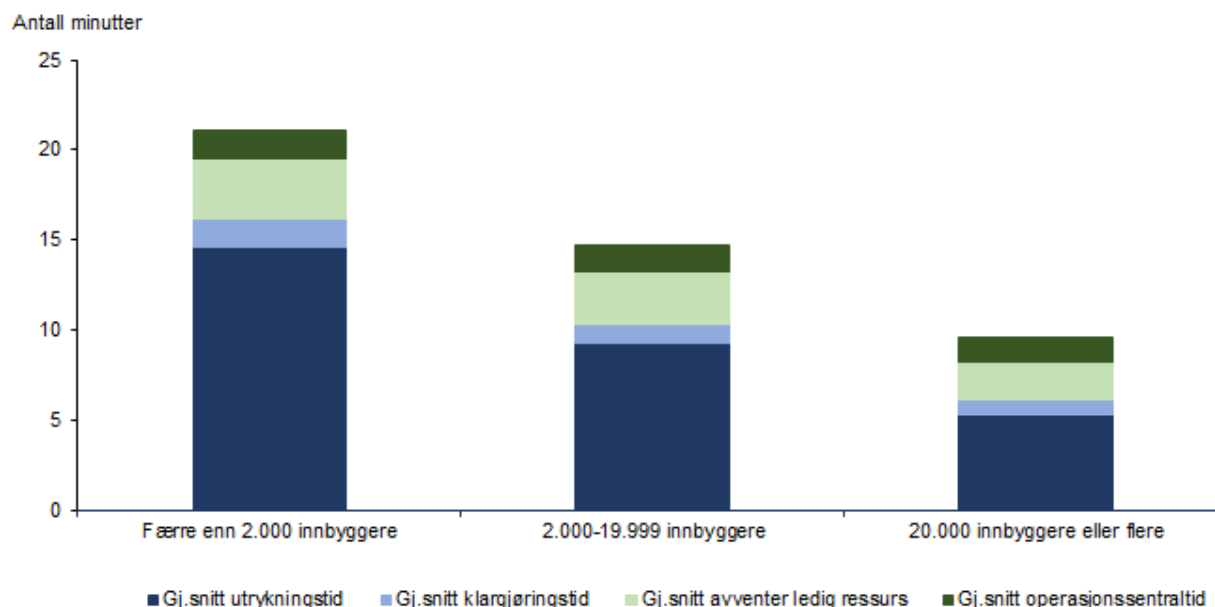
Dersom vi ser på de gjennomsnittlige tidsintervallene for alle responstidsoppdrag med komplette tidsintervaller så er alle fire tidsintervallene på sitt laveste for den tettest befolkede tettstedskategorien, dernest den midterste og høyest for den minst befolkede tettstedskategorien.

Operasjonssentraltid er tidsintervallet som er mest likt på tvers av tettstedskategoriene, med en variasjon på 13 %, som tilsvarer 0,2 minutter. Avventer ledig ressurs og klargjøringstid har en forholdsvis lik prosentvis variasjon på tvers av kategoriene og er henholdsvis 58 % og 82 % høyere for den minste tettstedskategorien sammenlignet med den største.

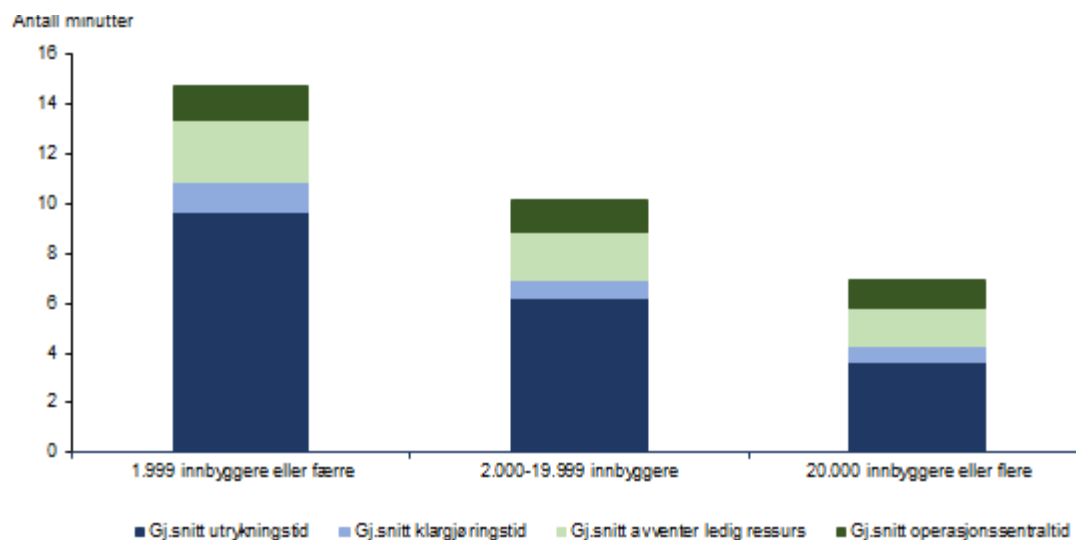
Utrykningstid har den klart største prosentvise variasjonen. Gjennomsnittlig utrykningstid er 14,6 minutter for den minst befolkede tettstedskategorien, 9,2 minutter for den midterste og 5,3 minutter for den tettest befolkede tettstedskategorien. Dette betyr at utrykningstiden er 75 % høyere for den midterste tettstedskategorien og 177 % høyere for den minst befolkede tettstedskategorien enn for den tettest befolkede tettstedskategorien.

---

³⁰ Det er usikkerhet knyttet til hvor nært sanntid tidsstemplene er logget, da det gjøres manuelt av operatør eller patrulje. Det erfares at det forekommer feil i tidsstemplene.

Figur 51 Gjennomsnittlig responstid for alle hasteoppdrag med komplette tidsintervaller

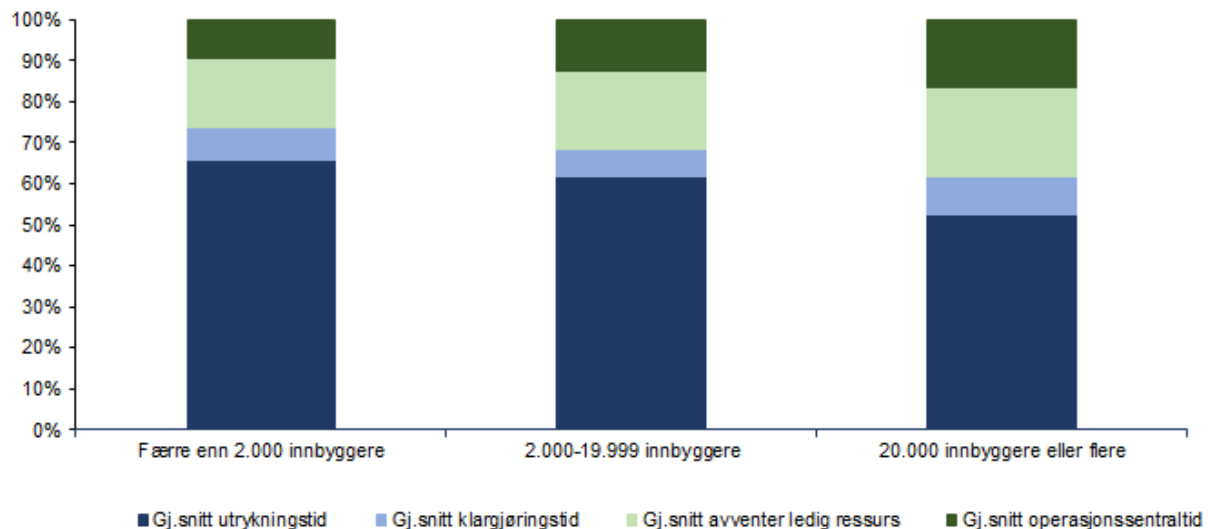
For oppdragene som innfridde nasjonale responstidkrav er gjennomsnittlig responstid 14,2 minutter for den minst befolkede tettstedskategorien, 9,6 minutter for den midterste og 6,6 minutter for den tettest befolkede tettstedskategorien, som vist i figur 52 under.

Figur 52 Gjennomsnittlig responstid for oppdrag med komplette tidsintervaller som innfridde nasjonale responstidkrav til 80-prosentil

Det er store forskjeller i sammensetningen av responstiden for de tre tettstedskategoriene. Figur 53 under viser sammensetningen av responstid for oppdrag som innfridde nasjonale responstidkrav til 80-prosentil. For den minst befolkede tettstedskategorien utgjør utrykningstid 69 % av responstiden, og avventer ledig ressurs utgjør 16 %. For den midterste kategorien utgjør utrykningstid 62 % og avventer ledig ressurs utgjør 20 %. For

den tettest befolkede kategorien utgjør utrykningstid 55 % av tiden og avventer ledig ressurs utgjør 22 %.

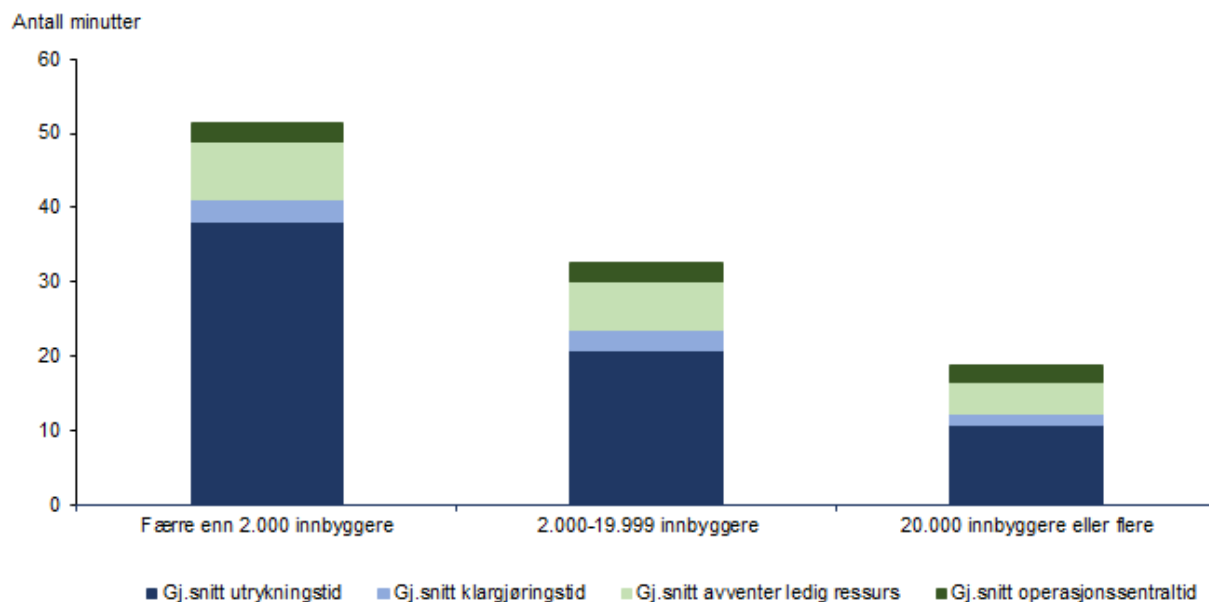
Figur 53 Sammensetning av responstid for oppdrag som innfridde nasjonale responstidskrav til 80-prosentil

For de to største tettstedskategoriene utgjør avventer ledig ressurs 20 % eller mer. Selv om avventer ledig ressurs utgjør en større andel av responstiden for de to største tettstedskategoriene er det absolutte tidsintervallet avventer ledig ressurs større for den minste tettstedskategorien (3,4 minutter for den minste mot 2,9 minutter for den midterste og 2,1 minutter for den største). Dette betyr at årsaken til at avventer ledig ressurs utgjør en større andel for de to største tettstedskategoriene er at gjennomsnittlig responstid for disse to tettstedskategoriene er såpass mye lavere enn for den minste kategorien (21,1 minutter for den minste mot 14,8 minutter for den midterste og 9,6 minutter for den største). Det er altså vanskelig å konkludere med at avventer ledig ressurs er et større problem for de to største tettstedskategoriene enn for den minste kategorien, men det er en noe viktigere faktor til at oppdrag ikke når responstidskravene for disse to kategoriene.

Figur 54 viser gjennomsnittlig responstid for hasteoppdrag som ikke innfridde de nasjonale responstidskravene. Dersom vi sammenligner gjennomsnittlig responstid for oppdragene som ikke innfridde responstidskravene med oppdrag som innfridde kravene øker gjennomsnittlig responstid med 36,6 minutter for den minst befolkede tettstedskategorien, 22,4 minutter for den midterste kategorien og 11,8 minutter for den tettest befolkede kategorien. På tvers av tettstedskategoriene øker den gjennomsnittlige responstiden med 19,9 minutter.

Figur 54 Gjennomsnittlig responstid for oppdrag med komplette tidsintervaller som ikke innfridde nasjonale responstidskrav til 80-prosentil

For de oppdragene som ikke innfrir det nasjonale responstidskravet er det utrykningstid som utgjør størst andel av responstiden for alle tettsteds kategorier. Utrykningstid er det tidsintervallet som øker mest sammenlignet med oppdragene som innfrir responstidskravene, og dette gjelder for alle de tre tettsteds kategoriene. For den minste tettsteds kategorien utgjør utrykningstid 77 % av forskjellen i gjennomsnittlig responstid mellom oppdragene som innfrir og oppdragene som ikke innfrir de nasjonale responstidskravene. For den midterste tettsteds kategorien utgjør utrykningstid 64 % av forskjellen og for den tetteste befolkede kategorien utgjør utrykningstid 60 % av forskjellen.

På tvers av tettsteds kategoriene så er den totale gjennomsnittlige økningen i responstid mellom oppdrag som innfridde og oppdrag som ikke innfridde de nasjonale responstidskravene, 19,9 minutter. Disse minuttene består av 1,1 minutter økning i operasjonssentraltid, 3,7 minutter økning i avventer ledig ressurs, 1,3 minutter økning i klargjøringstid og 13,8 minutter økning i utrykningstid.

Dette betyr at i prosent utgjør økningen i utrykningstid 69 % av forskjellen i gjennomsnittlig responstid mellom oppdrag som innfrir og oppdrag som ikke innfrir de nasjonale kravene. Økningen i avventer ledig ressurs utgjør 19 % av forskjellen, økningen i klargjøringstid utgjør 7 % og økningen i operasjonssentraltid utgjør 6 %.

4.4 SCENARIOANALYSE

Kapittel 4.2 presenterte resultatene av en historisk analyse som sammenliknet organisasjonen i 2015 og 2019 og så på de faktiske tilgjengelige ressursene til politioperativt område før og etter reform. Det innsamlede datamaterialet og datamodellen som nå er satt opp muliggjør også beregninger av *fremtidig* ressursbehov basert på

endringer i volum og på endringer i politiets oppgaveløsning i det politioperative arbeidet. Slike scenarioanalyser tar utgangspunkt i kartleggingen som er gjort av dagens kapasitet innenfor det politioperative området i denne undersøkelsen. Ved å justere variablene i modellen kan man teste ulike hypoteser om utvikling i volum og oppgaveløsning for å se hvordan dette gir utslag på ressursbehovet innenfor politioperativt område.

I gjennomføringen av prosjektet er det identifisert ulike hypoteser som det har vært ønskelig å teste med utgangspunkt i modellen for å identifisere hvordan en tenkt utvikling påvirker ressursbehovet innenfor politioperativt område. Hypotesene belyser to hovedtema:

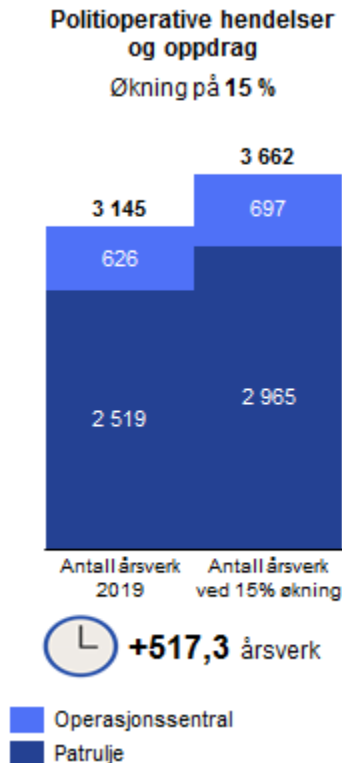
- Hvordan påvirkes ressursbehovet av endringer i volum, det vil si antall hendelser og oppdrag?
- Hvordan påvirkes ressursbehovet av endringer i tilgjengelig tid til politioperativt arbeid og/eller effektivisering av oppgaveløsningen?

I dette kapitlet presenteres resultatene av utvalgte scenarioer for endringer i volum og oppgaveløsning. Datamodellen som er etablert kan også beregne en rekke andre hypoteser og spørsmål som måtte være av interesse for politiet, og avsnittene som følger gir et eksempel på hvordan dette ser ut for de utvalgte spørsmålene.

I scenarioanalysene er alt annet enn den faktiske endringen som måles holdt konstant slik at det forutsettes at politiet ellers jobber likt som i dag.

4.4.1 ENDRING I VOLUM – ØKT ANTALL HENDELSER OG OPPDRAG

Endring i befolkningsmengde og -sammensetning, forskjeller i levevilkår, klima og miljøpåvirkning er eksempler på forhold som kan påvirke kriminalitetsutviklingen, og dermed antall hendelser og oppdrag. Endringer i kriminaliteten kan dermed påvirke ressursbehovet innenfor politioperativt område, og det har vært ønskelig å teste hvordan en økning i antall politioperative hendelser og oppdrag vil påvirke ressursbehovet i fremtiden. I denne sammenheng er det testet hvordan ressursbehovet påvirkes av en 15 % økning i politioperative hendelser og oppdrag, ut fra antall politioperative hendelser og oppdrag som presentert i kapittel 3.3.

Figur 55 Scenarioanalyse – effekt av økning i antall politioperative hendelser og oppdrag

Figur 55 viser effekten av en økning i antall politioperative hendelser og oppdrag på 15 %, fordelt på rollene patruljemannskap og operasjonssentral. Utregningen baserer seg på at tid brukt i hendelser og oppdrag samt alle aktiviteter nært knyttet til hendelser og oppdrag også øker som følge av økt oppdragstid. Økt volum vil nasjonalt kreve 517,3 flere årsverk totalt fra patruljemannskap og operasjonssentral, inkludert tid brukt direkte i oppdrag, på andre politioperative aktiviteter og tid brukt i andre virksomhetsområder av rollene patrulje og operasjonssentral. Det antas her at de nye patruljemannskapene vil drive patruljering og forarbeid på samme nivå som i dag. Tid i oppdrag vil utgjøre 113,9 årsverk, andre politioperative aktiviteter 256,3 årsverk, PPS og rapportskrivning relatert til PPS utgjør 77,2 årsverk og operasjonssentral utgjør 69,9 årsverk. Av de 256,3 årsverkene til andre politioperative aktiviteter er 187,4 årsverk patruljering, 67,3 årsverk forarbeid og 1,6 årsverk stasjonsoppdrag, som tilsvarer tid brukt i arrest.

Denne utregningen for patruljemannskap baserer seg på at total tid i politioperative oppdrag øker med 15 %. For å analysere hva dette vil kreve av nye ressurser kun innen rollen patruljemannskap antas det at all tilførsel av oppdragstid må utføres av rollen patruljemannskap. Dette betyr at rollen patruljemannskap også må utføre økningen i den politioperative oppdragstiden som i dag utføres av UP, etterforskere, forvaltere, forebyggere og administrasjon/støttefunksjon etc. Eksempelvis utfører etterforskere i dag 17.500 timer politioperativ oppdragstid. En 15 % økning i oppdragstid av dette vil da tilsvare 2.625 timer. Dersom det ikke ansettes flere etterforskere må patruljemannskap håndtere denne økningen. På grunn av dette utgjør en 15 % økning i total politioperativ oppdragstid en 18,5 % økning i politioperativ oppdragstid for rollen patrulje. Utregningen baserer seg derfor på

at alle aktiviteter som er nært knyttet til hendelser og oppdrag også øker med 18,5 % for patruljen. I praksis vil dette omfatte de fleste av de politioperative aktivitetene som utføres. I tillegg øker etterforskningsaktivitetene PPS og rapportskriving i etterkant av PPS med 18,5 %. Alle andre aktiviteter rettet mot andre virksomhetsområder antas ikke å øke.

For rollen operasjonssentral vil en 15 % økning i total politioperativ oppdragstid også medføre 15 % økning i arbeidsoppgaver, fordi de allerede koordinerer all politioperativ oppdragstid som utføres av UP, etterforskere, forvaltere, forebyggere etc., gitt at arbeidsmetoder og IKT-verktøy ikke endres. Utregningen baserer seg derfor på at alle aktiviteter som er nært knyttet til hendelser og oppdrag øker med 15 % for rollen operasjonssentral. I praksis vil dette omfatte de fleste av de politioperative aktivitetene som utføres. Videre antas det at rollen operasjonssentral vil bruke en lik andel av tiden sin på å gå patruljeskift som de gjør i dag (1,4 %). Derfor øker også etterforskningsaktivitetene PPS og rapportskriving i etterkant av PPS som gjøres som del av et patruljeskift. Alle andre aktiviteter rettet mot andre virksomhetsområder antas ikke å øke. Alle nye stillinger i operasjonssentralen antas å være operatører og oppdragsledere. Antall operasjonsledere er fastsatt basert på et krav om døgnkontinuerlig bemanning per operasjonssentral, og øker derfor ikke nødvendigvis med økende mengde arbeidsoppgaver.

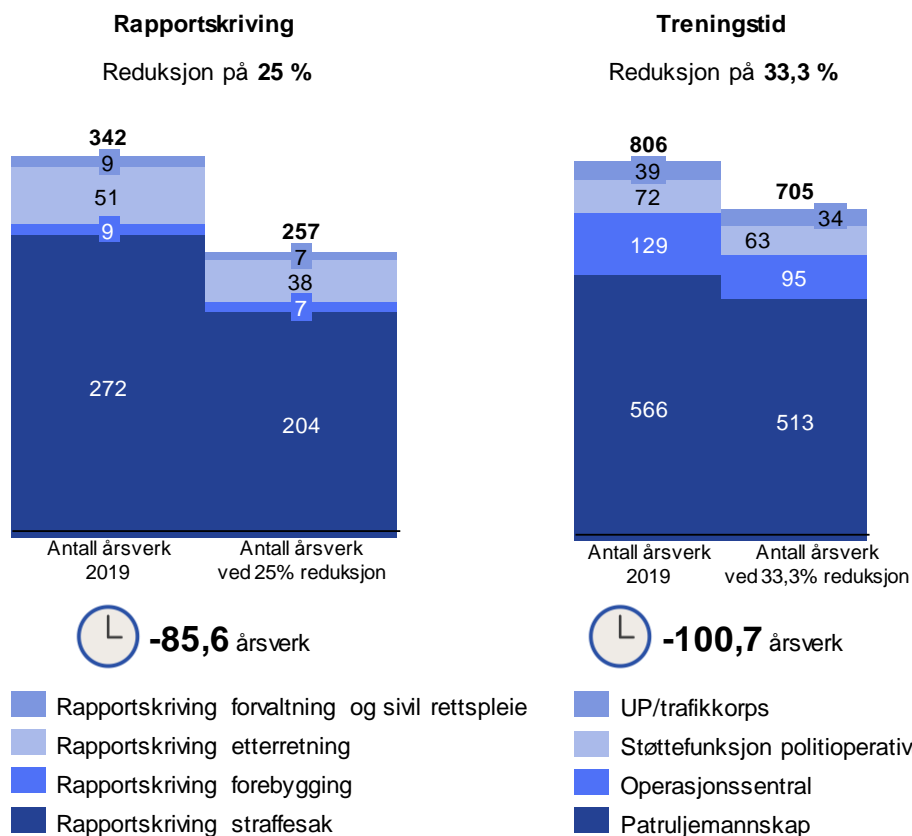
4.4.2 ENDRINGER I TILGJENGELIG TID OG EFFEKTIVISERING AV OPPGAVELØSNINGEN

Undersøkelsen har vist at det er mye tid som går med til forberedelse og klargjøring samt rapportskriving, og som dermed reduserer den tilgjengelige tiden til politioperativt arbeid. Med kartleggingen av oppgaveløsningen som nå er gjennomført er det mulig å estimere effekten av endringer i tidsbruk, og hvordan dette påvirker det totale ressursbehovet. I dette avsnittet er det presentert to eksempler på beregninger av tidsbesparelsene som følger av endringer i oppgaveløsningen. Disse er:

- Effekten av en reduksjon i tid brukt på rapportskriving med 25 % som følge av effektivisering av oppgaveløsningen.
- Effekten av en reduksjon i tid til sentral og lokal trening (utenom IP-trening) med 33,3 %.

Rapportskriving er valgt ut ettersom undersøkelsen viser at innenfor patruljens bidrag til etterforskningsaktiviteter utgjør PPS et behov tilsvarende 100 årsverk, mens rapportskriving i etterkant av PPS krever 272 årsverk fra patruljene. I tillegg bruker også patruljen 70 årsverk på rapportskriving innen andre virksomhetsområder.

Tid til sentral og lokal trening (uten IP-trening) er valgt ut på bakgrunn av at dette utgjør en relativt stor del av tiden til forberedelse og klargjøring til politioperativ tjeneste. Aktivitetene som utgjør treningstiden er lokale kurs og øvelser utover IP-trening og sentral etter- og videreutdanning.

Figur 56 Scenarioanalyse – effekt av reduksjon i rapportskrivning og tid til sentral og lokal trening (utenom IP-trening)

Figur 56 viser at en 25 % reduksjon i tid brukt på rapportskrivning for patroljen grunnet bedre prosesser, nye rutiner for hvordan rapporter innen andre virksomhetsområder enn politioperativt skal dokumenteres skriftlig og bruk av nye digitale hjelpemidler vil frigi tid lik 85,6 årsverk for patroljen. Det er også grunn til å tro at bedre prosesser, rutiner og digitale hjelpemidler vil frigi vesentlig med tid for etterforskere, kombinerte roller og forebyggere som også bruker mye tid på rapportskrivning og transkribering av avhør og lignende som er tatt opp på lyd eller video. Potensialet for disse rollene er ikke inkludert i beregningen for de 85,6 årsverkene.

En reduksjon tilsvarende en tredjedel av sentral og lokal trening (utenom IP-trening) vil frigi tid tilsvarende 100,7 nye årsverk dersom vi antar at de ulike rollene jobber likt som i dag. 53,1 av de nevnte årsverkene er patroljemannskap. Utregningen er basert på den gjennomsnittlige årlige tiden brukt på sentral og lokal trening for de fire politioperative rollene, multiplisert med antall årsverk per rolle.

5. Anbefalinger

Prosjektet har gjennom omfattende analyse og bidrag fra fagressurser fått verdifull innsikt som legges til grunn for prosjektets anbefalinger. Anbefalingene baserer seg i hovedsak på resultatene og analysene presentert i kapittel 3 og 4 og diskusjoner med workshopdeltagere i politidistriktene.

Prosjektet har identifisert anbefalinger som omhandler prioritering av ressurser i beredskap, effektivisering av rapportskrivning, samt vurdering av tidsbruk på sentral og lokal trening.

5.1 PRIORITERING AV RESSURSER I BEREDSKAP

Analysen av beredskap i lys av bemanning i kapittel 4.1 viser at for patruljemannskap går beredskapen ned på ettermiddagen i ukedagene, mens volumet av hendelser og oppdrag opprettholdes et stykke utover ettermiddagen. Tilsvarende for kveld/natt i helgen, hvor antall tjenestepersoner på jobb mer enn halveres samtidig som volumet av hendelser og oppdrag øker. Det antas at fagdager, trening, øving etc. skjer på dagtid i ukedagene og i veldig liten grad i helg, slik at de som går skift i helg har mer kapasitet til å håndtere hendelser og oppdrag relativt til ukedagene. Det antas videre at de fleste skift som går på natt i helg av andrelinjeberedskap er patruljeskift, slik at andrelinjeberedskap i realiteten fungerer som førstelinjeberedskap på natt i helg. Det er likevel tydelig at bemanningen relativt sett er lavere på kveld/natt i helgen og ettermiddag hverdag enn på dagtid i ukedagene.

På samme vis som førstelinjeberedskap for patruljemannskaper halveres beredskapen i form av bemanningsressurser i operasjonssentralene på kveld/natt helg og ettermiddag hverdag sammenlignet med dagtid hverdag. For operasjonssentralen er bildet enda mer utfordrende, ettersom operasjonssentralene ikke har samme andrelinjeberedskap som er med på å øke beredskapen på kveld/natt i helgen. I tillegg viser resultater fra analysene at mer av tiden til operasjonssentralen er bundet opp i å håndtere hendelser, sammenlignet med patruljemannskap i oppdrag.. Vi kan anta at det for patruljemannskap er lettere å omprioritere ressurser ved en alvorlig hendelse, mens operasjonssentralen er avhengig av å kunne være tilgjengelig for å svare på en nødsamtale selv om en annen hendelse pågår samtidig. Operasjonssentralen skal prioritere innkomne nødsamtaler, og 112-anrop prioriteres foran 02800-anrop. Volumet av 02800-samtaler er i tillegg på sitt høyeste på lørdag, og dette antas å forsterkes av at sentralbordet da i de fleste distrikter ikke er tilgjengelig.

Anbefalingen fra prosjektet er at politiet risikovurderer evnen til å håndtere arbeidsoppgavene gjennom uken og tider på døgnet basert på det omfattende datagrunnlaget som nå er sammenstilt gjennom denne undersøkelsen for å avdekke eventuelle sårbarheter. Videre bør politiet se nærmere på de konkrete problemstillinger knyttet til oppdragsmengde og antall tjenestepersoner på jobb på ettermiddag hverdag og kveld/natt i helg sammenlignet med dagtid på hverdager som fremgår av beredskapsanalysen. For operasjonssentral kan det for eksempel være aktuelt å se på muligheter for at andre virksomhetsområder kan bidra inn på operasjonssentral i helger,

gitt at personellet har den opplæring som kreves for å jobbe på en operasjonssentral. Samtidig er det viktig å vurdere det kvalitative innholdet i oppdragsmengden for å kunne gjøre riktige prioriteringer av ressursene.

Videre anbefaler prosjektet at det gjøres en vurdering av muligheten for å bemanne sentralbordet i tider på døgnet hvor sentralbordet i dag ikke er på jobb og det er et stort volum av 02800-anrop samtidig med et høyt volum av 112-anrop. Dette ville avlastet operasjonssentralen, som da vil ha færre 02800-anrop å håndtere på tidspunkter der det allerede er relativt sett vesentlig flere hendelser og oppdrag å håndtere per tjenesteperson i operasjonssentralen sammenlignet med dagtid ukedag.

En siste anbefaling for operasjonssentralen er å se på behov og muligheter for endring av arbeidsprosesser og prioritering av arbeidsoppgaver, inkludert IKT-løsninger som eksempelvis kan frigjøre mer politioperativ kapasitet til oppdragshåndtering og redusere antall anrop i operasjonssentralen. Dette kan både inkludere digitale tjenester mot publikum og verktøy for medarbeidere i operasjonssentralen.

5.2 EFFEKTIVISERING AV RAPPORTSKRIVING

Analysen av patruljemannskaps bidrag på tvers av virksomhetsområder i kapittel 3.5 viser at patruljen, som består av rene patruljeseksjoner og -avsnitt, innsatsledere, hundeførere og rytterkorps og polititjenestestillinger i arrestforvaring og fremstilling, bruker mye av tiden sin på rapportskrivning, særlig innenfor etterforskningsområdet.

En stor del av tiden brukt på rapportskrivning er å transkribere avhør som allerede er innsamlet informasjon gjennom et lydopptak. Dette representerer en støtteoppgave, som det med fordel kan brukes mindre tid på for å frigjøre tid til kjerneoppgaver.

Innføringen av PPS trekkes frem som en suksesshistorie, gjennom at patruljen sammen med FSI har bidratt til å øke kvaliteten i initialfasen i straffesakene. Analysen i kapittel 3.5 viser at PPS står for 4 % av den totale tidsbruken til patruljene, mens det avgis 11 % til rapportskrivning i etterkant av PPS. Dette er tid brukt på å kjøre inn til tjenestestedet eller politistasjonen, transkribere avhør som er tatt opp på lyd, opprette anmeldelser og dokumentere andre etterforskningskritt på stedet.

Prosjektets anbefaling på bakgrunn av resultatene fra undersøkelsen er å vurdere ulike løsninger innenfor prosess, digitale verktøy/systemstøtte og lovregler for å redusere tiden brukt på rapportskrivning.

For det første kan det være aktuelt å se på prosessen slik den ser ut i dag. Hvilke vurderinger gjør patruljen før de kjører inn til stasjonen for å gjennomføre rapportskrivningen? Er det bestemte kriterier som gjelder for når patruljen velger å kjøre inn til stasjonen og når de velger å løse større deler av oppgavene "ute i bil"? Dette henger også tett sammen med verktøystøtte i prosessen. En videre anbefaling er derfor å utforske digitale verktøy som kan erstatte eller støtte i hele eller deler av rapportskrivningen. Et eksempel på dette er å se på modenheten til et verktøy som tale til tekst, som vil innebære

at patruljene i mindre grad trenger å kjøre inn til stasjonen for å dokumentere politiarbeidet på stedet. Dersom patruljen har tilgjengelig utstyr som gjør at den ikke behøver å kjøre inn for å skrive, kan den løse større deler av oppgavene "ute i bil" og potensielt frigjøre tid til mer polisiære aktiviteter.

Dersom slike løsninger kommer på plass vil det også kunne effektivisere tid brukt på rapportskrivning fra andre virksomhetsområder som etterretning og forebygging hvor patruljene også kjører inn til stasjonen for å gjennomføre disse aktivitetene. Verktøy for tale til tekst vil kunne bidra til at mer blir dokumentert ettersom terskelen for å ta opp informasjon på lyd kan bli lavere når det ikke fører til transkribering av informasjonen i ettertid. Det kan også kunne øke kvaliteten dersom patruljene er i stand til å dokumentere mer rett i etterkant av en hendelse, eller underveis i et tiltak relatert til etterretning og forebygging. Det vil også være viktig å vurdere hvilke saker som er egnet for slik effektivisering.

I tillegg er det relevant å se på hvilke lovregler som gjelder for dokumentasjon av lydavhørene. Det jobbes per i dag i Straffesaksseksjonen i Politidirektoratet med å utrede mulighetene for å benytte lydavhør som et gyldig dokument i straffesakene, i stedet for at alle lydavhør må dokumenteres ordrett skriftlig.

5.3 VURDERING AV TIDSBRUK PÅ SENTRAL OG LOKAL TRENING

Som beskrevet i kapittel 2.3 er det mangel på datagrunnlag knyttet til aktiviteter utover politioperativt arbeid. Estimaten presentert i kapittel 3.2.3 viser at patruljemannskapene i gjennomsnitt bruker 22,6 % på trening, opplæring, kollegial bistand, møter og administrative oppgaver, som er et vesentlig ressursuttak.

Prosjektet anbefaler at politiet ser på rutiner og løsninger for bedre notoritet til registrering av aktiviteter utenom primærtjenesten, ettersom det er mangel på data på et område som trekker tid fra politioperative oppgaver. Det å gjøre kontinuerlige ressursberegninger forutsetter at man har mer presis kunnskap om tidsbruken på slike aktiviteter. Politiet anbefales å vurdere behov for registrering av tid brukt på oppgavene som er beskrevet over. Hvordan politiet velger å innrette dette må følge av vurderinger om ønsket presisjonsnivå på innsamlet data, men et alternativ vil kunne være å bruke TTA i større grad til registrering av tidsbruk på kurs og møter. Uavhengig av tilnærming anbefaler prosjektet at politiet beslutter hvordan de skal sikre bedre data om tidsbruk på disse områdene for å sikre et bedre informasjonsgrunnlag for fremtiden.

Innenfor opplæring er det både IP-trening, andre lokale kurs, sentrale kurs og avgivelse av instruktører til lokale og sentrale kurs som utgjør tidsbruken. Funn i denne undersøkelsen viser at det er et høyt antall tjenestepersoner som ikke avgir mange timer til patruljeskift, men som likevel har IP-godkjenning. Prosjektet anbefaler på bakgrunn av dette å vurdere kriteriene for IP-godkjenning, og at det ses på helheten av distriktenes IP-godkjente personell og i hvilken grad de faktisk bidrar med kapasitet til det politioperative arbeidet.

Gjennom datainnsamlingen har prosjektet erfart at lokale kurs varierer i type og omfang mellom distriktene.

Erfaringene fra kapasitetsundersøkelsen på etterforskningsområdet var at ledernivåene hadde lite kontroll over hvem man sender på de ulike sentrale kursene, og at dette ikke er en del av en langsiktig kompetansestrategi. Dersom vi antar at det samme gjelder for politioperativt område anbefales det å vurdere innholdet i, og omfanget av, de kursene som de politioperative rollene deltar på.

Kurs og opplæring bør ses i sammenheng med obligatorisk IP-trening, OÅO og en mer langsiktig kompetansestrategi. Det anbefales også å vurdere behov for og muligheter ved et kompetansestyringsverktøy som et ledd i å få en samlet oversikt over distriktenes kompetanse.

Patruljemannskapene er den rollen hvor fratrekket til oppgaver utenom politioperative oppgaver er størst. En effektivisering av tid brukt til lokal og sentral trening vil derfor ha størst effekt for denne rollen gjennom frigjøring av tid til andre polisiære oppgaver, men det er også et potensial for besparelser for tjenestepersoner i operasjonssentral.